

Nitriansky samosprávny kraj

Krajská knižnica Karola Kmeťka v Nitre

Kalendár výročí

**osobností a udalostí
okresov Nitra, Šaľa a Zlaté Moravce
na rok 2015**

OBSAH

Úvod	5
Menný register	7
Miestny register	10
I. Osobnosti	13
II. Udalosti	75

ÚVOD

Vážení čitatelia,

Kalendár výročí okresov Nitra, Šaľa a Zlaté Moravce na rok 2015, ktorý Vám prekladáme, je výberovým súpisom osobností životom a dielom spätých s týmito okresmi. Nájdete v ňom mená významných vedcov, umelcov, lekárov, pedagogických a kultúrnych pracovníkov, národných dejateľov a cirkevných predstaviteľov jubilujúcich v tomto roku. Jeho súčasťou sú aj výročia udalostí, ktoré sa udiali v spomínaných okresoch.

Heslá osobností obsahujú priezvisko a meno, dátum a miesto narodenia, úmrtia, stručnú charakteristiku osobnosti, základné životopisné údaje vo vzťahu k regiónu a výročie. Pri nejednotnosti prameňov o dátach narodenia alebo úmrtia sme použili údaje uvádzané v Slovenskom biografickom slovníku zv. I-VI (1986-1944). Heslá udalostí obsahujú dátum, ich stručnú charakteristiku a výročie. U obidvoch typov hesiel sú uvedené literárne pramene, umožňujúce používateľovi získať podrobnejšie informácie o osobnosti alebo udalosti, ktorá ho zaujíma.

Záznamy o osobnostiach sú uvádzané chronologicky podľa mesiacov a dní. Heslá osobností, ktorí majú výročie narodenia aj úmrtia v tomto roku sú zaradené do príslušného mesiaca v ktorom sa narodili. Udalosti sú radené chronologicky podľa rokov.

Pri spracovaní tohto súpisu bola použitá elektronická databáza regionálnych osobností a udalostí a ďalšie kartotéky Oddelenia metodiky, bibliografie a koordinácie Krajskej knižnice Karola Kmeťka v Nitre, fond regionálnej literatúry a všeobecné i špecializované encyklopedické diela. Prehľad o nich poskytuje bibliografia použitej literatúry, ktorá je súčasťou tohto kalendára. Všetky v nej uvedené informačné pramene sú záujemcom k dispozícii na oddelení metodiky, bibliografie a koordinácie.

Pre ľahšiu orientáciu je kalendár doplnený menným a miestnym registrom. V registroch sa uvádzajú čísla záznamov o príslušnej osobnosti a údaje o miestach, ktoré sa vzťahujú k jej životu.

Materiál je určený kultúrno-osvetovým pracovníkom, pedagógom, študentom a všetkým tým, ktorí sa zaujímajú o dejiny okresov Nitra, Šaľa a Zlaté Moravce.

Zostavovateľka

MENNÝ REGISTER

(číslo uvedené pri mene znamená číslo záznamu)

ALAGOVIČ, Alexander	251	DUCHONĚ, Karol	77
ALBINOVÁ-JANOŠKOVÁ, Oľga	41	ĎURČANSKÝ, Demeter	196
ANDREJ-SVORAD sv.	263	DURGUT, Jozef Alojz	7
ANDREJKA, Július	90	DZIAN, Štefan	243
ARNOLD, Jozef	231	ENGEL, Ignác	245
BÁBI, Tibor	202	ENGEL, Jozef	52
BAGAR, Andrej	200	ERDELYI, Ignác	145
BAJLA, Ján	250	EREMIÁŠ, Ján	20
BAJZA, Jozef Ignác	50	ESTERHÁZI, Imrich	87
BALAŠA (Balassa), Pavol	179	ESTERHÁZY, Mikuláš	165
BALAŽOVIČ, Štefan Odorik	236	FAITH, Filip	271
BALIŠ, Ján	66	FÁNDLY, Juraj	193
BALUŠKA, Jozef	56	FARKAS, Zoltán	127
BANGHA, Vojtech	217	FARMADIN, Rudolf	247
BÁRTA, Juraj	73	FARMADY, Martinián Juraj	153
BARTOŠ, Peter Pavol	242	FEDORA, Jozef	53
BÁTOVSKÝ, Ľubor	19	FELIXOVÁ, Oľga	64
BÉDER, Ján	103	FESZTORÁCZY (Festoráci), Július	270
BERČÉNI (Bercsényi), Mikuláš	233	FIELES, Henrich	2
BERCHTOLDT, František	115	FLEISCHHACKER, Ján	59
BERKY-ĽUBORECKÝ, Ján	111	FOJTÍK, Juraj	74
BESNYEI, György Nagymegyeri	268	FOLTÍN, Michal	171
BIELEK, Andrej	240	FORGÁČ (Forgách), Mikuláš XI.	170
BIELIK, Ernest	106	FORMÁNEK, Rudolf	206
BIELIK, Michal	51	FRAŠTACKÝ, Štefan	234
BLAHO, Pavol	274	FRIČOVSKÝ, František	65
BLEHO, Ernest	174	FRIDECZKY, Akúcius	229
BOB, Jozef	182	FUSKOVÁ, Gabriela	33
BOLDIŠ, Jozef	39	GÁBOROVÁ, Adela	47
BOTKA, Teodor	3	GAJDOŠOVÁ-PERINOVÁ, Adela	26
BRAXÁTOR, František	219	GAŠPARÍK, Július Ernest	225
BRENDZA, Jozef	125	GAŠPAROVÁ, Eleonóra	155
BROCHARD, Dalibor Eugen	55	GENČI, Ladislav	75
BUCHINGER, Emanuel	94	GERGELYI, Otmar	54
BÜTTNEROVÁ, Júlia	43	GERLEI (Hrdlička), Matej	36
BUZALKA, Michal	169	GLONČÁK, Alojz	162
CAGÁN, Matej	167	GONTKO, Miloš	198
CAPOVSKÝ, Ján Andrej	152	GORAZD	256
COBORI, Karol	252	GREGUŠKA, Štefan	147
CSARADA, Ján	95	GRIESBACH, Augustín	183
CSIZMADIA, Sándor	220	GRIESBACH, Štefan	86
CVINČEK, Andrej	223	GROM, Anton	37
CZAMBELOVÁ, Anna	67	GRUBY, Dávid	149
CZEIZEL, Gabriel	30	HÁBEL, František Xavér	187
ČEPČEK, Štefan	34	HÁBER, Felix	224
DAMBORSKÝ, Ján	142	HAJDU, Štefan	137
DEŽERICKÝ (Desericius), Jozef Inocent	218	HÁJKOVÁ, Mária	11
DOBOSSY, Ladislav	139	HAMPL, Ján	199
DODOKAY, Alexander	264	HANKO, Milan (Elemír)	211
DÔNČOVÁ, Zlata	136	HAVETTA, Eliáš (Elo)	17
DUBRAVICKÝ, Alojz	96	HERODEK, Július	88
DUBRAVICKÝ, Jozef	83	HOLLÝ, Juraj	27
DÚBRAVKA, Atanáz	181	HORECKÝ, Anton	117

HORHY, Michal	173	MIGAZZI, Viliam	44
HORVÁT, Pavol	32	MOJTO, František	185
HRANKO, Martin	71	MORVAY, Gyula	178
HUMPL, Ján	246	MRVA, Ján	168
CHOVANEC, Michal	118	MUTKOVIČ, Ján	194
CHREN, Stanislav	97	NAUM sv.	261
IHRING, Miroslav	100	NÉČEI (Nécsey), Štefan	25
IMÁDY, Štefan	120	NEMRAVA, František	80
IZSÓF, Alajos	112	NEUGEBAUER, Eduard	192
JAKLIN, Blažej	190	NEUGEBAUEROVÁ, Anna	63
JAMRICH, Ján	35	OBERT, Viliam	21
JANIČ, Ján Baptista	205	OROS, Ján	131
JAŠÍK, Rudolf	133	OSTROVSKÝ, Jozef	119
JELENÁK, Ľudovít	201	OSTROVSKÝ, Juraj	157
JESENSKÝ, Janko	248	OZÁBAL, Jozef	164
JEVJAK, Matej	10	PALMER, Alojz	72
KALINA, Jozef	76	PALUĐAY (Palugyai), Imrich	203
KALIX, Eugen	163	PAPP, Ferdinand Karol	85
KAPOLKA, Belo	79	PATAYOVÁ, Eva	81
KARAKOZ, Andrej	15	PATÚC, Július	126
KARVAŠ, Jozef	166	PAULIK, Ondrej	226
KASZÁS, Attila	57	PAVLOVIČ, Michal	18
KISDY (Kišdy), Benedikt	114	PÁZMÁŇ (Pázmány), Peter	180
KMEŤKO, Karol	238	PERÉNYI, Vojtech	116
KOCEL'	254	PÉTER, Jozef	144
KOLENČÍK, Ladislav	78	PLESNIVY, Károly	130
KONŠTANTÍN Preslavský	260	PODOLAY, František Viktor	99
KOPÁL, Ján	197	POL'SKÝ, Dihomír (Majer Andrej)	249
KOPASZ, Elemér	82	PONGRÁC, Karol	175
KORBELL, Tibor	107	PRIBINA	253
KOVÁČ, Ľudovít	89	PRUŽINSKÝ, Dominik	222
KOZUMPLÍK, Július	60	PRVÝ, Urban Martin	214
KOŽUCH, Michal	101	RAJCY (Rajczy), Ján	212
KRAJČÍK, Ján	140	RAJTAR, Peter	209
KRAMÁR, Viliam	128	RASTISLAV	255
KRAUS, Jakub	156	RINTEL (Maróti), Gejza	45
KRČMÉRY, Štefan	29	RÓTH, Samuel	269
KRÍŽ-GABULA, Karol	237	ROVNAN, Gašpar	4
KRIŽAN, Martin	161	SAKÁLOŠ (Szakállos), Jozef Ignác	105
KRIŽANOVÁ-BRINDZOVÁ, Helena	134	SALVA, Tadeáš	1
KROBOT, Ján	158	SEČÉNI (Szécsényi), Juraj	31
KRPELEC, Juraj	9	SELEPČÉNI-POHRONEC, Juraj	8
KRUTÝ, Rudolf	62	SERÉDI (pôv. Sapuček), Jusztnián	68
KUCHÁRIK, Karol	204	SCHEER, Michal Maximilián	22
LADISLAV I.	132	SCHENK, Samuel Leopold	151
LÁTEČKOVÁ, Klára	141	SCHINDLER, Eduard	24
LAZAROVÁ, Katarína	113	SCHURMANN, Maximilián	154
LIESKOVSKÝ, Andrej	58	SIEGLEROVÁ, Alžbeta	46
LIPOVNICKÝ, Štefan	143	SIMON, Alexander	272
MAHOLÁNYI (Machulinský), Ján	177	SKYČÁK, František	93
MARTINČEK (Mártonvölgyi), Ladislav	208	SLABEJOVÁ, Božena	122
MARTVOŇOVÁ-HORNUNGOVÁ, Anna	241	SLÁDEČEK, Michal	176
MAŤAŠOVSKÝ, Ladislav	91	SLAVÍK, Bořivoj	98
MATEJOV, Anton	146	SMRČOK (Mészáros), Ľubomír	135
MAURUS	262	SÖRÉNI, Ladislav	195
MÉSZÁROS, József	110	STANÍK, Peter	40
METOD	70	STARK, Július	102

STAUD, Ľudovít	28
STRÁNSKY, Albert	159
STUDENÝ, František	244
STUPKA, Anton	213
SÜTŐ, Štefan	84
SVÄTOPLUK I.	257
SVÄTOPLUK II.	259
SZENTIVÁNYI, Zsigmond	273
SZLÁVY (Slávy), József	138
ŠABÍK, Július	123
ŠALÁT, Tibor	92
ŠAMKO, Emil	239
ŠAMKO, Jozef	221
ŠAPOŠNIKOVOVÁ-Aujeská, Ľudmila (Nataša)	124
ŠEDÝ (Schedy), Jozef	23
ŠKRÁBIK (Rajecký), Andrej	5
ŠMIDA, Jozef	129
ŠMIGURA, Ernest	108
ŠMOTLÁK, Anton	215
ŠOREC (Sorecz), Imrich	160
ŠPENDLA, Vojtech	16
ŠTEFÁNY, Matej	38
ŠTÚR, Ján	172
TELEGDY, Ján	266
TERLANDAI, Ján	6
THURÓCZY, Karol	235
TOMBOR, Eugen	49
TOMCSÍK, Jozef (Josephus)	13
TOPOĽČIANSKY-Turkobijec, Ján	265
TÓTH, Kálmán	69
TUČKO (Tucsko), Matej	42
TURBA, Belo	148
TURČEK, František	232
TVRDÝ, Juraj	121
TYRŠEL, Ľudovít	191
ÜRGE, Ignác	189
URMÍNSKY, Jozef	104
VÁCI, Ján Tadeáš	109
VAGNER, Jozef	210
VÁGRI, Pavol	207
VALAŠŤAN-DOLINSKÝ, Ján	48
VALEHRACHOVÁ-Matulayová, Margita	186
VALKOVIČ, Gustáv	12
VÁRADY (de Dicske), Karol	230
VAŽANSKÝ, Otakar	61
VELECKÝ, Vladimír	150
VERESMARTY, Michal	267
VICHING (Wiching)	258
WEIL, Maurice Henri	227
WEISZ, Eduard	188
ZÁBORSKÝ, Viliam	184
ZÁBREDSKÝ, Andrej	228
ZELNÍK, Jaroslav	216
ZOBEL, Leo	14

MIESTNY REGISTER

(číslo uvedené pri mieste znamená číslo záznamu, resp. záznamov)

Adamovské Kochanovce	172	Grosshöflein (Rakúsko)	165
Alekšince	33,229	Gýmeš (Jelenec)	170
Báb	202,304	Győr (Maďarsko)	81,138,243
Bádice	232,283	Háj	41
Bánovce nad Bebravou	120,140,159	Hillside (Kanada)	123
Banská Bystrica	4,5,56,159,166,205,	Hlohovec	58,59
209		Hokovce	84
Banská Štiavnica	32,90,123,152,158,	Holíč	252
232		Horná Lehota	13
Bardoňovo	28	Horné Lefantovce	26,160
Békéšcaba (Maďarsko)	48	Horné Saliby	74
Beluša	207,234	Hostie	79
Bohdanovce nad Trnavou	118	Hostín (Česká republika)	246
Bojnice	211	Hrádek-Tedražice (Česká republika)	213
Branč	82	Hranice na Morave	231
Branovo	76	Hrebienok (Vysoké Tatry)	79
Bratislava	1,4,11,14,16,17,	Hronský Beňadik	209
18,31,34,39,44,47,50,54,58,59,60,		Hrubá Borša	111
68,69,74,77,		Hruboňovo	306
82,92,7,98,99,103,106,107,108,113,		Hrušky (Česká republika)	150
122,126,133,		Hvozdnica	4
134,135,136,148,150,153,154,155,		Chtelnica	119,214
158,159,160,		Chynorany	6
162,169,170,171,173,174,180,182,		Ivanka pri Nitre	42,72,294
184,186,188,		Ižop	69
192,200,201,202,205,211,215,219,		Jacovce	36
221,224,225,		Jáger (Maďarsko)	243
229,231,239,240,241,242,244,		Jarok	5,9,38,147
245,248,250,252,		Jasenová	41
267		Jasov	114
Brekov	47	Jedľové Kostofany	276
Brezno	181	Jelenec	90,170
Brno (Česká republika)	79,199,242	Jelka	179
Brodzany	88	Jur nad Hronom	42
Budapešť-Pešť (Maďarsko)	14,24,28,38,45,49,	Kalinčiakovo-Levice	166
57,61,69,81,94,95,112,127,130,		Kamoča	268
139,140,149,158,		Kapince	18
163,173,175,188,210,217,220,		Kežmarok	79
238,240,269,271		Klasov	108
Bušovce	54	Kláštór pod Znievom	174
Bytča	38	Klin	93
Cabaj-Čápor	175,270	Komárno	46,57,81,268
Cífer	89,164	Kopčany	142
Csanádalberti (Maďarsko)	110	Košice	2,40,114,179,180,
Častá	193,205	200,205,216,231,233,243	
Čeladice	105	Krakov (Poľsko)	256
Červený Hrádok	45,123	Krušovce	65
Český Těšín	240	Kyjev (Ukrajina)	15
Čína	145,189	Kysucké Nové Mesto	240,249
Deutenhoffen (Nemecko)	175	Ladice	278
Diakovce	41,68,69	Letovice (Česká republika)	8
Dlhá nad Váhom	112,264	Levice	19,107,166,182
Dlhé Pole	4	Lipsko (Nemecko)	239
Dodoka (Rumunsko)	264	Liptovské Matiašovce	91
Dolná Crivina (Rumunsko)	198	Liptovský Mikuláš	41,203
Dolné Držkovce-Velké Držkovce	238	Lučenec	24
Dolné Dubové	209	Lúčky (Ružomberok)	1
Dolné Kočkovce	53	Ludanice	134
Dolné Lefantovce	26	Lukáčovce	103,193
Dolné Orešany	218		
Dolný Ohaj	108		
Doľany	193		
Dražovce	38,117		
Dunajská Streda	129		
Dyčka	173,230		
Galanta	77,165		
Graz (Rakúsko)	179,189		

Macedónsko	260,261	Olomouc (Česká republika)	240
Maglód (Maďarsko)	137	Ompitál-Dofány	193
Machulince	177,289	Ondrejovce	3
Malá Čausa	211	Opatovce nad Žitavou	155
Malé Bierovce (časť Adamov. Kochanoviec)	172	Oponice	210
Malé Chyndice	136	Oradea (Rumunsko)	132,143,180
Malé Kršteňany	197	Ostrihom (Maďarsko)	7,68,145
Malé Vozokany-Nové Vozokany	12,290	Palúdzka (súčasť Lipt. Mikuláša)	203
Malé Zálužie	293	Pardubice (Česká republika)	200
Malženice	251	Paríž (Francúzsko)	25,119,145,
Mankovce	291	149,175,227	
Maracaibo (Venezuela)	163	Partizánske	133
Mariazell (Rakúsko)	8	Päťkostolie (Maďarsko)	262
Martin	9,48,97,200,208,248	Pécs (Maďarsko)	178
Melek	97	Pezinok	29
Merašice	201	Piešťany	24,56,85,188
Michal nad Žitavou	230	Podhorany-Bádice	232,307
Michalovce	99	Podlužany	131
Mníchov (Nemecko)	25,56,175	Podvažie-Považská Bystrica	226
Močenok	87,96,160,174,	Pohranice	93,135,275
176,210,236,251,256		Poľný Kesov	239
Modrany	268	Považská Bystrica	22,226
Mojmírovce	7,59,78,104,151,	Praha (Česká republika)	92,159,163,184,
205,210,221,311		213,231,244,250	
Moravský Ján	164,168	Predajná	171
Mošovce	29	Predmier	50
Nadlice	83,96	Prenčov	84
Nagybánhegyes (Maďarsko)	101	Preslav (Bulharsko)	260
Naháč	193	Prešov	40,125
Neded	110,230	Prievidza	53,105,181,204,211
Neverice	288	Prostějov	231
Nevidzany	13,39	Pruské	147,185
Nitra	1,2,4,5,6,9,10,12,	Púchov	27
14,15,18,19,21,22,23,24,25,26,27,29,30,32,33,34,		Pusztakövecses (Štrkovec)	227
35,36,37,38,40,42,46,47,48,49,52,53,54,55,58,60,		Rajec	5,186
61,62,63,64,65,67,72,73,74,75,76,77,78,80,82,83,		Raková	240
84,85,86,87,88,90,91,94,95,96,98,99,100,101,		Rakovnica	75
102,103,105,108,109,111,113,116,119,120,121,		Rím (Taliansko)	68,112,175,256,261
122,124,125,128,131,132,133,134,135,136,137,		Rimavská Sobota	178
140,142,146,147,149,150,152,153,154,156,157,		Rumanová	35,66
158,159,160,163,164,166,167,168,173,175,181,		Ružomberok	73
182,185,186,187,188,190,191,192,195,196,197,		Sachsenhausen (Nemecko)	271
199,200,201,203,204,206,207,208,209,210,211,		Sajóvámos (Maďarsko)	43
213,214,215,216,217,218,219,223,224,226,228,		Saratov (Rusko)	124
229,231,232,234,235,236,237,238,240,241,245,		Sebechleby	160
247,248,249,250,251,252,253,254,257,258,259,		Senica-Sotiná	175
260,262,263,266,270,271,274,297,298,299,300,		Sereď	162,193
302,303,305,308,309,310,312,313		Schwanberg (Rakúsko)	151
Nitra-Dolné Krškany	141,235	Skalica	23,191
Nitra-Mlynárce	148	Skalka pri Trenčíne	263
Nitrianska Streda	136	Skýcov	146,169,301
Nitrianske Hrnčiarovce	247	Sládečkovce (Močenok)	96
Nitrianske Pravno	30	Sládkovičovo	229
Nová Baňa	72	Slavičín (Česká republika)	122
Nová Dedina	13	Sľažany	209
Nová Ves nad Žitavou	138,212,244,292	Slepčany	8,282
Nové Sady	11,188	Slopná	99
Nové Vozokany-Malé Vozokany	3,17	Slovany	42
Nové Zámky	62,82,153,165,	Slovenská Ľupča	67
210,266		Solún-Thessaloniké (Grécko)	70
Nový Přerov (Česká republika)	37	Spišský Štiavnik	96
Ohrid (Macedónsko)	261	Stará Turá	157,242
Olešná	223	Starý Smokovec	79

Starý Tekov	19	Vajka (teraz Lúčnica nad Žitavou)	92
Svätý Antol	169	Vál (Maďarsko)	104
Svätý Jur	181	Varín	117
Svätý Kríž nad Hronom	115,174	Varšava (Poľsko)	100
Szécsény (Maďarsko)	31,114	Veľčice	243
Szekszárd (Maďarsko)	205	Velehrad – Morava	70
Szombathely (Maďarsko)	87	Veľká (Poprad)	269
Šafa	7,12,16,31,41, 56,57,114,129,144,157,162,165,171,180,194, 233,246,264,267,272,273,295	Veľká Morava	255,257,259,261
Šafa-Veča	227	Veľké Borové	162
Šalgov	274	Veľké Chrásťany (Beladice)	13
Šaštín	174	Veľké Lovce	230
Široké	228	Veľké Rovné	4
Štúrovo	119	Veľké Vozokany-Nové Vozokany	3,17
Štvrtok na Ostrove	154	Veľké Zálužie	51,116,126,161,170
Šurany	92	Veľký Ďur	21
Šurianky	118,161,285	Veľký Lapáš	230
Tábor (Česká republika)	169	Veľký Meder	268
Tajná	281	Veresmart (Baranianska stolica)	267
Tekirdag (Turecko)	233	Veselé nad Váhom	206
Tekovská Nová Ves	182	Viedeň (Rakúsko)	8,35,42,59,61,91, 149,151,156,165,177,188,190,243,266,267
Tekovské Nemce	107,286	Vinodol	86,183
Tematín (Hrádok)	233	Vlčany	139,220,268
Terceira (Azorské ostrovy)	55	Volkovce	287
Tesáre nad Žitavou	212	Vráble	21,25,36,42,84,115, 150,172,184,230,284
Tesárske Mlyňany	13,212,225,280	Výčapy-Opatovce	113
Tešedíkovo	144,178	Vyhne	24
Tisovec	244	Vyškov u Brna (Česká republika)	98
Tlmače	19	Wroclaw (Poľsko)	240
Topoľčany	78,88	Záhreb (Chorvátsko)	251,264
Topoľčianky	28,34,106,116, 212,221,265	Zbehy	50,224
Trenčianske Teplice	200	Zlaté Moravce	4,19,28,29,34,43,44, 71,77,81,89,92,106,119,123,127,143,155,164, 172,174,198,209,219,225,242,244,296
Trenčín	4,109,167,172, 174,187,195,231	Zubrohlava	10
Trnava	13,59,84,115,152, 153,165,169,174,179,180,183,188,194,205,251	Zvolen	53,71,111
Trnovec nad Váhom	20	Ždánice	61
Turín	174	Ženeva (Švajčiarsko)	219
Turzovka	133	Žibritov	71
Tvrdošovce	178	Žihárec	130,145,189,230
Týnec nad Labem (Česká republika)	199	Žikava	277
Uhrovec	172	Žilina	121,196,240,249
Ujlak (Veľké Zálužie)	51,170,269	Žirany	87
Urmín pozri Mojmirovce		Žitavany	13,198,279
Ústie nad Priehradou	152	Žitavce	179,212
Užhorod (Ukrajina)	64	Žitavské Ďarmoty (dnes Žitavce)	212
Vác (Maďarsko)	218		
Váhovce	171		

I. OSOBNOSTI

JANUÁR

1.

SALVA, Tadeáš - 20. výročie úmrtia

22. október 1937 Lúčky (Ružomberok) - 3. január 1995 Bratislava

Hudobný skladateľ, vysokoškolský profesor. V rokoch 1989 - 1995 pôsobil ako pedagóg na Katedre hudobnej výchovy Pedagogickej fakulty v Nitre. Venoval sa duchovnej hudbe. Skomponoval rad hodnotných diel so silným humanistickým posolstvom, za ktoré získal viaceré svetové ocenenia.

Literatúra:

Encyklopédia dramatických umení Slovenska. - Zv. 2.: M-Ž. - Bratislava : Veda, 1999. - S. 300.

Reprezentačný biografický lexikón Slovenska. - Martin : Matica slovenská, 1999. - S. 290.

Významné osobnosti Nitry / Zost. Anton Pažitný. - Nitra : Mesto Nitra a Mestský úrad v Nitre, 1998. - S. 125-126.

2.

FIELES, Henrich - 15. výročie úmrtia

22. august 1913 Košice - 5. január 2000 Nitra

Výtvarník, vysokoškolský pedagóg. Od roku 1960 pôsobil ako odborný asistent na Katedre výtvarnej výchovy Pedagogickej fakulty v Nitre (dnes UKF Nitra). Od roku 1962 žil a tvoril v Nitre. Patril k najvýznamnejším výtvarným dokumentaristom kultúrno-historických pamiatok Nitry.

Literatúra:

K výstavbe a výtvarnému životu Nitry po roku 1945 / Zdena Dvořáková, Pavol Horvát. In: Kapitoly z dejín Nitry. - Bratislava : Slovenské pedagogické nakladateľstvo, 1963. - S. 62.

Dielo a spomienky zostávajú / Anton Pažitný. In: Nitra. - Roč. 24, č. 3 (2000), s. 22-23.

3.

BOTKA, Teodor - 130. výročie úmrtia

6. júl 1802 Ondrejovce - 6. január 1885 Nové Vozokany - Malé Vozokany

Historik, právnik, statkár, stoličný hodnostár. Od roku 1847 člen Uhorskej akadémie vied. Pôsobil ako prokurátor, slúžny, notár, predseda stoličného súdu Tekovskej župy. V rokoch 1843-44, 1847-48 a 1861-72 poslanec uhorského snemu, predseda župného hospodárskeho spolku, zakladajúci člen Uhorskej historickej spoločnosti. Venoval sa dejinám práva a miestnym dejinám Tekovskej župy. Autor monografických prác, štúdií a článkov v odborných časopisoch, zborníkoch, novinách.

Literatúra:

Biografický lexikón Slovenska. - Zv. 1.: A-B. - Martin : Slovenská národná knižnica, 2002. - S. 530.

Slovenský biografický slovník. - Zv. 1.: A-D. - Martin : Matica slovenská, 1986. - S. 307.

4.

ROVŇAN, Gašpar - 145. výročie narodenia

8. január 1870 Hvozdnica - 1. november 1944 Zlaté Moravce

Verejný činiteľ, úradník. Študoval na gymnáziu v Trenčíne, Nitre, Banskej Bystrici a absolvoval notársky náukobeh. Pôsobil ako notár v Štiavniku, Dlhom Poli a vo Veľkom Rovnom, roku 1919 hlavný slúžny, resp. okresný náčelník v Zlatých Moravciach, 1928 radca politickej správy na Krajinskom úrade v Bratislave.

Literatúra:

Slovenský biografický slovník. - Zv. 5.: R-Š. - Martin : Matica slovenská, 1992. - S. 126.

5.

ŠKRÁBIK (Rajecký), Andrej - 65. výročie úmrtia

13. máj 1882 Rajec - 8. január 1950 Banská Bystrica

Cirkevný hodnostár, politik, publicista. V roku 1921 biskupský kancelár v Nitre, 1921-1929 farár v Jarku, od 1929 kanonik nitrianskej kapituly, v rokoch 1943-1950 diecézny biskup v Banskej Bystrici. Autor polemických prác, napísal a vydal príručku slovenského jazyka pre Maďarov.

Literatúra:

Lexikón katolíckych kňazských osobností Slovenska. - Bratislava : Lúč, 2000. - S. 1333-1334.

Slovenský biografický slovník. - Zv. 5.: R-Š. - Martin : Matica slovenská, 1992. - S. 470.

6.

TERLANDAI, Ján - 245. výročie úmrtia

3. november 1708 Chynorany - 8. január 1770 Nitra

Náboženský spisovateľ, básnik, cirkevný hodnostár. Študoval a pôsobil ako kanonik v Nitre. V roku 1765 z poverenia nitrianskeho biskupa Jána Gustiniho usporiadal diecéznu knižnicu v Nitre. Bol literárne činný, uverejňoval príležitostné oslavné reči, kázne aj satirické básne.

Literatúra:

Lexikón katolíckych kňazských osobností Slovenska. - Bratislava : Lúč, 2000. - S. 1378-1379.

Slovenský biografický slovník. - Zv. 6.: T-Ž. - Martin : Matica slovenská, 1994. - S. 43.

Významné osobnosti Nitry / Zost. Anton Pažitný. - Nitra : Mesto Nitra a Mestský úrad v Nitre, 1998. - S. 180.

7.

DURGUT, Jozef Alojz - 225. výročie narodenia

14. január 1790 Mojmirovce - 12. november 1872 Ostrihom (Maďarsko)

Cirkevný hodnostár. Doktor filozofie (1811) a teológie (1813). V roku 1812 a 1825 pôsobil ako kaplán a farár v Šali. V roku 1864 titulárny biskup a arcibiskupský vikár, 1869 ostrihomský veprepošt, pápežský prelát. Znalec cirkevného práva. Vydal ako šaliansky farár cirkevný spevník a modlitebnú knihu.

Literatúra:

Lexikón katolíckych kňazských osobností Slovenska. - Bratislava : Lúč, 2000. - S. 276.

Slovenský biografický slovník. - Zv. 1.: A-D. - Martin : Matica slovenská, 1986. - S. 527.

Šaľa : kapitoly z histórie mesta / Karol Šmida. - [1. vyd.]. - Šaľa : Mestský úrad, 1993. - S. 145.

8.

**SELEPČENI-POHRONEC (Slepčiansky), Juraj - 420. výročie narodenia
330. výročie úmrtia**

1595 Slepčany - 14. január 1685 Letovice (Česká republika), poch. v Mariazelli (Rakúsko)

Cirkevný a krajinový hodnostár, náboženský spisovateľ, diplomat, grafik-amatér. V rokoch 1648-1666 nitriansky biskup a župan, 1666 ostrihomský arcibiskup, prímás uhorský. Pôsobil v diplomatických službách Viedne a zúčastnil sa pri rokovaniach s Tureckom. Zaslúžil sa o vytvorenie protitureckej koalície a konečnú porážku Turkov pod Viedňou. Od roku 1680 hlavný župan Tekovskej stolice. Po tureckom spustošení dal obnoviť nitriansky hrad a kostol.

Literatúra:

Lexikón katolíckych kňazských osobností Slovenska. - Bratislava : Lúč, 2000. - S. 1211-1213.

Slovenský biografický slovník. - Zv. 5.: R-Š. - Martin : Matica slovenská, 1992. - S. 199-200.

9.

KRPELEC, Juraj - 190. výročie úmrtia

17. júl 1761 Martin - 15. január 1825 Nitra

Kňaz, bernolákovec. Študoval a pôsobil v Nitre. V roku 1793 riaditeľ Biskupského úradu v Nitre, r. 1809 nitriansky katedrálny kanonik a do roku 1811 rektor biskupského seminára. Pôsobil ako farár, neskôr ako dekan v obci Jarok. V rokoch 1794-96 bol členom Slovenského učeného tovaríšťa. Svoju bohatú knižnicu, vrátane viacerých aj bernolákovských kázni, venoval biskupstvu.

Literatúra:

Lexikón katolíckych kňazských osobností Slovenska. - Bratislava : Lúč, 2000. - S. 768.

Bibliografia bernolákovcov / Imrich Kotvan. - Martin : Matica slovenská, 1957. - S. 356.

10.

**JEVJAK, Matej - 115. výročie narodenia
65. výročie úmrtia**

17. január 1900 Zubrohľava - 1. január 1950 Nitra

Spisovateľ, publicista, úradník. Písal politicky a nábožensky motivované básne, ktoré publikoval najmä v regionálnej tlači. Venoval sa aj publicistike, v ktorej sa zamerával na regionálnu oravskú problematiku.

Literatúra:

Slovenský biografický slovník. - Zv. 2.: E-J. - Martin : Matica slovenská, 1987. - S. 558-559.

Realie a personálie Nítry / Anton Pažitný. - V Nitre : Dom Matice slovenskej, 2006. - S. 163.

11.

HÁJKOVÁ, Mária - 95. výročie narodenia

18. január 1920 Nové Sady - 28. máj 1989 Bratislava

Herečka. V rokoch 1939-44 členka činohry Slovenského národného divadla, 1946-53 spevohry a 1953-1979 činohry Novej scény v Bratislave. Ako predstaviteľka realistickej hereckej školy sa uplatňovala najmä v hrách slovenských dramatikov. Účinkovala v rozhlasových a televíznych inscenáciách, vo filmoch i v dabingu.

Literatúra:

Encyklopédia dramatických umení Slovenska. - Zv. 1.: A-L. - Bratislava : Veda, 1989. - S. 436.

Lexikón slovenských žien. - Martin : Slovenská národná knižnica, 2003. - S. 76-77.

12.

VALKOVIČ, Gustáv - 35. výročie úmrtia

30. august 1921 Malé Vozokany - Nové Vozokany - 21. január 1980 Nitra

Vysokoškolský pedagóg. Pôsobil ako stredoškolský profesor v Komárne, v rokoch 1954-60 riaditeľ Jedenástoročnej strednej školy v Šali. Od roku 1960 pôsobil na Pedagogickom inštitúte (teraz Univerzita Konštantína Filozofa), v rokoch 1972-80 prodekan a vedúci Katedry pedagogiky Pedagogickej fakulty v Nitre. Autor a spoluautor odborných monografických prác, učebných textov, štúdií a článkov.

Literatúra:

Pedagogická encyklopédia Slovenska. - Zv. 2.: P-Ž. - Bratislava : Veda, 1985. - S. 524.

Slovenský biografický slovník. - Zv. 6.: T-Ž. - Martin : Matica slovenská, 1994. - S. 217-218.

Významné osobnosti Nítry / Zost. Anton Pažitný. - Nitra : Mesto Nitra a Mestský úrad v Nitre, 1998. - S. 180.

13.

**TOMCSÍK, Jozef (Josephus) - 235. výročie narodenia
140. výročie úmrtia**

1780 Horná Lehota - 25. január 1875 Tesárske Mlyňany

Katolícky kňaz. Štúdium filozofie a teológie ukončil v Arcibiskupskom seminári v Trnave. Ako kaplán pôsobil v Novej Dedine a v Žitavanoch. V rokoch 1832-1840 pôsobil ako farár v Nevidzanoch, potom vo Veľkých Chrášťanoch (dnes miestna časť Beladíc). Od 8. mája 1869 člen Spolku sv. Vojtecha.

Literatúra:

Nevidzany : mozaika histórie 1113 - 2013 : monografia dejín obce od praveku až po súčasnosť / Jozef Bátora ; s príspevkami Vojtecha Bónu a Jozefa Kováča. - [1. vyd.]. - Nitra : [s.n.], 2013. - S. 167.

14.

ZOBEL, Leo - 120. výročie narodenia

28. január 1895 Nitra - 24. apríl 1962 Nitra

Zubný lekár, šachista. Študoval v Nitre, Budapešti a v Bratislave. Roku 1927, 1931 víťaz majstrovských turnajov na zjazdoch Ústrednej jednoty čs. šachistov, 1956 v prebore Slovenska obsadil 4. miesto, 1957 2. miesto. R. 1927 majster Ústrednej jednoty čs. šachistov.

Literatúra:

Slovenský biografický slovník. - Zv. 6.: T-Ž. - Martin : Matica slovenská, 1994. - S. 458.

15.

KARAKOZ, Andrej - 115. výročie narodenia

29. január 1900 Kyjev (Ukrajina) - 9. január 1972 Nitra

Výskumný pracovník, zoológ, genetik. Od roku 1963 pôsobil vo Výskumnom ústave živočíšnej výroby v Nitre a stal sa externým učiteľom na Vysoké škole poľnohospodárskej v Nitre. Autor mnohých odborných prác a zakladateľ slovenskej fenogenetickej školy.

Literatúra:

Slovenský biografický slovník. - Zv. 3.: K-L. - Martin : Matica slovenská, 1989. - S. 36.

Významné osobnosti Nitry / Zost. Anton Pažitný. - Nitra : Mesto Nitra a Mestský úrad v Nitre, 1998. - S. 72-73.

FEBRUÁR

16.

ŠPENDLA, Vojtech - 100. výročie narodenia

2. február 1915 Šaľa - 11. október 1974 Bratislava

Pedagóg. Po skončení štúdia pôsobil ako učiteľ na rozličných miestach Slovenska a v Rumunsku. Od roku 1966 vedecký pracovník Ústavu pre učiteľské vzdelávanie UK v Bratislave, zástupca riaditeľa ústavu, vedúci odd. pre všeobecné otázky učiteľského vzdelávania. Autor knižných prác, článkov, referátov a recenzií, redaktor odborných zborníkov.

Literatúra:

Slovenský biografický slovník. - Zv. 5.: R-Š. - Martin : Matica slovenská, 1992. - S. 492-493.

17.

HAVETTA, Eliáš (Elo) - 40. výročie úmrtia

13. jún 1938 Veľké Vozokany - Nové Vozokany - 3. február 1975 Bratislava, poch. v Nových Vozokanoch

Filmový a televízny režisér, scenárista, fotograf, grafik. V rokoch 1973-75 režisér Československej televízie, od 1968 Slovenského filmu v Bratislave. Popri režijnej tvorbe, ktorá mala výrazne autorský charakter, uverejňoval aj umelecké fotografie v časopisoch.

Literatúra:

Encyklopédia dramatických umení Slovenska. - Zv. 1.: A-L. - Bratislava : Veda, 1989. - S. 447.

Slovenský biografický slovník. - Zv. 2.: E-J. - Martin : Matica slovenská, 1987. - S. 299.

18.

PAVLOVIČ, Michal - 70. výročie úmrtia

27. september 1916 Kapince - 3. február 1945 Bratislava, poch. v Kapinciach

Dôstojník, účastník protifašistického odboja. Študoval a v rokoch 1941–43 pôsobil ako poručík autopráporu v Nitre. V rámci tejto jednotky bol v roku 1942 nasadený na východnom fronte. Pôsobil ako partizánsky veliteľ v Bielorusku a ako styčný dôstojník československej vojenskej misie v Moskve. Počas SNP spolupracoval s Vojenským ústredím v Banskej Bystrici.

Literatúra:

Slovenský biografický slovník. - Zv. 4.: M-Q. - Martin : Matica slovenská, 1990. - S. 418-419.

Nitra a okolie v protifašistickom odboji / [Jozef Turic ... [et al.]]. - Nitra : Polygrafia Dominant, 2003. - S. 48-49.

19.

BÁTOVSKÝ, Ľubor - 90. výročie narodenia

5. február 1925 Starý Tekov - 22. január 1998 Tlmače

Spisovateľ pre deti, básnik, novinár. Gymnaziálne štúdiá absolvoval v Leviciach a v Zlatých Moravciach. Začas bol dôstojníkom z povolania, potom pôsobil ako úradník, v rokoch 1958-60 šéfredaktor literárneho mesačníka Rozkvet v Nitre, potom odbytový referent v Tlmačoch. Vydal dve knižky veršov pre deti, venoval sa zbieraniu ľudovej slovesnosti z tekovského regiónu.

Literatúra:

Slovník slovenských spisovateľov 20. storočia / Augustín Maňovčík ... [et al.]. - Bratislava : Vydavateľstvo Spolku slovenských spisovateľov ; Martin : Slovenská národná knižnica, 2001. - S. 28-29.

Slovník slovenských spisovateľov pre deti a mládež / zostavovateľ a vedecký redaktor Ondrej Sliacky. - Bratislava : Literárne informačné centrum, 2005. - S. 24-25.

20.

EREMIÁŠ, Ján - 35. výročie úmrtia

13. jún 1924 Trnovec nad Váhom - 8. február 1980 Trnovec nad Váhom

Chovateľ. Pracoval na veľkostatku ako robotník, od 1948 dojič Štátneho majetku v Trnovci nad Váhom. Od 1951 choval jemnovlnné merinové ovce stavropofského druhu zo ZSSR, pričom dosiahol výnimočné množstvo vlny a rozmnoženie stáda, 1953 iniciátor celoštátnej súťaže v chove oviec. R. 1954 uverejnil článok o plemenitbe, opatere a kŕmení oviec v časopise Družstevná výroba.

Literatúra:

Biografický lexikón Slovenska. - Zv. 2.: C-F. - Martin : Slovenská národná knižnica, 2004. - S. 444.

Slovenský biografický slovník. - Zv. 2.: E-J. - Martin : Matica slovenská, 1987. - S. 22.

21.

**OBERT, Viliam - 75. výročie narodenia
10. výročie úmrtia**

9. február 1940 Veľký Ďur - 1. august 2005 Nitra, poch. vo Vrábľoch

Univerzitný profesor, literárny vedec. V rokoch 1961-1965 študoval na Pedagogickej fakulte v Nitre. Pôsobil ako učiteľ vo Vrábľoch, od roku 1970 na Pedagogickej fakulte v Nitre, od 1994 vedúci Katedry slovenskej literatúry Filozofickej fakulty Univerzity Konštantína Filozofa v Nitre. Venoval sa problematike detskej literatúry. Autor a spoluautor viacerých publikácií, skrípt a učebníc.

Literatúra:

Slovník slovenských spisovateľov 20. storočia / Augustín Maňovčík ... [et al.]. - Bratislava : Vydavateľstvo Spolku slovenských spisovateľov ; Martin : Slovenská národná knižnica, 2001. - S. 338.

Slovník slovenských spisovateľov pre deti a mládež / zostavovateľ a vedecký redaktor Ondrej Sliacky. - Bratislava : Literárne informačné centrum, 2005. - S. 239-241.

Reálie a personálie Nitry / Anton Pažitný. - V Nitre : Dom Matice slovenskej, 2006. - S. 204-205.

22.

SCHEER, Michal Maximilián - 15. výročie úmrtia

7. január 1902 Považská Bystrica - 9. február 2000 Nitra

Architekt, projektant. Od roku 1953 pracoval v Nitre v Krajskom projektovom ústave, potom v Útvare hl. architekta. Projektoval občianske a spoločenské stavby, sídliskové celky, priemyselné komplexy. Vypracoval smerný plán Nitry (1955), v rokoch 1956-1968 projektoval nitrianske sídliská Predmostie, Párovce, Chrenová.

Literatúra:

Slovník českých a slovenských výtvarných umělců 1950 - 2005. - 14.: Sh-Sr. - Ostrava : Výtvarné centrum Chagall, 2005. - S. 21-22.

Kto je kto v architektúre na Slovensku / Zostavili Matúš Dulla a Henrieta H. Moravčíková. - Bratislava : Informačné stredisko architektúry Spolku architektov Slovenska, 1995. - S. 136-137.

23.

ŠEDÝ (Schedy), Jozef - 265. výročie narodenia

10. február 1750 Skalica - 21. september 1829 Nitra

Cirkevný hodnostár, náboženský spisovateľ, bernolákovec. Študoval v Nitre na seminári, od 1774 prednášal cirkevné dejiny, 1801-26 riaditeľ biskupského seminára v Nitre, veľprepošť nitriansky. R. 1793-95 člen Slovenského učeného tovaríšstva.

Literatúra:

Lexikón katolíckych kňazských osobností Slovenska. - Bratislava : Lúč, 2000. - S. 1315-1316.

Slovenský biografický slovník. - Zv. 5.: R-Š. - Martin : Matica slovenská, 1992. - S. 440.

Významné osobnosti Nitry / Zost. Anton Pažitný. - Nitra : Mesto Nitra a Mestský úrad v Nitre, 1998. - S. 143-144.

24.

**SCHINDLER, Eduard - 115. výročie narodenia
45. výročie úmrtia**

10. február 1900 Vyhne - 28. január 1970 Nitra

Hudobný pedagóg. Študoval na učiteľskom ústave v Lučenci a na štátnom konzervatóriu v Budapešti. V rokoch 1922-31 pôsobil v Piešťanoch, potom v Nitre pedagóg Rímsko-katolíckeho ženského učiteľského ústavu, od roku 1960 Pedagogickej fakulty (teraz Univerzita Konštantína Filozofa) v Nitre.

Literatúra:

Československý hudební slovník. - Zv. 2.: M-Ž. - Praha : Státní hudební vyd., 1965. - S. 490.

Slovenský biografický slovník. - Zv. 5.: R-Š. - Martin : Matica slovenská, 1992. - S. 222.

25.

NĚČEI (Nécsey), Štefan - 145. výročie narodenia

12. február 1870 Vráble - 26. marec 1902 Mníchov (Nemecko)

Maliar, ilustrátor. Študoval na gymnáziu v Nitre, výtvarníctvo na Výtvarnej akadémii v Mníchove a Paríži. V rokoch 1891-94 žil vo Vrábľoch, potom v Mníchove. Vynikal najmä v ilustrátorskej tvorbe, jeho verné kresby motýľov a vtákov boli použité v prírodopisných encyklopédiách a publikáciách. Vytvoril i niekoľko portrétov členov svojej rodiny.

Literatúra:

Slovenský biografický slovník. - Zv. 4.: M-Q. - Martin : Matica slovenská, 1990. - S. 266.

Vráble / Jozef Trubíni. - Vráble : Mesto Vráble, 1994. - S. 104.

26.

GAJDOŠOVÁ-PERINOVÁ, Adela - 80. výročie narodenia

12. február 1935 Horné Lefantovce - 4. júl 2012 Horné Lefantovce

Poetka. Študovala na Strednej poľnohospodárskej technickej škole v Nitre. V rokoch 1971- 1986 tajomníčka Miestneho národného výboru v Dolných Lefantovciach. Od roku 1986 žila a tvorila v Nitre. Jej básne sú prejavom lásky a hlbokých citov k prírode, rodnej dedine, k Nitre i k celému Slovensku. Debutovala v roku 1998 zbierkou básní Zbieraj plody jesene.

Literatúra:

Reálie a personálie Nitra / Anton Pažitný. - V Nitre : Dom Matice slovenskej, 2006. - S. 136.

27.

HOLLÝ, Juraj - 255. výročie narodenia

13. február 1760 Púchov - 28. január 1818 Nitra

Cirkevný hodnostár, náboženský spisovateľ, zberateľ cirkevných piesní, bernolákovec. Od roku 1776 študoval v Nitre, v rokoch 1790-95 a od 1814 pôsobil ako profesor pastorálky a morálky na teológii. Od roku 1814 riadny kanonik, aktívny člen Pobočného stánku Slovenského učeného tovarišstva v Nitre. Svojou publikačnou činnosťou prispel k šíreniu bernolákovskej slovenčiny.

Literatúra:

Lexikón katolíckych kňazských osobností Slovenska. - Bratislava : Lúč, 2000. - S. 503.

Slovenský biografický slovník. - Zv. 2.: E-J. - Martin : Matica slovenská, 1987. - S. 366.

Významné osobnosti Nitra / Zost. Anton Pažitný. - Nitra : Mesto Nitra a Mestský úrad v Nitre, 1998. - S. 59-60.

28.

STAUD, Ľudovít - 160. výročie narodenia

14. február 1855 Topoľčianky - 28. marec 1941 Budapešť (Maďarsko), poch. v Bardoňove

Právnik. Pôsobil ako advokát v Zlatých Moravciach, neskôr ako sudca vo viacerých mestách, od roku 1917 pracovník ministerstva spravodlivosti v Budapešti. Zúčastnil sa na vypracovaní súkromnoprávneho zákonníka a vydal zbierku pravidiel súkromného práva, prispieval aj do odborných časopisov. Od roku 1929 člen korešpondent Maďarskej akadémie vied.

Literatúra:

Slovenský biografický slovník. - Zv. 5.: R-Š. - Martin : Matica slovenská, 1992. - S. 341.

29.

KRČMÉRY, Štefan - 60. výročie úmrtia

26. december 1892 Mošovce - 15. február 1955 Pezinok

Básnik, literárny historik a kritik, prekladateľ, publicista, redaktor. V rokoch 1935-41 žil v Nitre. Popri literárnej tvorbe sa venoval aj dejinám slovenskej literatúry. V rokoch 1919- 1932 tajomník Matice slovenskej, 1922-1932 redaktor Slovenských pohľadov. V období druhej svetovej vojny krátko býval na evanjelickej fare v Zlatých Moravciach.

Literatúra:

Slovenský biografický slovník. - Zv. 3.: K-L. - Martin : Matica slovenská, 1989. - S. 250-251.

Slovník slovenských spisovateľov 20. storočia / Augustín Maťovčík ... [et al.]. - Bratislava : Vydavateľstvo Spolku slovenských spisovateľov ; Martin : Slovenská národná knižnica, 2001. - S. 259.

Významné osobnosti Nitra / Zost. Anton Pažitný. - Nitra : Mesto Nitra a Mestský úrad v Nitre, 1998. - S. 174.

30.

CZEIZEL, Gabriel - 180. výročie narodenia 95. výročie úmrtia

16. február 1835 Nitrianske Pravno - 21. júl 1920 Nitra

Cirkevný hodnostár, pedagóg, historik. Študoval a pôsobil v Nitre. Od roku 1859 profesor, neskôr rektor seminára v Nitre, 1874 člen nitrianskej kapituly, 1913 titulárny biskup. Venoval sa štúdiu regionálnych a cirkevných dejín. Vydal práce o dejinách Nitra a františkánskej rezidencie v Nitre.

Literatúra:

Lexikón katolíckych kňazských osobností Slovenska. - Bratislava : Lúč, 2000. - S. 192.

Slovenský biografický slovník. - Zv. 1.: A-D. - Martin : Matica slovenská, 1986. - S. 390.

Významné osobnosti Nitry / Zost. Anton Pažitný. - Nitra : Mesto Nitra a Mestský úrad v Nitre, 1998. - S. 28.

31.

SEČĚNI (Szécsényi), Juraj - 320. výročie úmrtia

1592 Szécsény (Maďarsko) - 18. február 1695 Bratislava

Cirkevný hodnostár. Pôsobil v Šali ako rímskokatolícky farár, od roku 1685 ostrihomský arcibiskup a uhorský prímás. V cirkevnej politike pokračoval v úsilí svojich predchodcov o rekatolizáciu Uhorska, podporoval cirkevné školstvo a rehole. Tlačou vydal pohrebnú kázeň, 1692 v Trnave znovu vydal Evanjeliá a epištoly a Ostrihomský rituál, v 19.stor. vyšli jeho listy spolu s listami synovca Pavla.

Literatúra:

Lexikón katolíckych kňazských osobností Slovenska. - Bratislava : Lúč, 2000. - S. 1204.

Slovenský biografický slovník. - Zv. 5.: R-Š. - Martin : Matica slovenská, 1992. - S. 188-189.

32.

HORVÁT Pavol - 20. výročie úmrtia

10. január 1913 Banská Štiavnica - 18. február 1995 Nitra

Výtvarný pedagóg, maliar. Od roku 1947 žil a tvoril v Nitre. Pôsobil ako vysokoškolský pedagóg na Katedre výtvarnej výchovy Pedagogickej fakulty (dnes Univerzita Konštantína Filozofa) v Nitre. Venoval sa krajinomalbe a užitočnému umeniu.

Literatúra:

Významné osobnosti Nitry / Zost. Anton Pažitný. - Nitra : Mesto Nitra a Mestský úrad v Nitre, 1998. - S. 61-62.

33.

FUSKOVÁ, Gabriela - 80. výročie narodenia

20. február 1935 Alešince - 22. marec 1982 Nitra

Herečka, bábkoherečka, inšpicientka. V rokoch 1965-1981 pôsobila v Bábkovom divadle v Nitre. Stvárňovala prevažne postavy dievčat, mladých žien a rozprávkových bytostí v divadelných hrách domácich i zahraničných autorov.

Literatúra:

Encyklopédia dramatických umení Slovenska. - Zv. 1.: A-L. - Bratislava : Veda, 1989. - S. 403.

Lexikón slovenských žien. - Martin : Slovenská národná knižnica, 2003. - S. 65.

Významné osobnosti Nitry / Zost. Anton Pažitný. - Nitra : Mesto Nitra a Mestský úrad v Nitre, 1998. - S. 170.

34.

ČEPČEK, Štefan - 100. výročie narodenia 25. výročie úmrtia

21. február 1915 Topoľčianky - 13. jún 1990 Bratislava

Spisovateľ. Študoval na Gymnázium Janka Kráľa v Zlatých Moravciach, rok na Bohosloveckej fakulte v Nitre, napokon vyštudoval Vojenskú akadémiu. Počas druhej svetovej vojny v rámci slovenskej armády bol zaradený na taliansky front. Po vojne pracoval ako robotník, neskôr úradník. Autor monografických prác Topoľčianky, Madony a terče, Zámorská balada a i.

Literatúra:

Slovenská vlastiveda : Nitrianska župa. 4 / Drahoslav Machala. - 1. vyd. - Martin : Matica slovenská, 2012. - S. 245, 251.

35.

JAMRICH, Ján - 30. výročie úmrtia

23. december 1911 Rumanová - 21. február 1985 Viedeň (Rakúsko)

Misionár, kňaz. Pôsobil v Nitre ako prefekt študentov, profesor fyziky a matematiky na gymnáziu. V rokoch 1948-1983 pôsobil ako misionár v Indii, potom kaplán vo Viedni.

Literatúra:

Lexikón katolíckych kňazských osobností Slovenska. - Bratislava : Lúč, 2000. - S. 578.

36.

GERLEI (Hrdlička), Matej - 175. výročie narodenia

23. február 1840 Jacovce - 4. január 1913 Nitra

Organista, hudobný skladateľ. V rokoch 1870-1902 pôsobil ako organista a učiteľ vo Vrábľoch. Autor niekoľkých omší, pochodov a tancov, smútočných a rozlúčkových piesní.

Literatúra:

Slovenský biografický slovník. - Zv. 2.: E-J. - Martin : Matica slovenská, 1987. - S. 183.

Významné osobnosti Nitra / Zost. Anton Pažitný. - Nitra : Mesto Nitra a Mestský úrad v Nitre, 1998. - S. 167.

Vráble / Jozef Trubíni. - Vráble : Mesto Vráble, 1994. - S. 63.

37.

GROM, Anton - 35. výročie úmrtia

7. september 1929 Nový Přerov (Česká republika) - 24. február 1980 Nitra

Zootechnik, vysokoškolský profesor, vedec - genetik. V rokoch 1952-68 a 1971-80 pôsobil na Vysokej škole poľnohospodárskej v Nitre. Bol medzinárodne uznávaný odborník v oblasti hydínarstva a chovu malých hospodárskych zvierat. Autor vedeckých prác, praktických príručiek, vysokoškolských učebníc, odborných a popularizačných článkov.

Literatúra:

Slovenský biografický slovník. - Zv. 2.: E-J. - Martin : Matica slovenská, 1987. - S. 230.

Významné osobnosti Nitra / Zost. Anton Pažitný. - Nitra : Mesto Nitra a Mestský úrad v Nitre, 1998. - S. 51-52.

38.

**ŠTEFÁNY, Matej - 195. výročie narodenia
125. výročie úmrtia**

25. február 1820 Bytča - 1. december 1890 Jarok

Katolícky kňaz, pedagóg. Filozofické štúdiá absolvoval v nitrianskom seminári, teologické na univerzite v Pešti. Za kňaza bol vysvätený v Nitre 6. augusta 1845. Pôsobil v Nitre ako profesor, v rokoch 1858-1869 farár v Dražovciach, potom v Jarku.

Literatúra:

Bibliografia písomníctva slovenského / Sost. Ľudovít V. Rizner. - Zv. 5.: S-Š. - Turčiansky sv. Martin : Matica slovenská, 1933. - S. 242.

39.

BOLDIŠ, Jozef - 95. výročie narodenia

25. február 1920 Nevidzany - 31. december 1998 Bratislava, poch. v Nevidzanoch

Knižničný pracovník. Dlhoročný riaditeľ Ústrednej knižnice Slovenskej akadémie vied, významný organizátor sústavy knižníc a vedecko-technických informácií na Slovensku, zakladateľ moderného slovenského knihovníctva a informatiky. Autor monografických prác, odborných článkov a štúdií.

Literatúra:

Pedagogická encyklopédia Slovenska. - Zv. 1.: A-O. - Bratislava : Veda, 1984. - S. 86.

40.

STANÍK, Peter - 20. výročie úmrtia

14. júl 1947 Košice - 25. február 1995 Nitra

Divadelný a filmový herec. V rokoch 1970-1983 člen činohry Divadla Jonáša Záborského v Prešove, od roku 1983 Divadla Andreja Bagara v Nitre.

Literatúra:

Encyklopédia dramatických umení Slovenska. - Zv. 2.: M-Ž. - Bratislava : Veda, 1990. - S. 378.

Významné osobnosti Nitry / Zost. Anton Pažitný. - Nitra : Mesto Nitra a Mestský úrad v Nitre, 1998. - S. 178.

41.

ALBINIOVÁ-JANOŠKOVÁ, Oľga - 35. výročie úmrtia

14. júl 1891 Jasenová - 25. február 1980 Šaľa

Učiteľka, osvetová pracovníčka, kantorka. Počas prvej svetovej vojny ošetrovatelka v poľnej nemocnici v Liptovskom Mikuláši, neskôr učiteľka na meštianskej škole v Diakovciach, od roku 1968 žila v Hájí, od 1971 pôsobila ako kantorka v Diakovciach. Všestranná národnobuditeľská, cirkevná, osvetová pracovníčka. O sociálnych a zdravotníckych otázkach uverejňovala články, prekladala z francúzštiny, nemčiny a maďarčiny.

Literatúra:

Biografický lexikón Slovenska. - Zv. 1.: A-B. - Martin : Slovenská národná knižnica, 2002. - S. 43.

Evanjelici v dejinách slovenskej kultúry. - Zv. 1.: A-L. - Liptovský Mikuláš : Transcius, 1997. - S. 17.

Lexikón slovenských žien. - Martin : Slovenská národná knižnica, 2003. - S. 12.

42.

TUČKO (Tucsko), Matej - 170. výročie úmrtia

1798 Slovany - 25. február 1845 Ivanka pri Nitre

Kazateľ, národný pracovník. Teológiu študoval v Nitre a vo Viedni. V rokoch 1836-45 pôsobil ako farár a dekan v Ivanke pri Nitre, súčasne kazateľ vo Vrábľoch a v Jure nad Hronom. Národne uvedomelý širiteľ slovenskej tlače, podporovateľ štúrovcov, správca Tatrína v časti Nitrianskej stolice. Bol autorom niekoľkých príležitostných kázni, ktoré vyšli v časopise Kazateľňa (1884).

Literatúra:

Lexikón katolíckych kňazských osobností Slovenska. - Bratislava : Lúč, 2000. - S. 1415.

Slovenský biografický slovník. - Zv. 6.: T-Ž. - Martin : Matica slovenská, 1994. - S. 135.

Významné osobnosti Nitry / Zost. Anton Pažitný. - Nitra : Mesto Nitra a Mestský úrad v Nitre, 1998. - S. 153.

43.

BÜTTNEROVÁ, Júlia - 90. výročie úmrtia

22. máj 1848 Sajóvámos (Maďarsko) - 25. február 1925 Zlaté Moravce

Spisovateľka, autorka románov, poviedok, fejtónov. Žila a od roku 1887 pôsobila ako redaktorka v Zlatých Moravciach.

Literatúra:

Új Magyar Irodalmi Lexikon / főszerkesztő : Péter László. - Budapest : Akadémiai Kiadó, 1994. - S. 308.

44.

MIGAZZI, Viliam - 185. výročie narodenia

26. február 1830 Bratislava - 28. august 1896 Zlaté Moravce

Župný hodnostár, veľkostatkár, gróf. Po štúdiách hospodáril na rodových majetkoch v Zlatých Moravciach. V rokoch 1871-75 tekovský župan, 1875-84 poslanec uh. snemu za volebný okres Zlaté Moravce, od 1884 člen Panskej snemovne. Spoluzakladateľ okrásľovacieho spolku, zakladateľ sirotinca v Zlatých Moravciach.

Literatúra:

Slovenský biografický slovník. - Zv. 4.: M-Q. - Martin : Matica slovenská, 1990. - S. 164.

Zlaté Moravce / Zost. Marian Batora a Michal Zaťko. - Zlaté Moravce : Mestský úrad Zlaté Moravce, 1998. - S. 247-248.

MAREC

45.

RINTEL (Maróti), Gejza - 140. výročie narodenia

1. marec 1875 Červený Hrádok - 6. máj 1941 Budapešť (Maďarsko)

Sochár, architekt. Venoval sa monumentálnym sochárskym kompozíciám, projektoval výstavné haly. Z jeho dielne vyšiel projekt sklenenej kupoly divadla v Mexiku, zariadenie interiéru a súbor bronzových sôch na spomínanej kupole. Jeho diela sa nachádzajú aj v Detroite, v Jeruzaleme; v Britskom múzeu realizovali podľa jeho projektu reštauráciu a súpravy zlatého riadu. Od roku 1931 žil a pôsobil na Umeleckopriemyselnej škole v Budapešti.

Literatúra:

Červený Hrádok 1386 - 2006 : monografia dejín obce / Peter Keresteš a kol. - Červený Hrádok : Obecný úrad, 2006. - S. 140.

46.

SIEGLEROVÁ, Alžbeta - 135. výročie úmrtia

18. apríl 1809 Komárno - 1. marec 1880 Nitra

Kníhtlačiarka. V rokoch 1875-80 vlastnila tlačiareň, kníhkupectvo a knihárstvo. Tlačila prevažne náboženskú literatúru v latinskom, maďarskom, nemeckom a slovenskom jazyku.

Literatúra:

Lexikón slovenských žien. - Martin : Slovenská národná knižnica, 2003. - S. 218.

Slovenský biografický slovník. - Zv. 5.: R-Š. - Martin : Matica slovenská, 1990. - S. 254.

Významné osobnosti Nitry / Zost. Anton Pažitný. - Nitra : Mesto Nitra a Mestský úrad v Nitre, 1998. - S. 178.

47.

GÁBOROVÁ, Adela - 75. výročie narodenia

2. marec 1940 Brekov - 12. júl 2007 Nitra

Herečka. Významná osobnosť nitrianskeho súboru. Od roku 1961 pôsobila v Divadle A. Bagara v Nitre, pedagogicky pôsobila na VŠMU v Bratislave, na Univerzite Konštantína Filozofa a Teologickej fakulte v Nitre. Spolupracovala s ochotníckymi a amatérskymi súbormi, poslucháčmi teologickej fakulty, s telesne či sluchovo postihnutými. Účinkovala vo filmoch, v televízii, rozhlase, venovala sa dabingu. 4. júla 2007 ocenená Cenou Mesta Nitry za celoživotné dielo.

Literatúra:

Encyklopédia dramatických umení Slovenska. - Zv. 1.: A-L. Bratislava : Veda, 1989. - S. 405.

Encyklopédia Slovenska. - Zv. 6.: T-Ž. - Bratislava : Veda, 1982. - S. 703.

48.

VALAŠŤAN-DOLINSKÝ, Ján - 50. výročie úmrtia

15. február 1892 Békéšháza (Maďarsko) - 2. marec 1965 Nitra, poch. v Martine

Pedagóg, hudobný skladateľ, publicista, zberateľ ľudových piesní. Vydal niekoľko zborníkov ľudových piesní i teoretických prác o hudbe. Rozsiahla bola jeho recenzentská a kritická publicistika v hudobných a kultúrnych časopisoch. Patril k priekopníkom esperanta na Slovensku. Vydal slovensko-esperantský slovník a do esperanta preložil i niektoré diela slovenskej literatúry.

Literatúra:

Pedagogická encyklopédia Slovenska. - Zv. 2.: P-Ž. - Bratislava : Veda, 1985. - S. 523-524.

Slovenský biografický slovník. - Zv. 6.: T-Ž. - Martin : Matica slovenská, 1994. - S. 211-212.

Významné osobnosti Nitry / Zost. Anton Pažitný. - Nitra : Mesto Nitra a Mestský úrad v Nitre, 1998. - S. 159-160.

49.

TOMBOR, Eugen - 135. výročie narodenia

3. marec 1880 Nitra - 25. júl 1946 Budapešť (Maďarsko)

Náčelník generálneho štábu Maďarskej republiky rád, novinár, lekárnik, chemik. Aktívny účastník Maďarskej republiky rád, od roku 1945 minister obrany Maďarskej ľudovej republiky.

Literatúra:

Malý slovenský biografický slovník : generálny heslár SBS. - A-Ž.- Martin : Matica slovenská, 1982. - S. 611.

Revolucionár Eugen Tombor : k 65. výročiu Slovenskej republiky rád. In: Život a kultúra mesta Nitra. - Roč. 8, č. 5 (1984), s. 29.

50.

BAJZA, Jozef Ignác - 260. výročie narodenia

5. marec 1755 Predmier - 1. december 1836 Bratislava

Spisovateľ, osvietenec, cirkevný hodnostár. V rokoch 1815-1828 pôsobil ako farár v Zbehoch, od 1828 kanonik bratislavskej kapituly. Autor prvého slovenského románu, ktorým sa zároveň prvýkrát pokúsil o vytvorenie spisovného a literárneho jazyka. Člen Slovenského učeného tovarišstva.

Literatúra:

Lexikón katolíckych kňazských osobností Slovenska. - Bratislava : Lúč, 2000. - S. 43-44.

Encyklopédia slovenských spisovateľov. - Zv. 1.: A-O. - Bratislava : Obzor, 1984. - S. 19-21.

Slovenský biografický slovník. - Zv. 1.: A-D. - Martin : Matica slovenská, 1986. - S. 107-108.

51.

BIELIK, Michal - 190. výročie úmrtia

1756 Ujľak - 5. marec 1825 Ujľak (Veľké Zálužie)

Hospodársky a osvetový pracovník. Priekopník pestovania priadky morušovej na Slovensku. Autor prvej odbornej práce o chove tohto živočícha. V rokoch 1798-1825 pracoval ako hospodársky úradník Forgáčovcov v Ujľaku a zároveň bol inšpektorom chovu priadky morušovej v Nitrianskej stolici. Člen Slovenského učeného tovarišstva.

Literatúra:

Slovenský biografický slovník. - Zv. 1.: A-D. - Martin : Matica slovenská, 1986. - S. 249.

52.

ENGEL, Jozef - 180. výročie narodenia 110. výročie úmrtia

1835 ? - 7. marec 1905 Nitra

Zakladateľ nadácií, mecén. Nitriansky miliónár, majiteľ veľkostatkov a veľkoobchodov v Nitre. V roku 1902 inicioval vznik nadácií. Roku 1903 z vlastných prostriedkov dal postaviť rabínsku školu v Nitre, 1910-11 sa z výnosov jeho nadácie financovala výstavba synagógy. Viaceré základiny určil na podporu nitrianskych židovských rodín, spolkov a ustanovizní a chudobných.

Literatúra:

Biografický lexikón Slovenska. - Zv. 2.: C-F. - Martin : Slovenská národná knižnica, 2004. - S. 435.

Významné osobnosti Nitra / Zost. Anton Pažitný. - Nitra : Mesto Nitra a Mestský úrad v Nitre, 1998. - S. 37-38.

53.

FEDORA, Jozef - 105. výročie narodenia 40. výročie úmrtia

8. marec 1910 Dolné Kočkovce - 26. september 1975 Zvolen, poch. v Prievidzi

Maliar, grafik, ilustrátor, výtvarný pedagóg, spisovateľ, zaslúžilý umelec. V rokoch 1937-1939 profesor gymnázia v Nitre, 1949-1958 vedúci pedagogického oddelenia Krajského národného výboru v Nitre. Tvoril portréty, krajinky, zátišia. Autor románu a reportáže z koncentračného tábora, v časopisoch uverejňoval básne a poviedky.

Literatúra:

Biografický lexikón Slovenska. - Zv. 2.: C-F. - Martin : Slovenská národná knižnica, 2004. - S. 514.

Slovenský biografický slovník. - Zv. 2.: E-J. - Martin : Matica slovenská, 1987. - S. 62.

Významné osobnosti Nitra / Zost. Anton Pažitný. - Nitra : Mesto Nitra a Mestský úrad v Nitre, 1998. - S. 170.

54.

GERGELYI, Otmar - 20. výročie úmrtia

28. september 1919 Bušovce - 13. marec 1995 Nitra, poch. v Bratislave

Historik - regionalista, archivár, organológ. Od roku 1960 pracovník Štátneho oblastného archívu, v rokoch 1965-1975 Slovenského poľnohospodárskeho múzea v Nitre. Zaoberal sa dejinami nitrianskeho regiónu. Známy je jeho seriál článkov z dejín obcí okresu Nitra (1965) ako i monografia "Nitra" (1969). Podieľal sa na výskume historických organov na Slovensku a je spoluautorom publikácie Historické organy na Slovensku.

Literatúra:

Významné osobnosti Nitry / Zost. Anton Pažitný. - Nitra : Mesto Nitra a Mestský úrad v Nitre, 1998. - S. 45-47.

Realie a personálie Nitry / Anton Pažitný. - V Nitre : Dom Matice slovenskej, 2006. - S. 139.

55.

BROCHARD, Dalibor Eugen - 70. výročie úmrtia

11. máj 1924 Nitra - 14. marec 1945 Terceira (Azorské ostrovy), poch. v Nitre

Letic, rotmajster, príslušník 311. čsl. perute RAF v Anglicku. Bol členom čsl. vojenskej jednotky vo Francúzsku. V Anglicku ako rádiotelegrafista a palubný strelec sa stal príslušníkom 311. čsl. perute RAF (Royal Air Force). Neskôr prešiel na dopravné lety. Zahynul pri leteckej operácii lietadla B-24 na Azorských ostrovoch.

Literatúra:

Významné osobnosti Nitry / Zost. Anton Pažitný. - Nitra : Mesto Nitra a Mestský úrad v Nitre, 1998. - S. 24.

56.

BALUŠKA, Jozef - 105. výročie narodenia

15. marec 1910 Šaľa - 19. jún 1979 Mníchov (Nemecko)

Redaktor, učiteľ. Pôsobil ako pedagóg na meštianskych školách v Piešťanoch a v Banskej Bystrici. Po druhej svetovej vojne emigroval do Rakúska, od 1952 žil v Mníchove. Pracoval ako tlačový referent SNR v zahraničí pre Nemecko, redaktor časopisu Tisov národ, napokon pracovník slovenskej redakcie rádia Slobodná Európa. Spracovával materiály o živote a osudoch slov. emigrácie v Rakúsku a v Nemecku a venoval sa politicko-sociálnym otázkam.

Literatúra:

Biografický lexikón Slovenska. - Zv. 1.: A-B. - Martin : Národný bibliografický ústav, 2002. - S. 203.

57.

KASZÁS, Attila - 55. výročie narodenia

16. marec 1960 Šaľa - 23. marec 2007 Budapešť (Maďarsko)

Herec. Základnú školu a gymnázium ukončil v Komárne, herectvo vyštudoval v Budapešti, kde spravil aj hereckú kariéru. Preslávil sa účinkovaním v množstve maďarských filmov, pôsobil vo viacerých maďarských divadlách, naposledy bol členom Národného divadla v Budapešti.

Literatúra:

Hudobníci okresu Komárno : biobibliografický slovník hudobných skladateľov, interpretov a spevákov / Eva Ďurčová. - Komárno : Podunajská knižnica v Komárne, 2003. - S. 30.

58.

LIESKOVSKÝ, Andrej - 20. výročie úmrtia

22. november 1913 Hlohovec - 18. marec 1995 Bratislava

Hudobný skladateľ. Základnú školu a gymnázium absolvoval v Nitre. Na nitrianskej hudobnej škole získal základy v hre na hudobných nástrojoch i v hudobnej teórii. Od roku 1950 bol redaktorom zábavnej a tanečnej hudby Československého rozhlasu. Zložil vyše 170 tanečných piesní, väčšina vyšla na gramoplatniach a hrala sa v rozhlase.

Literatúra:

Významné osobnosti Nitry / Zost. Anton Pažitný. - Nitra : Mesto Nitra a Mestský úrad v Nitre, 1998. - S. 88.

59.

FLEISCHHACKER, Ján - 275. výročie narodenia

20. marec 1740 Hlohovec - 18. január 1803 Mojmirovce

Právnik, advokát, pedagóg. Právo študoval pravdepodobne na univerzitách v Trnave a vo Viedni. Korepetítor viedenského Tereziána, prokurátor na panstve grófa Zičiho, 1777-84 profesor kráľovskej akadémie v Trnave, 1784-1800 v Bratislave, zároveň dekan právnickej fakulty, 1785-1800 zástupca riaditeľa akadémie. Na odpočinku žil v Bratislave a v Mojmirovciach. Prednášal uhorské súkromné právo a dejiny uhorského práva, o čom aj publikoval.

Literatúra:

Biografický lexikón Slovenska. - Zv. 2.: C-F. - Martin : Slovenská národná knižnica, 2004. - S. 594.

Slovenský biografický slovník. - Zv. 2.: E-J. - Martin : Matica slovenská, 1987. - S. 97.

60.

KOZUMPLÍK, Július - 95. výročie narodenia

20. marec 1920 Nitra - 3. august 1978 Bratislava

Elektrotechnický inžinier, vynálezca. V roku 1950 bol spoluzakladateľom Výskumného ústavu káblov a izolantov v Bratislave. Vo svojej činnosti sa zamerával na výskum a vývoj lakovaných vodičov, oznamovacích vodičov a káblov. Predložil niekoľko vynálezov, z ktorých mu šesť patentovali.

Literatúra:

Slovenský biografický slovník. - Zv. 3.: K-L. - Martin : Matica slovenská, 1989. - S. 222.

Významné osobnosti Nitry / Zost. Anton Pažitný. - Nitra : Mesto Nitra a Mestský úrad v Nitre, 1998. - S. 84.

61.

VAŽANSKÝ, Otakar - 125. výročie narodenia

22. marec 1890 Ždánice - 2. december 1979 Nitra

Výrobca a opravár organov, obchodník s klavírmi. Po štúdiách a odbornej praxi pracoval v Budapešti a vo Viedni, od roku 1920 v Nitre, kde si založil dielňu. Postavil organy vo viacerých nitrianskych kostoloch (katedrála, františkánsky kostol, kostol piaristov). Udržoval kontakty s predstaviteľmi slovenského výtvarného a hudobného života, napr. s J. Rosinským, M. Schneidrom-Trnavským a i.

Literatúra:

Slovenský biografický slovník. - Zv. 6.: T-Ž. - Martin : Matica slovenská, 1994. - S. 247.

Významné osobnosti Nitry / Zost. Anton Pažitný. - Nitra : Mesto Nitra a Mestský úrad v Nitre, 1998. - S. 162.

62.

KRUTÝ, Rudolf - 100. výročie narodenia

23. marec 1915 Nové Zámky - 7. november 1998 Nitra

Lekár. V rokoch 1948-1985 zastával funkciu riaditeľa Odborného liečebného ústavu tuberkulózy a respiračných chorôb Nitra - Zobor. Bol riešiteľom mnohých výskumných úloh, autorom kníh a množstva odborných prác.

Literatúra:

Špecializovaná nemocnica sv. Svorada Zobor, n. o. 1948-2008. – [Nitra] : Špecializovaná nemocnica sv. Svorada Zobor, n. o. [2008]. - 96 s. : Fotogr. príl. 56 s.

63.

NEUGEBAUEROVÁ, Anna - 195. výročie narodenia

23. marec 1820 Nitra - 14. jún 1877 Nitra

Kníhtlačiarka. Po smrti manžela Eduarda Neugebauera roku 1865 prevzala vedenie tlačiarne v Nitre. Tlačila knihy regionálnych autorov a spolkov, drobné tlače, časopisy a noviny.

Literatúra:

Slovenský biografický slovník. - Zv. 4.: M-Q. - Martin : Matica slovenská, 1990. - S. 285.

Lexikón slovenských žien. - Martin : Slovenská národná knižnica, 2003. - S. 176.

64.

FELIXOVÁ, Oľga - 75. výročie narodenia

24. marec 1940 Užhorod (Ukrajina) - 16. apríl 2009 Nitra

Výtvarná pedagogička. Od roku 1961 pôsobila na Katedre výtvarnej výchovy Pedagogickej fakulty v Nitre. Zaoberala sa teoretickými i praktickými disciplínami z odboru výtvarníctva a publikovala v odbore dejín výtvarného umenia. Venovala sa komornej maľbe.

Literatúra:

Dejiny nitrianskeho školstva a vzdelanosti /Štefan Milo, Jozef Porubský. - Nitra : Okresné pedagogické stredisko, 1987. - S. 100.

K výstavbe a výtvarnému životu Nitry po roku 1945 / Zdena Dvořáková, Pavel Horvát. In: Kapitoly z dejín Nitry. - Bratislava : Slovenské pedagogické nakl., 1963. - S. 62.

65.

FRIČOVSKÝ, František - 175. výročie úmrtia

12. november 1766 Krušovce - 25. marec 1840 Nitra

Cirkevný hodnostár, mecén, kultúrny pracovník. V rokoch 1790-93 tajomník biskupskej kancelárie, 1793–1800 profesor filozofie a teológie na seminári v Nitre, od 1826 nitriansky kanonik a archidiakon hradňanského, neskôr trenčianskeho dištriktu, synodálny examinátor, 1827 opát. Člen pobočného stánku Slovenského učeného tovarišstva v Nitre, 1793 tajomník spolku. R. 1835 založil štipendijnú základinu nitrianskeho piaristického gymnázia.

Literatúra:

Lexikón katolíckych kňazských osobností Slovenska. - Bratislava : Lúč, 2000. - S. 362.

Slovenský biografický slovník. - Zv. 2.: E-J. - Martin : Matica slovenská, 1987. - S. 125.

Významné osobnosti Nitry / Zost. Anton Pažitný. - Nitra : Mesto Nitra a Mestský úrad v Nitre, 1998. - S. 43-44.

66.

BALIŠ, Ján - 95. výročie úmrtia

23. jún 1886 Rumanová - 26. marec 1920 Rumanová

Robotník, odborársky funkcionár, obeť buržoázneho teroru. Po vzniku ČSR jeden z vodcov hnutia poľnohospodárskych robotníkov a maloroľníkov v Rumanovej, funkcionár soc. dem. odborov, organizátor a vodca štrajku v hlohovskom okrese v marci 1920. Pri štrajku robotníkov četníkmi bol ťažko zranený a zomrel. Jeho pohreb 30. 3. 1920 sa stal demonštráciou proti zneužitiu moci, zúčastnilo sa na ňom vyše 2 tis. ľudí.

Literatúra:

Biografický lexikón Slovenska. - Zv. 1.: A-B. - Martin : Slovenská národná knižnica, 2002. - S. 190.

Slovenský biografický slovník. - Zv. 1.: A-D. - Martin : Matica slovenská, 1986. - S. 123.

67.

CZAMBELOVÁ, Anna - 95. výročie narodenia

29. marec 1920 Slovenská Ľupča - 26. október 1971 Nitra

Lekárka, organizátorka zdravotníctva, spoluzakladateľka transfúznej služby na Slovensku, účastníčka SNP. V rokoch 1953-71 prednostka Krajskej transfúznej stanice v Nitre, kde vybudovala hematologicko-transfúzne oddelenie. Spoluautorka publikácie Význam zdravotníckej osvetu pri propagácii darcovstva krvi (1959) a odborných štúdií.

Literatúra:

Biografický lexikón Slovenska. - Zv. 2.: C-F. - Martin : Slovenská národná knižnica, 2004. - S. 77.

Lexikón slovenských žien. - Martin : Slovenská národná knižnica, 2003. - S. 43.

68.

SERÉDI (pôv. Sapuček), Jusztinián - 70. výročie úmrtia

23. apríl 1884 Diakovce - 29. marec 1945 Ostrihom (Maďarsko)

Cirkevný hodnostár, právnik, člen Maďarskej akadémie vied. Študoval na gymnáziu v Bratislave a Pannonhalme, teológiu v Ríme. V roku 1918 bol vojenským kňazom v Ostrihome. V Ríme pôsobil v rôznych funkciách vo viacerých inštitúciách. Roku 1927 ostrihomský arcibiskup-prímas, 1928 kardinál. Venoval sa najmä štúdiu a vydávaniu prameňov kánonického práva.

Literatúra:

Lexikón katolíckych kňazských osobností Slovenska. - Bratislava : Lúč, 2000. - S. 1222.

Slovenský biografický slovník. - Zv. 5.: R-Š. - Martin : Matica slovenská. - S. 211.

69.

**TÓTH, Kálmán - 160. výročie narodenia
85. výročie úmrtia**

31. marec 1855 Ižop - 14. december 1930 Diakovce

Evanjelický farár, dekan komárňanského seniorátu. V rokoch 1866-77 študoval na evanjelickom gymnáziu v Bratislave, 1874-78 teológiu v Budapešti. Od roku 1894 pôsobil v Diakovciach. Za jeho pôsobenia rozšírili a upravili cintorín, zaobstaral nové zvony.

Literatúra:

Viharok szárnán : A deáki református keresztyeny egyhásközség története / Czibor József. - [1. vyd.]. - [Pozsony : Kalligram, 2006]. - S. 113.

APRÍL

70.

**METHOD - 1200. výročie narodenia
1130. výročie úmrtia**

815 Solún - Thessaloniké (Grécko) - 6. apríl 885 Velehrad - Morava

Slovanský vierozvest, učiteľ, cirkevný hodnostár. Brat sv. Cyrila-Konštantína, spoluzakladateľ slovanského písomníctva. Od roku 869 panónsky a moravský arcibiskup a legát. Významne sa zaslúžil o kristianizáciu a budovanie samostatnej cirkevnej organizácie na Veľkej Morave. Vybojoval súhlas pápeža Jána VIII. na používanie slovienskeho jazyka pri bohoslužbách.

Literatúra:

Lexikón katolíckych kňazských osobností Slovenska. - Bratislava : Lúč, 2000. - S. 916-918.

Slovenský biografický slovník. - Zv. 4.: M-Q. - Martin : Matica slovenská, 1990. - S. 157-159.

Významné osobnosti Nitry / Zost. Anton Pažitný. - Nitra : Mesto Nitra a Mestský úrad v Nitre, 1998. - S. 96-97.

71.

HRANKO, Martin - 75. výročie úmrtia

4. marec 1899 Žibritov - 12. apríl 1940 Zvolen

Spisovateľ pre deti, prozaik, pedagóg. V roku 1940 pôsobil ako stredoškolský profesor v Zlatých Moravciach. Autor próz pre dospelých i pre deti a mládež, úvah, čít a poviedok zo života dediny a malomesta. V oblasti detskej literatúry sa zaradil medzi najtalentovanejších tvorcov medzivojnového obdobia.

Literatúra:

Slovenský biografický slovník. - Zv. 2.: E-J. - Martin : Matica slovenská, 1987. - S. 402-403.

Slovník slovenských spisovateľov 20. storočia / Augustín Maťovčík ... [et al.]. - Bratislava : Vydavateľstvo Spolku slovenských spisovateľov ; Martin : Slovenská národná knižnica, 2001. - S. 160-161.

72.

PALMER, Alojz - 210. výročie narodenia

13. apríl 1805 Nová Baňa - 10. november 1881 Ivanka pri Nitre

Kňaz, profesor teológie, básnik. Študoval v Nitre a neskôr pôsobil v nitrianskom seminári ako študijný prefekt, profesor cirkevného práva a cirkevných dejín, potom farár v Ivanke pri Nitre, od roku 1878 čestný kanonik. Jeho dizertačná práca o sviatostnej podstate manželstva vyšla knižne, napísal viacero príležitostných básní pri životných jubileách svojich biskupov a priateľov.

Literatúra:

Lexikón katolíckych kňazských osobností Slovenska. - Bratislava : Lúč, 2000. - S. 1040.

Významné osobnosti Nítry / Zost. Anton Pažitný. - Nitra : Mesto Nitra a Mestský úrad v Nitre, 1998. - S. 110.

73.

**BÁRTA, Juraj - 90. výročie narodenia
10. výročie úmrtia**

13. apríl 1925 Ružomberok - 2. október 2005 Nitra

Historik, speleoarcheológ. V rokoch 1953-1988 pracovník Archeologického ústavu SAV v Nitre. Autor monografických prác, príspevkov a štúdií v odborných časopisoch a zborníkoch.

Literatúra:

Reálie a personálie Nítry / Anton Pažitný. - V Nitre : Dom Matice slovenskej, 2006. - S. 105-106.

74.

FOJTÍK, Juraj - 90. výročie narodenia

15. apríl 1925 Horné Saliby - 9. január 1982 Nitra

Historik, archivár, publicista. Pôsobil ako učiteľ, od roku 1955 ako archivár v Bratislave, od 1961 v Štátnom oblastnom archíve v Nitre. Zaoberal sa regionálnymi a hospodárskymi dejinami. Autor a spoluautor knižných prác, sprievodcu po archíve, štúdií a článkov. Zostavovateľ knihy "Nitra", ktorá vyšla v r. 1978.

Literatúra:

Slovenský biografický slovník. - Zv. 2.: E-J. - Martin : Matica slovenská, 1987. - S. 102.

Významné osobnosti Nítry / Zost. Anton Pažitný. - Nitra : Mesto Nitra a Mestský úrad v Nitre, 1998. - S. 41.

75.

GENČI, Ladislav - 40. výročie úmrtia

20. máj 1931 Rakovnica - 20. apríl 1975 Nitra

Zootechnik. Po štúdiách v Košiciach a na Vysokej škole poľnohospodárskej v Nitre pôsobil od roku 1953 v Ústave výživy a kŕmenia VŠP v Nitre. Autor a spoluautor viacerých vysokoškolských učebníc, štúdií a odborných článkov.

Literatúra:

Slovenský biografický slovník. - Zv. 2.: E-J. - Martin : Matica slovenská, 1987. - S. 178.

Významné osobnosti Nítry / Zost. Anton Pažitný. - Nitra : Mesto Nitra a Mestský úrad v Nitre, 1998. - S. 170.

76.

KALINA, Jozef - 20. výročie úmrtia

28. júl 1908 Branovo - 20. apríl 1995 Nitra

Ľudový umelec, keramikár, reštaurátor. Vo svojom ateliéri reštauroval umelecké pamiatky a venoval sa keramikárskej tvorbe. Pričinil sa o záchranu predrománskeho kostolíka sv. Juraja z 11. storočia v Kostofanoch pod Tribečom, zachránil mnohé sakrálne pamiatky v Nitre. Veľkú časť keramikárskych prác venoval Slovenskému poľnohospodárskemu múzeu.

Literatúra:

Významné osobnosti Nitry / Zost. Anton Pažitný. - Nitra : Mesto Nitra a Mestský úrad v Nitre, 1998. - S. 70-71.

77.

**DUCHOŇ, Karol - 65. výročie narodenia
30. výročie úmrtia**

21. apríl 1950 Galanta - 5. november 1985 Bratislava

Spevák populárnych piesní. Od 70. do pol. 80. rokov 20. stor. jeden z najuznávanejších a najpopulárnejších spevákov skladieb rockového a swingového typu. Študoval v Nitre. V roku 1968 v Zlatých Moravciach s R. Kazíkom založili bitovú skupinu The Ice Boys.

Literatúra:

Biografický lexikón Slovenska. - Zv. 2.: C-F. - Martin : Slovenská národná knižnica, 2004. - S. 368.

78.

KOLENČÍK, Ladislav - 80. výročie narodenia

22. apríl 1935 Mojmirovce - 15. jún 1997 Nitra

Vysokoškolský pedagóg. Študoval na Pedagogickej škole v Nitre. Od roku 1954 pôsobil ako učiteľ základných škôl v okresoch Topoľčany a Nitra, od roku 1960 v Nitre na Pedagogickej fakulte, na Strednej potravinárskej škole, od 1969 na Slovenskej poľnohospodárskej univerzite v Nitre. Autor vedeckých prác, vedecko-populárnych článkov, učebných textov, vysokoškolských skrípt.

Literatúra:

Dejiny nitrianskeho školstva a vzdelanosti / Štefan Milo, Jozef Porubský. - Nitra : Okresné pedagogické stredisko v Nitre, 1987. - S. 120.

79.

KAPOLKA, Belo - 80. výročie narodenia

22. apríl 1935 Hostie - 18. apríl 1994 Hrebienok (Vysoké Tatry) Starý Smokovec

Prozaik, publicista. Po štúdiách v Kežmarku a Brne na Vojenskej technickej akadémii pracoval ako vedúci chatár vo Vysokých Tatrách na Rysoch, Solisku, Zbojníckej a Téryho chate. Námety pre svoju literárnu tvorbu čerpal z vysokohorského prostredia svojrázneho života ľudí nosičov, chatárov, drevorubačov, športovcov a návštevníkov tatranských hôr. Po roku 1989 sa intenzívne venoval aktuálnej spoločenskej publicistike.

Literatúra:

Encyklopédia slovenských spisovateľov. - Zv. 1.: A-O. - Bratislava : Obzor, 1984. - S. 283.

Slovník slovenských spisovateľov 20. storočia / Zost. Augustín Maňovčík ... [et al.]. - Bratislava : Spolok slovenských spisovateľov; Martin : Slovenská národná knižnica, 2001. - S. 215-216.

Slovník slovenských spisovateľov pre deti a mládež / zostavovateľ a vedecký redaktor : Ondrej Sliacky. - Bratislava : Literárne informačné centrum, 2005. - S. 152-153.

80.

NEMRAVA, František - 45. výročie úmrtia

6. február 1891 Nitra - 22. apríl 1970 Nitra

Hudobník, skladateľ. Skladal piesne šansónového štýlu - tanečné melódie, skeče a kuplety.

Literatúra:

Významné osobnosti Nitry / Zost. Anton Pažitný. - Nitra : Mesto Nitra a Mestský úrad v Nitre, 1998. - S. 176.

81.

PATAYOVÁ, Eva - 115. výročie narodenia

25. apríl 1900 Zlaté Moravce - 24. jún 1984 Győr (Maďarsko)

Výtvarníčka, akademická maliarka. V Leviciach získala diplom učiteľky, od roku 1922 študovala na Vysokej škole výtvarného umenia v Budapešti. Pôsobila v Komárne, v rokoch 1948-1955 ako učiteľka kreslenia v meste Győr. Po odchode do dôchodku v roku 1955 sa začala intenzívne venovať tvorivej práci a za krátky čas vytvorila bohaté životné dielo. Svoje práce prezentovala na výstavách najmä v Maďarsku.

Literatúra:

Patay Éva / Štefan Valent, Salamon Nándor. - Nitra ; Győr : Krajská galéria ; Múzeum Jánoša Xántusa, 1978. - [20] s.

82.

KOPASZ, Elemér - 105. výročie narodenia

28. apríl 1910 Branč - 11. január 1989 Nové Zámky

Dirigent, učiteľ. Študoval na Učiteľskom ústave a na Štátnom konzervatóriu v Bratislave. Ako odborný asistent pôsobil na Katedre hudobnej výchovy Pedagogického inštitútu v Nitre, kde viedol maďarský mládežnícky miešaný zbor. Od roku 1961 pôsobil na LŠU v Nových Zámkoch.

Literatúra:

Hudobníci okresu Nové Zámky : bibliografický slovník ; spracovali Kissová Magdaléna, Agneša Fitušová. - 2. rozš. a dopl. vyd. - Nové Zámky : Knižnica Antona Bernoláka, 2000. - 36 s.

83.

DUBRAVICKÝ, Jozef - 25. výročie úmrtia

22. apríl 1931 Nadlice - 28. apríl 1990 Nitra

Inžinier architekt - urbanista. Od roku 1955 pôsobil v Nitre, od 1960 ako vedúci projektant Krajského projektového ústavu, v rokoch 1966-1970 hlavný architekt Nítry, 1970-90 vedúci útvaru špecialistov v Stavoprojekte Nitra. Významnou mierou prispel ku koncepcii rozvoja Nítry a ďalších miest Slovenska, zaslúžil sa o zachovanie historicky cenných objektov a súborov.

Literatúra:

Významné osobnosti Nítry / Zost. Anton Pažitný. - Nitra : Mesto Nitra a Mestský úrad v Nitre, 1998. - S. 34.

84.

SŮTŮ, Štefan - 190. výročie narodenia

29. apríl 1825 Vráble - 28. marec 1893 Hokovce

Kňaz, ľudovýchovný pracovník, publicista. Študoval na gymnáziu v Nitre, filozofiu a teológiu v Trnave. Pôsobil ako kaplán na rôznych miestach, v rokoch 1864-1877 farár v Prenčove, od 1877 v Hokovciach. Prenčovským chudobným pomáhal založiť sypáreň obilia, ktorá sa do dejín zapísala ako "Sypáreň chudobných". Rôznymi úvahami prispieval do Katolíckych novín.

Literatúra:

Lexikón katolíckych kňazských osobností Slovenska. - Bratislava : Lúč, 2000. - S. 1290-1291.

Vráble / Jozef Trubíni. - Vráble : Mesto Vráble, 1994. - S. 62.

85.

PAPP, Ferdinand Karol - 45. výročie úmrtia

13. október 1889 Nitra - 29. apríl 1970 Piešťany

Maliar, reštaurátor. Pracoval ako sakrálny maliar a reštaurátor u fy Juhari v Nitre, neskôr spolumajiteľ fy Papp, Petrikovič a Enhoff v Piešťanoch. Po roku 1945 pôsobil predovšetkým ako reštaurátor.

Literatúra:

Slovenský biografický slovník. - Zv. 4.: M-Q. - Martin : Matica slovenská, 1990. - S. 396.

Významné osobnosti Nítry / Zost. Anton Pažitný. - Nitra : Mesto Nitra a Mestský úrad v Nitre, 1998. - S. 177.

86.

GRIESBACH, Štefan - 100. výročie narodenia

30. apríl 1915 Vinodol - 5. apríl 1998 Nitra

Lekár - urológ. Od roku 1948 pôsobil v Nitre. V roku 1950 založil v nitrianskej nemocnici samostatné urologické oddelenie, v rokoch 1963-1981 prednosta oddelenia. Pod jeho vedením sa nitrianske urologické oddelenie vypracovalo na jedno z popredných našich zdravotníckych pracovísk.

Literatúra:

Významné osobnosti Nitry / Zost. Anton Pažitný. - Nitra : Mesto Nitra a Mestský úrad v Nitre, 1998. - S. 50-51.

MÁJ

87.

ESTERHÁZI, Imrich - 330. výročie narodenia

4. máj 1685 Szombathely (Maďarsko) - 19. november 1763 Nitra

Cirkevný hodnostár, verejný činiteľ, mecén, kráľovský radca. Od 1741 nitriansky biskup a župan. Dal vybudovať kostol v Žiranoch a v Močenku, pred vchodom do biskupského hradu v Nitre dal postaviť prvú umeleckú sochu Nepoškvrneného počatia Panny Márie ako jednu z prvých v Uhorsku, opravil poškodenú klenbu nitrianskej katedrály.

Literatúra:

Lexikón katolíckych kňazských osobností Slovenska. - Bratislava : Lúč, 2000. - S. 305.

Slovenský biografický slovník. - Zv. 2.: E-J. - Martin : Matica slovenská, 1987. - S. 28.

88.

HERODEK, Július - 20. výročie úmrtia

30. jún 1926 Topoľčany - 6. máj 1995 Nitra, poch. v Brodzanoch

Klavirista, hudobný skladateľ, pedagóg. Študoval v Nitre a od r. 1960 pôsobil na Katedre hudobnej výchovy Pedagogickej fakulty v Nitre. Aktívne sa podieľal na hudobnom živote Nitry a okolia účinkovaním na verejných celovečerných koncertoch i organizovaním výchovných koncertov pre mládež. Svojou tvorivou činnosťou významne obohatil hudobný život Nitry.

Literatúra:

Významné osobnosti Nitry / Zost. Anton Pažitný. - Nitra : Mesto Nitra a Mestský úrad v Nitre, 1998. - S. 58-59.

89.

KOVÁČ, Ľudovít - 20. výročie úmrtia

8. december 1913 Cífer - 7. máj 1995 Zlaté Moravce

Evanjelický kňaz, účastník Slovenského národného povstania. Pôsobil ako kaplán v cirkevných zboroch, po vojne pôsobil v štátnych orgánoch. R. 1941 a 1969-95 námestný farár diasporálneho zboru slažiansko-zlatomoraveckého zboru, od roku 1953 senior novoutvoreného Nitrianskeho seniorátu. Zaslúžil sa o novú budovu a modlitebnicu v Zlatých Moravciach. Vydal dve zbierky príležitostných básní.

Literatúra:

Evanjelici v dejinách slovenskej kultúry. - Zv. 1.: A-L. - Liptovský Mikuláš : Tranoscius, 1997. - S. 141.

90.

**ANDREJKA, Július - 120. výročie narodenia
35. výročie úmrtia**

9. máj 1895 Banská Štiavnica - Štefultov - 25. apríl 1980 Nitra

Poľovnícky a lesnícky odborník, publicista. Pôsobil ako lesný kontrolór, od roku 1952 v Jelenci a v Nitre ako hlavný inžinier lesného závodu. Roku 1946 ústredný referent Loveckého ochranného spolku, externe prednášal na Vysokej škole poľnohospodárskej v Nitre. Pod jeho vedením sa vybudoval park na hradnom vrchu. Štúdiami a článkami prispieval do odborných časopisov.

Literatúra:

Biografický lexikón Slovenska.- Zv. 1.: A-B. - Martin : Slovenská národná knižnica, 2002. - S. 85-86.

Slovenský biografický slovník. - Zv. 1.: A-D. - Martin : Matica slovenská, 1986. - S. 63.

Významné osobnosti Nítry / Zost. Anton Pažitný. - Nitra : Mesto Nitra a Mestský úrad v Nitre, 1998. - S. 14.

91.

MAŤAŠOVSKÝ, Ladislav - 310. výročie úmrtia

17. máj 1643 Liptovské Matiašovce - 10. máj 1705 Viedeň (Rakúsko)

Krajinský a cirkevný hodnostár, mecén. V rokoch 1696-1705 nitriansky biskup a župan, uhorský kancelár a vnútorný tajný radca. V roku 1702 založil v Nitre piaristické gymnázium, ktoré sa stalo prvým gymnáziom severozápadného Uhorska a kňazský seminár. Ochranca umelecko-historických pamiatok, zakladateľ spolkov sporivosti a miernosti.

Literatúra:

Lexikón katolíckych kňazských osobností Slovenska. - Bratislava : Lúč, 2000. - S. 902-903.

Slovenský biografický slovník. - Zv. 4.: M-Q. - Martin : Matica slovenská, 1990. - S. 102-103.

92.

ŠALÁT, Tibor - 10. výročie úmrtia

13. máj 1926 Vajka (teraz Lúčnica nad Žitavou) - 14. máj 2005 Bratislava

Vysokoškolský profesor, matematik. Základnú školu absolvoval v Zlatých Moravciach, gymnázium v Šuranoch, matematiku a fyziku na Univerzite Karlovej v Prahe. Pôsobil ako učiteľ v Nových Zámkoch, od roku 1952 na Univerzite Komenského v Bratislave. Venoval sa hlavne teórii čísel a reálnej analýze. Autor odborných vedeckých prác, učebných textov, vysokoškolských skript, štúdií.

Literatúra:

Encyklopédia Slovenska. - Zv. 5.: R-Š. - Bratislava : Veda, 1981. - S. 683.

93.

SKYČÁK, František - 145. výročie narodenia

15. máj 1870 Klin - 9. apríl 1953 Pohranice

Publicista, politik, podnikateľ. V roku 1902 zakladateľ a majiteľ ľudovej banky. Jeden z hlavných iniciátorov založenia Slovenskej ľudovej strany v roku 1905, v rokoch 1905- 1914 poslanec uhorského snemu. Začas bol redaktorom Slovenských ľudových novín.

Literatúra:

Slovenský biografický slovník. - Zv. 5.: R-Š. - Martin : Matica slovenská, 1992. - S. 275-276.

94.

BUCHINGER, Emanuel - 140. výročie narodenia

15. máj 1875 Nitra - 18. august 1953 Budapešť (Maďarsko)

Sociálnodemokratický politik, knihviazač. V rokoch 1905-18 tajomník Sociálno demokratickej strany Uhorska, 1919-20 a 1930-44 Maďarskej sociálno demokratickej strany. Vedúci predstaviteľ strany, ktorý zastupoval i na medzinárodných fórach a v II. internacionále. R. 1931-39 a 1953 poslanec maďarského parlamentu. Publicisticky činný, vydával samostatné publikácie, písal články.

Literatúra:

Slovenský biografický slovník. - Zv. 1.: A-D. - Martin : Matica slovenská, 1986. - S. 341-342.

Významné osobnosti Nítry / Zost. Anton Pažitný. - Nitra : Mesto Nitra a Mestský úrad v Nitre, 1998. - S. 168.

95.

CSARADA, Ján - 165. výročie narodenia

16. máj 1850 Nitra - 4. apríl 1923 Budapešť (Maďarsko)

Právnik, pedagóg. Študoval na gymnáziu v Nitre. Absolvoval postgraduálny študijný pobyt na západoeurópskych univerzitách. Od roku 1881 prednášal na univerzite v Budapešti. Venoval sa najmä medzinárodnému právu a právnej filozofii. Autor monografií, učebníc, prispieval do domácich i zahraničných odborných časopisov.

Literatúra:

Slovenský biografický slovník. - Zv. 1.: A-D. - Martin : Matica slovenská, 1986. - S. 381-382.

Významné osobnosti Nitry / Zost. Anton Pažitný. - Nitra : Mesto Nitra a Mestský úrad v Nitre, 1998. - S. 168.

96.

**DUBRAVICKÝ, Alojz - 90. výročie narodenia
25. výročie úmrtia**

18. máj 1925 Nadlice - 23. január 1990 Močenok

Katolícky kňaz. Študoval v Spišskom Štiavniku a v Nitre. Od roku 1969 pôsobil ako kaplán, v rokoch 1973-1990 správca fary v Sládečkovciach (Močenok). Za jeho pôsobenia boli rekonštruované kostol, kaplnka, Kalvária, nová budova fary a inštalované tri nové zvony. V r. 1979 sa stal členom provinciálnej rady SVD a zaslúžil sa o obnovu Slovenskej provincie.

Literatúra:

História a súčasnosť obce Močenok / [Igor Hochel (konceptia, štylistika textu, editorstvo)]. - Močenok : Obecný úrad Močenok, 2003. - S. 61.

97.

CHREN, Stanislav - 80. výročie narodenia

21. máj 1935 Melek - 21. jún 1998 Bratislava

Divadelný, kultúrny a matičný pracovník, úradník. Od roku 1956 pôsobil v Martine ako metodik Domu kultúry ZŤS, od 1978 tajomník Zväzu divadelných ochotníkov na Slovensku, od 1990 tajomník MO MS. Zakladateľ divadelnej prehliadky Bábkarsky Martin, funkcionár medzinárodnej organizácie bábkarov a ochotníckeho divadla v Martine.

Literatúra:

Encyklopédia dramatických umení Slovenska. - Zv. 1.: A-L. - Bratislava : Veda, 1989. - S. 517.

98.

SLAVÍK, Bořivoj - 85. výročie narodenia

25. máj 1930 Vyškov u Brna (Česká republika) - 29. marec 1989 Bratislava

Akademický maliar, scénický výtvarník, televízny architekt. Venoval sa divadelnej a televíznej scénografii, grafike a maľbe. V rokoch 1956-1969 pôsobil ako scénograf v Krajevom divadle v Nitre, v rokoch 1970-1989 architekt v Čs. televízii v Bratislave. Počas pôsobenia v Nitre patrila k špičkám slovenskej scénografie, externe spolupracoval s divadlami doma i v zahraničí.

Literatúra:

Encyklopédia dramatických umení Slovenska. - Zv. 2.: M-Ž. - Bratislava : Veda, 1990. - S. 327.

Slovenský biografický slovník. - Zv. 5.: R-Š. - Martin : Matica slovenská, 1992. - S. 284-285.

99.

PODOLAY, František Viktor - 110. výročie narodenia

27. máj 1905 Slopná - 13. február 1958 Bratislava

Akademický maliar, grafik, výtvarný pedagóg. Študoval a v rokoch 1930-1939 pôsobil v Nitre, 1939-1941 v Michalovciach, od 1942 v Bratislave. Venoval sa komornej maľbe, krajinomaľbe, monumentálnej dekoratívnej tvorbe a úžitkovej grafike. Autor viacerých obrazov zobrazujúcich dominanty mesta Nitra.

Literatúra:

Slovenský biografický slovník. - Zv. 4.: M-Q. - Martin : Matica slovenská, 1990. - S. 499.

Významné osobnosti Nitra / Zost. Anton Pažitný. - Nitra : Mesto Nitra a Mestský úrad v Nitre, 1998. - S. 177.

100.

IHRING, Miroslav - 30. výročie úmrtia

28. august 1914 Nitra - 28. máj 1985 Varšava (Poľsko)

Vojak zahraničného odboja, fotoreportér a publicista. Pôsobil ako veliteľ jednotky, označenej číslom 535 na území Poľska. Od vyhlásenia povstania zviazla s fašistami nespočetné množstvo bojov. Bol vyznamenaný Radom obrodenia Poľska, dvakrát Krížom chrabrosti, Radom Virtuti Militari a ďalšími vyznamenaniami.

Literatúra:

Významné osobnosti Nitra / Zost. Anton Pažitný. - Nitra : Mesto Nitra a Mestský úrad v Nitre, 1998. - S. 66.

101.

KOŽUCH, Michal - 40. výročie úmrtia

4. november 1921 Nagybánhegyes (Maďarsko) - 31. máj 1975 Nitra

Divadelný herec. V rokoch 1949-75 člen Krajového divadla v Nitre. Patril k zakladajúcim členom nitrianskeho divadla, vytvoril vyše 100 postáv a odohral 3000 predstavení.

Literatúra:

Slovenský biografický slovník. - Zv. 3.: K-L. - Martin : Matica slovenská, 1989. - S. 223.

Významné osobnosti Nitra / Zost. Anton Pažitný. - Nitra : Mesto Nitra a Mestský úrad v Nitre, 1998. - S. 174.

JÚN

102.

STARK, Július - 135. výročie narodenia

5. jún 1880 ? - 1944 -

Podnikateľ. V roku 1929 otvoril v Nitre kino Palace, kde 3. marca 1930 premietli prvý hraný zvukový film na Slovensku The singing fool (Spievajúci blázon). Vo svojej záhrade na hlavnej ulici zriadil prvé záhradné kino na Slovensku s reštauráciou aj tanečným parketom.

Literatúra:

Významné osobnosti Nitra / Zost. Anton Pažitný. - Nitra : Mesto Nitra a Mestský úrad v Nitre, 1998. - S. 137.

103.

BÉDER, Ján - 50. výročie úmrtia

29. marec 1917 Lukáčovce - 6. jún 1965 Bratislava

Literárny historik a teoretik, pedagóg, vedec, publicista. Študoval na gymnáziu v Nitre, 1937-41 na Filozofickej fakulte UK, resp. SU v Bratislave. Pôsobil ako profesor gymnázia, neskôr prednášal dejiny slov. literatúry na vysokej škole v Bratislave. Autor vysokoškolskej učebnice Dejiny slovenskej literatúry a rôznych učebníc a čítaniek slovenskej literatúry pre stredné školy.

Literatúra:

Biografický lexikón Slovenska. - Zv. 1.: A-B. - Martin : Slovenská národná knižnica, 2002. - S. 288-289.

Encyklopédia slovenských spisovateľov. - Zv. 1.: A-O. - Bratislava : Obzor, 1984. - S. 36-37.

Slovenský biografický slovník. - Zv. 1.: A-D. - Martin : Matica slovenská, 1986. - S. 177-178.

104.

URMÍNSKY, Jozef - 190. výročie úmrtia

6. december 1741 Mojmírovce - 8. jún 1825 Vál (Maďarsko)

Stoličný a krajinský hodnostár, právnik. Prívrženec tereziánskych i jozefínskych, najmä školských a administratívnych reforiem, viedol práce na dokumente Ratio educationis, kt. prispel k vytvoreniu jednotného výchovno-vzdelávacieho systému v habsburskej monarchii. Mecén, autor odborných právnických spisov a príležitostných prejavov.

Literatúra:

Slovenský biografický slovník. - Zv. 6.: T-Ž. - Martin : Matica slovenská, 1994. - S. 188-189.

105.

SAKÁLOŠ (Szakállos), Jozef Ignác - 235. výročie narodenia

11. jún 1780 Čeladice - 1. apríl 1852 Prievidza

Dramatik, učiteľ. Príslušník piaristickej rehole. Pôsobil ako profesor na viacerých piaristických gymnáziách, r. 1806 v Nitre. Tvorca protifeudálnej svetskej školskej drámy na Slovensku na zač. 19. storočia. Jeho práce charakterizuje pokrokovosť a ľudovosť v obsahu i jazykovom prejave.

Literatúra:

Encyklopédia dramatických umení Slovenska. - Zv. 2.: M-Ž. - Bratislava : Veda, 1990. - S. 403.

Lexikón katolíckych kňazských osobností Slovenska. - Bratislava : Lúč, 2000. - S. 1193-1194.

Slovenský biografický slovník. - Zv. 5.: R-Š. - Martin : Matica slovenská, 1992. - S. 168.

106.

BIELIK, Ernest - 20. výročie úmrtia

18. jún 1917 Topoľčianky - 15. jún 1995 Bratislava

Hospodársky pracovník, partizánsky veliteľ, generálmajor. Študoval v Topoľčiankach, Zlatých Moravciach, v rokoch 1963-68 na Vysokej škole ekonomickej v Bratislave. V roku 1941 ako vojak Slovenskej armády bol odvelený na východný front. Vo februári 1943 prešiel k Sovietskej armáde a stal sa príslušníkom čs. vojska. V SNP velil partizánskej brigáde "Jánošík". Po skončení druhej svetovej vojny pracoval v rôznych hospodárskych odvetviach. Autor dvoch kníh a početných príspevkov memoárového charakteru.

Literatúra:

Biografický lexikón Slovenska. - Zv. 1.: A-B. - Martin : Slovenská národná knižnica, 2002. - S. 416.

Dejiny Slovenského národného povstania 1944 : Encyklopédia odboja a SNP. - Zv. 5. - Bratislava : Pravda, 1984. - S. 39-40.

107.

KORBELL, Tibor - 80. výročie narodenia

17. jún 1935 Tekovské Nemce - 28. júl 1983 Bratislava

Redaktor, publicista. Študoval na gymnáziu v Leviciach, v rokoch 1955-60 novinárstvo na Filozofickej fakulte UK v Bratislave. Pôsobil ako kultúrny referent, redaktor, od roku 1975 pracovník redakcie zábavy ČS rozhlasu v Bratislave. Tvorca humoresiek, rozhlasových pásiem, televíznych seriálov.

Literatúra:

Tekovské Nemce : monografická historicko - národopisná publikácia o obci / Zost. Vincent Janček, Angela Havranová. - Tekovské Nemce : Obecný úrad, 2008. - S. 251-252.

108.

ŠMIGURA, Ernest - 85. výročie narodenia

17. jún 1930 Dolný Ohaj - 26. júl 2007 Klasov

Herec. V rokoch 1950-56 člen Dedinského divadla, 1956-60 pomocného súboru činohry SND v Bratislave, od roku 1960 Divadla Andreja Bagara v Nitre. Účinkoval aj v televíznych inscenáciách, rozprávkach a filmoch.

Literatúra:

Encyklopédia dramatických umení Slovenska. - Zv. 2.: M-Ž. - Bratislava : Veda, 1990. - S. 421.

109.

VÁCI, Ján Tadeáš - 235. výročie narodenia

18. jún 1780 Nitra - 5. november 1823 Trenčín

Učiteľ, básnik. R. 1814-15 vyučoval v Nitre, neskôr pôsobil ako profesor humanitných predmetov v Trenčíne. Literárne činný, autor príležitostnej latinskej poézie, ovládal niekoľko jazykov, bol obľúbeným kazateľom.

Literatúra:

Lexikón katolíckych kňazských osobností Slovenska. - Bratislava : Lúč, 2000. - S. 1433.

Slovenský biografický slovník. - Zv. 6.: T-Ž. - Martin : Matica slovenská, 1994. - S. 195.

110.

**MÉSZÁROS, József - 120. výročie narodenia
35. výročie úmrtia**

20. jún 1895 Neded - 8. január 1980 Csanádalberti (Maďarsko)

Básnik, autodidakta. V 1. sv. vojne bojoval na ruskom fronte. Po vojne pracoval ako správca majetku, účtovník, potom obchodník s obilím. V rodnej obci usporadúval literárne, kultúrne podujatia a bol zakladateľom skautingu. Od roku 1947 žil v Maďarsku. Svoje básne publikoval v časopisoch Mátyusföldi Lapok, Híradó, Új Auróra, Barázda.

Literatúra:

A cseh/szlovákiai magyar irodalom lexikona 1918-2004 / Főszerkesztő Fónod Zoltán. - 2. opr., rozš. vyd. - Bratislava : Madách-Posonium, 2004. - S. 283.

111.

BERKY-LUBORECKÝ, Ján - 75. výročie narodenia

20. jún 1940 Zvolen - 1. jún 2004 Hrubá Borša

Spisovateľ pre deti, informatik. Od roku 1997 prednášal rómsky jazyk a literatúru na Pedagogickej fakulte Univerzity Konštantína Filozofa v Nitre. Popri odborných prácach z oblasti knihovníctva a vedeckých informácií venoval sa rómskemu etniku a jeho kultúre. Autor vysokoškolskej učebnice, odborných a popularizačných článkov. Jeho literárna tvorba bola venovaná najmä deťom a venoval sa aj prekladom detskej literatúry do rómčiny.

Literatúra:

Slovník slovenských spisovateľov 20. storočia / Augustín Maňovčík ... [et al.]. - Bratislava : Vydavateľstvo Spolku slovenských spisovateľov ; Martin : Slovenská národná knižnica, 2001. - S. 37.

Slovník slovenských spisovateľov pre deti a mládež / zostavovateľ a vedecký redaktor Ondrej Sliacky. - Bratislava : Literárne informačné centrum, 2005. - S. 34.

112.

**IZSÓF, Alajos - 145. výročie narodenia
70. výročie úmrtia**

21. jún 1870 Dlhá nad Váhom - 28. december 1945 Budapešť (Maďarsko)

Kňaz, pedagóg, redaktor. Teológiu študoval v Ríme. Pôsobil ako kaplán, od roku 1900 ako profesor náboženstva v Budapešti. V roku 1919 vystúpil z kňazského rádu, do 1935 pôsobil ako pedagóg na meštianskej škole v Budafoku a Újpesti, redaktor v časopisoch Zászlónk, Élet, Nagyasszonyunk.

Literatúra:

Magyar életrajzi lexikon. - Zv. 1.: A-K. - Budapest : Akadémiai Kiadó, 1967. - S. 788.

113.

LAZAROVÁ, Katarína - 20. výročie úmrtia

13. február 1914 Výčapy - Opatovce - 21. jún 1995 Bratislava

Prozaička, prekladateľka. Študovala na dvojročnej Obchodnej škole v Nitre. Ako členka 1. čs. partizánskej brigády sa aktívne zúčastnila SNP. Po oslobodení pracovala v rôznych inštitúciách, neskôr v slobodnom povolaní. Autorka

románov s témou protifašistického odboja a priekopníčka detektívneho žánru v slovenskej literatúre. Prekladala z nemeckej a španielskej literatúry.

Literatúra:

Encyklopédia slovenských spisovateľov. - Zv. 1.: A-O. - Bratislava : Obzor, 1984. - S. 380-381.

Lexikón slovenských žien. - Martin : Slovenská národná knižnica, 2003. - S. 144.

Významné osobnosti Nitry / Zost. Anton Pažitný. - Nitra : Mesto Nitra a Mestský úrad v Nitre, 1998. - S. 175.

114.

KISDY (Kišdy), Benedikt - 355. výročie úmrtia

1598 Szécsény (Maďarsko) - 22. jún 1660 Jasov, poch. v Košiciach

Cirkevný hodnostár, mecén, zberateľ katolíckych piesní. Pôsobil ako farár v Šali. R. 1654 založil v Košiciach jezuitské kolégium. R. 1652 vlastným nákladom v Trnave vydal maďarský katolícky spevník Cantus Catholici.

Literatúra:

Lexikón katolíckych kňazských osobností Slovenska. - Bratislava : Lúč, 2000. - S. 666.

Slovenský biografický slovník. - Zv. 3.: K-L. - Martin: Matica slovenská, 1989. - S. 85-86.

Šafa : kapitoly z histórie mesta / Karol Šmida. - [1. vyd.]. - Šafa : Mestský úrad, 1993. - 284 s.

115.

BERCHTOLDT, František - 285. výročie narodenia

24. jún 1730 Trnava - 14. august 1793 Svätý Kríž nad Hronom (dnes Žiar nad Hronom)

Cirkevný hodnostár, náboženský spisovateľ, biskup. V rokoch 1754-1758 dekan-farár vo Vrábľoch, 1759 ostrihomský kanonik, 1760 tekovský archidiakon, od 1761 prvý riaditeľ Pázmánea, od 1776 prvý biskup a súčasne oblastný riaditeľ škôl novozriadenej bansko-bystrickej diecézy. Založil tzv. Berchtoldtovu základinu - podporoval diecézne kňazstvo, kostoly, učiteľov a konvertitov. Autor dobových náboženských prác.

Literatúra:

Lexikón katolíckych kňazských osobností Slovenska. - Bratislava : Lúč, 2000. - S. 98-99.

Slovenský biografický slovník. - Zv. 1.: A-D. - Martin : Matica slovenská, 1986. - S. 231.

Vráble / Jozef Trubíni. - Vráble : Mesto Vráble, 1994. - S. 62.

116.

PERÉNYI, Vojtech - 30. výročie úmrtia

14. apríl 1898 Nitra - 24. jún 1985 Veľké Zálužie, poch. v Nitre

Funkcionár Komunistickej strany Československa. Zakladajúci člen KSČ v Nitre, interbrigadista, protifašistický bojovník, účastník občianskej vojny v Španielsku. Pracoval ako hospodár na Krajskej politickej škole vo Veľkom Záluží, Malante a v Topoľčiankach. V rokoch 1926-36 člen výboru MO KSČ v Nitre, 1948-53 poslanec MsNV v Nitre.

Literatúra:

Slovenský biografický slovník. - Zv. 4.: M-Q. - Martin : Matica slovenská, 1990. - S. 435.

117.

HORECKÝ, Anton - 230. výročie narodenia

29. jún 1785 Varín - 4. november 1857 Dražovce (súčasť Nitry)

Básnik, kňaz. Od roku 1850 pôsobil ako farár v Dražovciach. Podporovateľ slovenskej spisby, člen Slovenského učeného tovaríšstva. Zanechal rukopis hodnotnej obsiahlejšej príležitostnej skladby Ménospev Ondrejovi Koszper. V časopisoch uverejňoval články s kresťanskou tematikou a praktickými radami pre hospodárov.

Literatúra:

Lexikón katolíckych kňazských osobností Slovenska. - Bratislava : Lúč, 2000. - S. 512.

Slovenský biografický slovník. - Zv. 2.: E-J. - Martin : Matica slovenská, 1987. - S. 379.

Významné osobnosti Nitry / Zost. Anton Pažitný. - Nitra : Mesto Nitra a Mestský úrad v Nitre, 1998. - S. 60-61.

118.

CHOVANEK, Michal - 125. výročie úmrtia

9. október 1836 Bohdanovce nad Trnavou - 29. jún 1890 Šurianky

Publicista, národnokultúrny pracovník. Od roku 1873 pôsobil ako farár v Šuriankach. Zakladateľ Matice slovenskej, člen výboru Spolku sv. Vojtecha. Publikoval biografické, historické a jazykovedné príspevky v časopisoch a kalendároch.

Literatúra:

Lexikón katolíckych kňazských osobností Slovenska. - Bratislava : Lúč, 2000. - S. 557.

Slovenský biografický slovník. - Zv. 2.: E-J. - Martin : Matica slovenská, 1987. - S. 473.

JÚL

119.

OSTROVSKÝ, Jozef - 110. výročie narodenia

1. júl 1905 Chtelnica - 7. júl 1991 Štúrovo

Akademický sochár. Maturoval v Zlatých Moravciach, výtvarné vzdelanie získal na Výtvarnej akadémii v Paríži. Pôsobil ako dvorný sochár na etiópskom cisárskom dvore v Addis Abebe a u bulharského cára Borisa III. Po návrate domov pracoval v Bártafayovom ateliéri v Nitre, po roku 1948 ako robotník v Štúrove vo Vinárskych závodoch.

Literatúra:

Slávni Slováci sveta / Laco Zrubec. - Nitra : Garmond, 2000. - S. 109-112.

120.

IMÁDY, Štefan - 140. výročie úmrtia

1842 Bánovce nad Bebravou - 2. júl 1875 Nitra

Kňaz, pedagóg, národovec. Študoval na piaristickom gymnáziu a teologické štúdiá dokončil v Nitre. Od roku 1867 pôsobil ako profesor filozofie a zároveň študijný prefekt v seminári v Nitre.

Literatúra:

Významné osobnosti Nitry / Zost. Anton Pažitný. - Nitra : Mesto Nitra a Mestský úrad v Nitre, 1998. - S. 66-67.

121.

**TVRDÝ, Juraj - 235. výročie narodenia
150. výročie úmrtia**

5. júl 1780 Žilina - 23. november 1865 Nitra

Cirkevný hodnostár, národný pracovník, publicista. Študoval a pôsobil v Nitre ako tajomník nitrianskeho biskupstva, zástupca správcu biskupského seminára, kanonik, lektor biskupského seminára. Aktívny bernolákovec, organizátor a mecén slovenského cirkevného a kultúrno-spoločenského života. Napísal príležitostnú nábožensko-moralistickú príručku pre mladých kňazov.

Literatúra:

Lexikón katolíckych kňazských osobností Slovenska. - Bratislava : Lúč, 2000. - S. 1419-1420.

Slovenský biografický slovník. - Zv. 6.: T-Ž. - Martin : Matica slovenská, 1994. - S. 158.

Významné osobnosti Nitry / Zost. Anton Pažitný. - Nitra : Mesto Nitra a Mestský úrad v Nitre, 1998. - S. 154-155.

122.

SLABEJOVÁ, Božena - 95. výročie narodenia

5. júl 1920 Slavičín (Česká republika) - 13. december 2004 Nitra

Herečka. V rokoch 1938-41 študovala herectvo na Štátnom konzervatóriu v Bratislave. V rokoch 1941-45 členka Slovenského ľudového divadla v Nitre, od 1967 Divadla A. Bagara v Nitre. Účinkovala aj vo filmoch a v mnohých televíznych inscenáciách. V roku 1983 jej bol udelený titul Zaslúžilá umelkyňa.

Literatúra:

Encyklopédia dramatických umení Slovenska. - Zv. 2.: M-Ž. - Bratislava : Veda, 1990. - S. 324-325.

Encyklopédia Slovenska. - Zv. 5.: R-Š. - Bratislava : Veda, 1981. - S. 255.

123.

ŠABÍK, Július - 95. výročie narodenia

9. júl 1920 Červený Hrádok - 12. jún 1943 Hillside (Kanada)

Vojenský letec, desiatnik, major vo výslužbe In memoriam. Študoval na gymnáziu v Zlatých Moravciach a na lesníckej škole v Banskej Štiavnici. Ako študent emigroval v roku 1942 do Juhoslávie a odtiaľ do Kanady, kde sa prihlásil do československej légie. Bol účastníkom západného odboja v II. svetovej vojne, slúžil v anglickom kráľovskom letectve (RAF).

Literatúra:

Červený Hrádok 1386 - 2006 : monografia dejín obce / Peter Keresteš a kol. - Červený Hrádok : Obecný úrad, 2006. - S. 140-142.

124.

ŠAPOŠNIKOVOVÁ-Aujeská, Ľudmila (Nataša) - 30. výročie úmrtia

19. február 1906 Saratov (Rusko) - 13. júl 1985 Nitra

Pilotka, prvá slovenská letkyňa, majsterka športu v leteckej akrobacii. Pilotné skúšky zložila 18. októbra 1930 a od roku 1939 sa venovala športovému lietaniu. Zúčastnila sa viacerých leteckých pretekov a dosahovala dobré výsledky.

Literatúra:

Lexikón slovenských žien. - Martin : Slovenská národná knižnica, 2003. - S. 233

Významné osobnosti Nitry / Zost. Anton Pažitný. - Nitra : Mesto Nitra a Mestský úrad v Nitre, 1998. - S. 142-143.

125.

BRENDZA, Jozef - 20. výročie úmrtia

23. marec 1953 Prešov - 17. júl 1995 Nitra

Reštaurátor, výtvarný teoretik. V rokoch 1984-92 vedúci pracovník a odborný správca zbierok Nitrianskej štátnej galérie, 1989 súčasne riaditeľ Parku kultúry a oddychu v Nitre, 1993-95 majiteľ stavebnej firmy BRENIT, kt. sa venovala obnove pamiatok, reštaurátorským, kameňosochárskym a štukatérskym prácam. Spolupodielal sa na organizovaní kultúrneho života v Nitre, recenziami prispieval do periodík.

Literatúra:

Biografický lexikón Slovenska. - Zv. 1.: A-B. - Martin : Slovenská národná knižnica, 2002. - S. 551.

126.

PATÚC, Július - 105. výročie narodenia

20. júl 1910 Veľké Zálužie - 2. október 1974 Bratislava

Novinár, redaktor. Literárne činný od roku 1929, časopisecky uverejňoval básne, prózu a preklady z tvorby talianskych, španielskych a francúzskych spisovateľov.

Literatúra:

Slovenský biografický slovník. - Zv. 4.: M-Q. - Martin : Matica slovenská, 1990. - S. 405.

127.

FARKAS, Zoltán - 135. výročie narodenia

21. júl 1880 Zlaté Moravce - 28. marec 1969 Budapešť (Maďarsko)

Estetik, redaktor. Pred 1. svetovou vojnou a počas nej redigoval konzervatívny časopis A Cél, 1919-26 spolupracoval s politickými novinami Szózat, kde viedol rubriku o výtvarnom umení, neskôr divadelný kritik periodika Új Nemzedék. Autor umenovedných monografií, štúdií a článkov, ktoré uverejňoval v maďarských i nemeckých časopisoch a v bratislavskom Fóre.

Literatúra:

Biografický lexikón Slovenska. - Zv. 2.: C-F. - Martin : Slovenská národná knižnica, 2004. - S. 499.

Slovenský biografický slovník. - Zv. 2.: E-J. - Martin : Matica slovenská, 1987. - S. 57.

128.

**KRAMÁR, Viliam - 140. výročie narodenia
70. výročie úmrtia**

28. júl 1875 Nitra - 3. december 1945 Nitra

Kníhtlačiar. R. 1902-03 s Viktorom K. Kapszom spolumajiteľ, 1903-09 spoluvedúci býv. Reichelesovej tlačiarne, 1902-12 pracovník tlačiarne Corvin v Nitre, 1930-39 redaktor a sadzač týždenníka Vôľa ľudu v Bratislave. Tlačil knihy nitrianskych a i. autorov, drobné tlače a maďarské časopisy.

Literatúra:

Slovenský biografický slovník. - Zv. 3.: K-L. - Martin : Matica slovenská, 1989. - S. 239.

Významné osobnosti Nitra / Zost. Anton Pažitný. - Nitra : Mesto Nitra a Mestský úrad v Nitre, 1998. - S. 174.

129.

**ŠMIDA, Jozef - 130. výročie narodenia
45. výročie úmrtia**

30. júl 1885 Šaľa - 21. júl 1970 Dunajská Streda

Robotník, funkcionár KSČ, účastník triednych bojov. V rokoch 1903-1944 obuvník na viacerých miestach, 1918-38 v Šali. Zakladajúci člen Komunistickej strany Československa v Šali. Po oslobodení funkcionár okresných stranických organizácií a spoločenských organizácií.

Literatúra:

Encyklopédia Slovenska. - Zv. 5.: R-Š. - Bratislava : Veda, 1981. - S. 716.

130.

PLESNIVY, Károly - 85. výročie narodenia

22. júl 1930 Žihárec - 20. september 1984 Budapešť (Maďarsko)

Maliar, textilný výtvarník, vysokoškolský profesor. Študoval na Vysokej škole umeleckej a pracoval v Budapešti ako návrhár bytového textilu, neskôr pedagóg. V rokoch 1963-68 prvý tajomník Spolku maďarských výtvarných umelcov.

Literatúra:

Magyar életrajzi lexikon. 4. - Budapešť : Akadémiai Kiadó, 1994. - S. 725.

131.

OROS, Ján - 20. výročie úmrtia

30. máj 1923 Podlužany - 28. júl 1995 Nitra

Riadiaci pracovník. Zaslúžil sa o vybudovanie dvoch najväčších priemyselných závodov v Nitre. V r. 1952 pôsobil ako riaditeľ nitrianskeho závodu Čs. závodov gumárenských a plastikárskych Gottwaldov, neskoršej Plastiky Nitra. V roku 1966 prevzal vedenie stavby strojárskoho závodu v Dolných Krškanoch, ktorý prijal názov Nitrianske textilné strojárne (od 1976 Elitex, od 1985 Elektrotechnické strojárne), kde pôsobil až do roku 1975.

Literatúra:

Významné osobnosti Nitra / Zost. Anton Pažitný. - Nitra : Mesto Nitra a Mestský úrad v Nitre, 1998. - S. 110.

132.

**LADISLAV I. - 975. výročie narodenia
920. výročie úmrtia**

1040 Poľsko - 29. júl 1095 Nitra, poch. v Oradei (Rumunsko)

(Svätý Ladislav), uhorský kráľ, príslušník Arpádovskej dynastie. Spolu s bratmi spravoval údelné kniežatstvo na severnej a východnej hranici Uhorska so sídlom v Nitre. V r. 1077 nastúpil na kráľovský trón. Svojimi zákonníkmi upravil hospodárske, politické, správne a súdne pomery v krajine. Založil biskupstvá v Oradei, Záhrebe, Nitre, Jágri a benediktínsky kláštor v Kližskom Podhradí. Za jeho vlády boli 1083 kanonizovaní tzv. nitrianski svätci Andrej a Benedikt.

Literatúra:

Slovenský biografický slovník. - Zv. 3.: K-L. - Martin : Matica slovenská, 1989. - S. 336-337.

133.

JAŠÍK, Rudolf - 55. výročie úmrtia

2. december 1919 Turzovka - 30. júl 1960 Bratislava, poch. v Partizánskom

Spisovateľ, redaktor, účastník protifašistického odboja. V roku 1928 študoval na gymnáziu v Nitre, v rokoch 1952-56 pôsobil ako inšpektor pre múzeá a pamiatky na Krajskom národnom výbore v Nitre. Tu napísal romány Na brehu priezračnej rieky (1956) a román Námestie sv. Alžbety, ktorý čerpá námety z prostredia Nitry v rokoch 2. svetovej vojny.

Literatúra:

Slovenský biografický slovník. - Zv. 2.: E-J. - Martin : Matica slovenská, 1987. - S. 540-541.

Významné osobnosti Nitry / Zost. Anton Pažitný. - Nitra : Mesto Nitra a Mestský úrad v Nitre, 1998. - S. 67-68.

AUGUST

134.

KRIŽANOVÁ-BRINDZOVÁ, Helena - 25. výročie úmrtia

7. január 1922 Ludanice - 1. august 1990 Bratislava

Poetka, spisovateľka pre deti a mládež, redaktorka, prekladateľka. Študovala na gymnáziu v Nitre. Pôsobila ako učiteľka v Ludaniciach, ako vedúca sekretariátu Spolku slovenských spisovateľov, dramaturgička Čs. rozhlasu v Bratislave, redaktorka Zorničky, Pioniera, Rodiny a školy v Bratislave. Od roku 1969 sa venovala iba literárnej činnosti. Autorka románov, básnických zbierok, rozhlasových hier pre deti a mládež, prekladateľka ruskej a sovietskej poézie.

Literatúra:

Encyklopédia slovenských spisovateľov. - Zv. 1.: A-O. - Bratislava : Obzor, 1984. - S. 346-347.

Lexikón slovenských žien. - Martin : Slovenská národná knižnica, 2003. - S. 135-136.

Slovník slovenských spisovateľov pre deti a mládež / zostavovateľ a vedecký redaktor Ondrej Sliacky. - Bratislava : Literárne informačné centrum, 2005. - S. 180-181.

135.

SMRČOK (Mészáros), Ľubomír - 45. výročie úmrtia

13. apríl 1919 Pohranice - 1. august 1970 Bratislava

Herec, režisér, spisovateľ. Študoval a v rokoch 1941-1945 pôsobil ako umelecký vedúci a režisér Slovenského ľudového divadla v Nitre. Pôsobil v Slovenskom národnom divadle, v Novej scéne v Bratislave, potom redaktor pražského časopisu Divadlo, 1958-1962 profesionálny spisovateľ, napokon šéfredaktor časopisu Film a divadlo v Bratislave. Autor prozaických prác, venoval sa úpravám hier našich klasikov, spolupracoval s rozhlasom a televíziou.

Literatúra:

Encyklopédia dramatických umení Slovenska. - Zv. 2.: M-Ž. - Bratislava : Veda, 1990. - S. 350-351.

Slovenský biografický slovník. - Zv. 5.: R-Š. - Martin : Matica slovenská, 1992. - S. 301.

Významné osobnosti Nitry / Zost. Anton Pažitný. - Nitra : Mesto Nitra a Mestský úrad v Nitre, 1998. - S. 178.

136.

DŇŇOVÁ, Zlata - 110. výročie narodenia
30. výročie úmrtia

2. august 1905 Nitrianska Streda - 14. september 1985 Bratislava, poch. v Nitre

Učiteľka, spisovateľka, autorka literatúry pre deti a mládež, redaktorka. V rokoch 1933-37 pôsobila ako učiteľka v Malých Chyndiciach, 1952-1965 redaktorka vo vydavateľstve Tatran v Bratislave. Venovala sa prozaickej tvorbe, kultúrnej publicistike, prispievala básňami do detských časopisov, písala recenzie, prekladala z češtiny.

Literatúra:

Lexikón slovenských žien. - Martin : Slovenská národná knižnica, 2003. - S. 52-53.

Slovník slovenských spisovateľov pre deti a mládež / zostavovateľ a vedecký redaktor Ondrej Sliacky. - Bratislava : Literárne informačné centrum, 2005. - S. 62-63.

137.

HAJDU, Štefan - 35. výročie úmrtia

11. júl 1914 Maglód (Maďarsko) - 5. august 1980 Nitra

Veterinárny lekár, výskumník. Od roku 1972 pracoval v Biovete v Nitre ako vedecký pracovník výskumného a vývojového strediska. Venoval sa sérodiagnostike, imunodiagnostike a imunobiológii hovädzieho dobytku. Bol členom Vládnej komisie Slovenska pre boj proti ochoreniam prenosným zo zvierat na ľudí a Slovenskej poľnohospodárskej akadémie.

Literatúra:

Slovenský biografický slovník. - Zv. 2.: E-J. - Martin : Matica slovenská, 1987. - S. 262.

Významné osobnosti Nitry / Zost. Anton Pažitný. - Nitra : Mesto Nitra a Mestský úrad v Nitre, 1998. - S. 171.

138.

SZLÁVY (Slávy), József - 115. výročie úmrtia

23. november 1818 Győr (Maďarsko) - 8. august 1900 Nová Ves nad Žitavou

Maďarský buržoázny politik, župan, banský inžinier, statkár. Zastával viaceré významné funkcie, v rokoch 1870-72 minister poľnohospodárstva, priemyslu a obchodu, 1872-74 ministerský predseda uhorskej vlády, zároveň i minister financií, opäť v rokoch 1880-82, 1873 skutočný vnútorný tajný radca, 1882 strážca uh. koruny. R. 1844 člen predsedníctva Maďarskej akadémie vied.

Literatúra:

Slovenský biografický slovník. - Zv. 5.: R-Š. - Martin : Matica slovenská, 1992. - S. 290.

139.

DOBOSSY, Ladislav - 105. výročie narodenia

9. august 1910 Vlčany - 27. január 1999 Budapešť (Maďarsko)

Literárny historik, bohemista a romanista, prekladateľ. Spoluzakladateľ a aktívny člen spolku Sarló. Počas 2. svetovej vojny vo Francúzsku sa zapojil do protifašistického odboja. V literárnovednej činnosti sa zaoberal čes.-slov.-maď. vzťahmi a etabloval sa hl. ako bohemista, po 1945 sa venoval aj romanistike.

Literatúra:

Biografický lexikón Slovenska. - Zv. 2.: C-F. - Martin : Slovenská národná knižnica, 2004. - S. 268-269.

Encyclopaedia Beliana. - Zv. 3.: Č-Eg. - Bratislava : Encyklopedický ústav Slovenskej akadémie vied, 2003. - S. 440.

140.

KRAJČÍK, Ján - 125. výročie úmrtia

10. jún 1804 Bánovce nad Bebravou - 10. august 1890 Nitra

Cirkevný hodnostár, právnik. Študoval na gymnáziu a diecezálnom seminári v Nitre, právo na univerzite v Budapešti. Od roku 1831 pôsobil v Nitre ako ceremoniár, biskupský tajomník, sídelný archidiakon, veľprepošť, od roku 1872 titulárny biskup. V rokoch 1879-81 poslanec uh. snemu za nitriansky volebný okrsk. Bol publicisticky a literárne činný.

Literatúra:

Lexikón katolíckych kňazských osobností Slovenska. - Bratislava : Lúč, 2000. - S. 748.

Slovenský biografický slovník. - Zv. 3.: K-L. - Martin : Matica slovenská, 1989. - S. 227.

Významné osobnosti Nitry / Zost. Anton Pažitný. - Nitra : Mesto Nitra a Mestský úrad v Nitre, 1998. - S. 84-85.

141.

LÁTEČKOVÁ, Klára - 120. výročie narodenia

12. august 1895 Nitra-Dolné Krškany - 2. máj 1928 Nitra-Dolné Krškany

Robotníčka. Nádennička na veľkostatku. Pri štrajku poľnohospodárskych robotníkov za uzavretie kolektívnej zmluvy prišla o život, bola zastrelená.

Literatúra:

Slovenský biografický slovník. - Zv. 3.: K-L. - Martin : Matica slovenská, 1989. - S. 361.

Významné osobnosti Nitry / Zost. Anton Pažitný. - Nitra : Mesto Nitra a Mestský úrad v Nitre, 1998. - S. 175.

142.

DAMBORSKÝ, Ján - 135. výročie narodenia

12. august 1880 Kopčany - 19. jún 1932 Nitra

Jazykovedec, učiteľ, archivár, kňaz. V rokoch 1914-18 a 1918-28 župný archivár a učiteľ, od 1928 učiteľ gymnázia v Nitre, 1923-28 redaktor Nitrianskych novín. Autor učebnice Slovenská mluvnica so zvláštnym zreteľom na pravopis (Nitra, 1919), autor jedného z troch návrhov Deklarácie slovenského národa z r. 1918. Člen Jazykového odboru MS a jeho pravopisnej komisie, neskôr pravopisnej komisie Jazykového odboru Učenej spoločnosti Šafárikovej, výboru SSV, MSS a p.

Literatúra:

Biografický lexikón Slovenska. - Zv. 2.: C-F. - Martin : Slovenská národná knižnica, 2004. - S. 194.

Slovenský biografický slovník. - Zv. 1.: A-D. - Martin : Matica slovenská, 1986. - S. 440.

Významné osobnosti Nitry / Zost. Anton Pažitný. - Nitra : Mesto Nitra a Mestský úrad v Nitre, 1998. - S. 30-31.

143.

LIPOVNICKÝ, Štefan - 130. výročie úmrtia

15. august 1814 Zlaté Moravce - 12. august 1885 Oradea (Rumunsko)

Cirkevný hodnostár, náboženský spisovateľ. R. 1866 arbejský titulárny biskup, 1868 biskup v Oradei. Nositeľ malého kríža Radu sv. Štefana. Tlačou vyšli jeho príležitostné kázne a pastierske listy.

Literatúra:

Lexikón katolíckych kňazských osobností Slovenska. - Bratislava : Lúč, 2000. - S. 823-824.

Slovenský biografický slovník. - Zv. 3.: K-L. - Martin : Matica slovenská, 1989. - S. 411.

Zlaté Moravce / Zost. Marian Bátora a Michal Zaťko. - Zlaté Moravce : Mestský úrad, 1998. - S. 251.

144.

PÉTER, Jozef - 90. výročie úmrtia

22. február 1856 Tešedíkovo - 14. august 1925 Šaľa

Pedagóg, organista. V rokoch 1874-1879 pôsobil v Tešedíkove na rímskokatolíckej škole, v rokoch 1883-1904 hlavný učiteľ, od 1904 až do svojej smrti riaditeľ a kantor miestnej školy v Šali. Svojou prácou sa zaslúžil o rozvoj spoločenského a kultúrneho života v Šali. Bol veliteľom dobrovoľného hasičského zboru, založil a bol dirigentom mužského spevokolu, naštudoval a režíroval divadelné hry. Od roku 1919 predseda Miestnej organizácie Kresťansko-socialistickej strany.

Literatúra:

Šaľa / Ladislav Bukovszky ... [et al.]; zostavovateľka Veronika Nováková. - Šaľa : Mesto Šaľa, 2004. - S. 157, 207-208.

Vítajte v mesta Šaľa / Text : Július Morávek. - Šaľa : Focesa, 2008. - S. 33,37.

145.

ERDELYI, Ignác - 130. výročie úmrtia

8. február 1828 Žihárec - 15. august 1885 Čína

Misionár, publicista. Študoval v Ostrihome a v Paríži. Dvadsaťpäť rokov pôsobil v Číne ako misionár. Jeho dopisy z Číny uverejnili viaceré cirkevné a literárne časopisy a denníky, napr. do roku 1883 Magyar Sion, v rokoch 1860-83 Új Magyar Sion, 1868-69 Egyházi Lapok.

Literatúra:

Kalendár nám pripomína //ž/. In: Katolícke noviny. - Roč. 110, č. 33 (1995), s. 10.

146.

MATEJOV, Anton - 95. výročie narodenia

16. august 1920 Skýcov - 6. január 1984 Nitra

Ekonom, organizátor poľnohospodárskej výroby. Študoval a pôsobil v Nitre, v rokoch 1979-84 generálny riaditeľ Agrokomplexu - Stálej celoštátnej poľnohospodárskej výstavy, Gen. riaditeľstva trustu v Nitre. Krátko pôsobil ako vedúci hospodárstva na ŠM v Trnovci nad Váhom.

Literatúra:

Slovenský biografický slovník. - Zv. 4.: M - Q. - Martin : Matica slovenská, 1990. - S. 110.

Významné osobnosti Nitry / Zost. Anton Pažitný. - Nitra : Mesto Nitra a Mestský úrad v Nitre, 1998. - S. 92.

147.

GREGUŠKA, Štefan - 230. výročie narodenia

18. august 1785 Pruské - 3. január 1857 Nitra

Cirkevný hodnostár, národný buditeľ, mecén. Tajomník biskupskej kancelárie v Nitre, v roku 1817 správca fary v Jarku, 1819 nitriansky kanonik, 1822 opát, 1847 veľprepošť Nitrianskej kapituly, 1854 titulárny dulcinský biskup. Patril k iniciátorom a finančným podporovateľom vybudovania stoličnej nemocnice v Nitre.

Literatúra:

Slovenský biografický slovník. - Zv. 2.: E-J. - Martin : Matica slovenská, 1987. - S. 224.

Lexikón katolíckych kňazských osobností Slovenska. - Bratislava : Lúč, 2000. - S. 418.

Významné osobnosti Nitry / Zost. Anton Pažitný. - Nitra : Mesto Nitra a Mestský úrad v Nitre, 1998. - S. 48-49.

148.

TURBA, Belo - 35. výročie úmrtia

23. február 1914 Nitra - Mlynárce - 19. august 1980 Bratislava

Herec, operný a operetný spevák (tenor). V rokoch 1939 - 45 sólista opery SND, od 1951 sólista operety Novej scény v Bratislave. Popredný interpret slovenskej ľudovej i umelej piesne.

Literatúra:

Slovenský biografický slovník. - Zv. 6.: T-Ž. - Martin : Matica slovenská, 1994. - S. 138-139.

Významné osobnosti Nitry / Zost. Anton Pažitný. - Nitra : Mesto Nitra a Mestský úrad v Nitre, 1998. - S. 153-154.

149.

GRUBY, Dávid - 205. výročie narodenia

20. august 1810 Nitra - 14. november 1898 Paríž (Francúzsko)

Lekár, prírodovedec. Študoval medicínu v Budapešti a vo Viedni. Od roku 1841 pôsobil ako lekár v Paríži. Osobný lekár H. Heineho, V. Huga, F. Chopina, F. Liszta i ďalších známych umelcov. Prednášal v mnohých európskych

krajinách, venoval sa výskumu v oblasti medicíny. Autor viacerých odborných štúdií, spoluzakladateľ a podporovateľ sociálnych ústavov.

Literatúra:

Slovenský biografický slovník. - Zv. 2.: E-J. - Martin : Matica slovenská, 1987. - S. 236.

Významné osobnosti Nitry / Zost. Anton Pažitný. - Nitra : Mesto Nitra a Mestský úrad v Nitre, 1998. - S. 52.

150.

VELECKÝ, Vladimír - 125. výročie narodenia

21. august 1890 Hrušky (Česká republika) - 8. november 1951 Bratislava

Účastník protifašistického odboja, veľkostatár. Po I. svetovej vojne majiteľ veľkostatku Kíreš pri Vrábľoch. V roku 1918 starosta mesta Vrábľa. Od roku 1938 žil v Nitre a zapojil sa do odbojovej činnosti v organizácii Obrana národa. Bol príslušníkom partizánskej jednotky „Jánošík“. Viackrát bol väznený, po vojne obvinený zo špionáže a bol popravený. Po novembri 1989 bol úplne rehabilitovaný.

Literatúra:

Slovenský biografický slovník. - Zv. 6.: T-Ž. - Martin : Matica slovenská, 1994. - S. 253.

Významné osobnosti Nitry / Zost. Anton Pažitný. - Nitra : Mesto Nitra a Mestský úrad v Nitre, 1998. - S. 162.

151.

SCHENK, Samuel Leopold - 175. výročie narodenia

23. august 1840 Mojmirovce (Urmin) - 17. august 1902 Schwanberg (Rakúsko)

Lekár, vysokoškolský učiteľ. Študoval medicínu a v rokoch 1866-1900 pôsobil na Lekárskej fakulte vo Viedni. Pôsobil aj v Štýrskom Hradci (Graz, Rakúsko). Prednášal a bádal v oblasti embryológie, histológie a čiastočne aj bakteriológie. Autor odborných publikácií.

Literatúra:

Slovenský biografický slovník. - Zv. 5.: R-Š. - Martin : Matica slovenská, 1992. - S. 217-218.

152.

CAPOVSKÝ, Ján Andrej - 275. výročie narodenia

24. august 1740 Ústie nad Priehradou - 1822 Nitra

Lekár, bernolákovec. Štúdium medicíny absolvoval v roku 1777 na univerzite v Trnave. Pôsobil ako banský lekár v Banskej Štiavnici - Vindšachte, od 1781 úradný župný lekár v Nitre. Člen bernolákovského Slovenského učeného tovarišstva.

Literatúra:

Slovenský biografický slovník. - Zv. 1.: A-D. - Martin : Matica slovenská, 1986. - S. 364.

Významné osobnosti Nitry / Zost. Anton Pažitný. - Nitra : Mesto Nitra a Mestský úrad v Nitre, 1998. - S. 25-26.

153.

FARMADY, Martinián Juraj - 115. výročie úmrtia

23. apríl 1833 Nitra - 27. august 1900 Nitra

Pedagóg, prírodovedec, rehoľný predstavený. V rokoch 1856-70 pôsobil na učiteľskom ústave v Trnave, 1871-75 riaditeľ kat. nižšieho gymnázia, súčasne od 1872 predstavený kláštora v Nových Zámkoch, potom pôsobil v Bratislave a v Trnave. Vo výročných správach novozámockého gymnázia publikoval štúdie o geologických, prírodných a soc. pomeroch Nových Zámkov a i. články. Člen Uhorskej kráľovskej prírodovednej spoločnosti a Viedenskej zologickej a botanickej spoločnosti.

Literatúra:

Lexikón katolíckych kňazských osobností Slovenska. - Bratislava : Lúč, 2000. - S. 324.

Slovenský biografický slovník. - Zv. 2.: E-J. - Martin : Matica slovenská, 1987. - S. 58.

Významné osobnosti Nitry / Zost. Anton Pažitný. - Nitra : Mesto Nitra a Mestský úrad v Nitre, 1998. - S. 58.

154.

**SCHURMANN, Maximilián - 125. výročie narodenia
55. výročie úmrtia**

29. august 1890 Štvrtok na Ostrove - 24. marec 1960 Bratislava

Akademický maliar, grafik, výtvarný pedagóg. Okrem štúdií a zahraničných študijných ciest od roku 1904 do roku 1934 žil a pracoval v Nitre. V rokoch 1925-1931 viedol súkromnú maliarsku školu v Nitre. Na Nitru sa viaže veľká časť jeho tvorby, najmä viaceré obrazy Nitrianskeho hradu a rôzne zákutia starej Nitry a jej okolia.

Literatúra:

Slovenský biografický slovník. - Zv. 5.: R-Š. - Martin : Matica slovenská, 1992. - S. 243-244.

Významné osobnosti Nitry / Zost. Anton Pažitný. - Nitra : Mesto Nitra a Mestský úrad v Nitre, 1998. - S. 130.

Maximilián Schurmann (1890-1960) : kresba, grafika, akvarel / Marta Hučková. - Nitra: Nitrianska galéria, 2010. - 36 s.

155.

**GAŠPAROVÁ, Eleonóra - 90. výročie narodenia
5. výročie úmrtia**

31. august 1925 Opatovce nad Žitavou (súčasť Zlatých Moraviec) - 6. júl 2010 Bratislava

Spisovateľka pre deti a mládež, redaktorka. Študovala na gymnáziu v Zlatých Moravciach, slovenčinu a francúzštinu na Slovenskej univerzite a súčasne spev na Štátnom konzervatóriu v Bratislave. Pracovala ako redaktorka vo vydavateľstve Smena, v Slovenskom nakladateľstve detskej knihy a potom vo vydavateľstve Mladé letá. Od roku 1979 spisovateľka v slobodnom povolání.

Literatúra:

Slovník slovenských spisovateľov 20. storočia / Augustín Maňovčík ... [et al.]. - Bratislava : Vydavateľstvo Spolku slovenských spisovateľov ; Martin : Slovenská národná knižnica, 2001. - S. 112-113.

Slovník slovenských spisovateľov pre deti a mládež / zostavovateľ a vedecký redaktor : Ondrej Sliacky. - Bratislava : Literárne informačné centrum, 2005. - S. 95-96.

156.

KRAUS, Jakub - 85. výročie úmrtia

7. január 1867 Nitra - 31. august 1930 Viedeň (Rakúsko)

Redaktor. V rokoch 1899-1927 majiteľ a vydavateľ židovských týždenníkov vo Viedni. Založil vzdelávacie a charitatívne spolky a Spolok Nitranov vo Viedni. Autor článkov a poviedok zo židovského malomestského prostredia na Slovensku. Od 1909 tajomník Zväzu židovských obcí.

Literatúra:

Slovenský biografický slovník. - Zv. 3.: K-L.- Martin : Matica slovenská, 1989. - S. 245.

Významné osobnosti Nitry / Zost. Anton Pažitný. - Nitra : Mesto Nitra a Mestský úrad v Nitre, 1998. - S. 174.

SEPTEMBER

157.

OSTROVSKÝ, Juraj - 30. výročie úmrtia

15. apríl 1926 Stará Turá - 2. september 1985 Nitra

Organizátor poľnohospodárskej veľkovýroby. Študoval a pôsobil v Nitre. Ako prvý riaditeľ Majetku stálej celoštátnej poľnohospodárskej výstavy sa zaslúžil o budovanie výstavného areálu Agrokomplexu v Nitre. Od roku 1978 vedúci technik Poľnohospodárskeho kooperačného združenia Jednotného roľníckeho družstva Družba Šaľa.

Literatúra:

Slovenský biografický slovník. - Zv. 4.: M-Q.- Martin : Matica slovenská, 1990. - S. 354.

Významné osobnosti Nitry / Zost. Anton Pažitný. - Nitra : Mesto Nitra a Mestský úrad v Nitre, 1998. - S. 176-177.

158.

KROBOT, Ján - 245. výročie narodenia

3. september 1770 Banská Štiavnica - 31. október 1833 Nitra

Prírodovedec, univerzitný profesor. Študoval a pôsobil ako biskupský tajomník a do roku 1801 profesor prírodných vied a matematiky diecezálneho seminára v Nitre. Neskôr učil v Bratislave, v rokoch 1816-1818 a 1824-1833 bol dekanom, začas i rektorom Kráľovskej univerzity v Pešti. Od roku 1825 nitriansky kanonik, 1827 titulárny opát a od 1830 kráľovský radca.

Literatúra:

Lexikón katolíckych kňazských osobností Slovenska. - Bratislava : Lúč, 2000. - S. 765-766.

Slovenský biografický slovník. - Zv. 3.: K-L. - Martin : Matica slovenská, 1989. - S. 273.

Významné osobnosti Nitry / Zost. Anton Pažitný. - Nitra : Mesto Nitra a Mestský úrad v Nitre, 1998. - S. 86.

159.

STRÁNSKY, Albert - 115. výročie narodenia 35. výročie úmrtia

3. september 1900 Bánovce nad Bebravou - 8. júl 1980 Banská Bystrica

Historik, archivár, stredoškolský učiteľ. Študoval v Nitre, Prahe a v Bratislave. Za kňaza bol vysvätený v Nitre v roku 1924. Vo svojej dizertačnej práci spracoval dejiny nitrianskeho biskupstva od najstarších čias do konca stredoveku. Zaslúžil sa o záchranu a usporiadanie archívnych materiálov stredoslovenského regiónu, o vybudovanie pamätných izieb významných osobností.

Literatúra:

Slovenský biografický slovník. - Zv. 5.: R-Š. - Martin : Matica slovenská, 1992. - S. 365.

Významné osobnosti Nitry / Zost. Anton Pažitný. - Nitra : Mesto Nitra a Mestský úrad v Nitre, 1998. - S. 138.

160.

ŠOREC (Sorecz), Imrich - 160. výročie úmrtia

26. júl 1769 Sebechleby - 4. september 1855 Nitra

Kňaz, mecén. Študoval a pôsobil v Nitre, v roku 1847 katedrálnej archidiakon. Pôsobil ako kňaz v Močenku, od roku 1798 v Horných Lefantovciach, kde postavil nový kostol a farskú budovu (1809). Podporovateľ nitrianskej nemocnice a chudobných, pre ktorých testamentárne zanechal hotovosť i základinu. Počas teologických štúdií v Bratislave bol členom Slovenského učeného tovarišstva.

Literatúra:

Lexikón katolíckych kňazských osobností Slovenska. - Bratislava : Lúč, 2000. - S. 1341.

Horné Lefantovce : deväťstoročné : 1113 - 2013 : k 900. výročiu prvej písomnej zmienky o obci ; [zostavil Anton Bódi ; fotografie Schwarz Juraj...[et.al.]]. - [1. vyd.]. - Horné Lefantovce : Obecný úrad, [2013]. - S. 15.

161.

KRIŽAN, Martin - 25. výročie úmrtia

28. november 1912 Veľké Zálužie - 6. september 1990 Šurianky, poch. vo Veľkom Záluží

Misionár, salezián. Po skončení noviciátu v Taliansku v rokoch 1935-1973 pôsobil ako saleziánsky misionár v Ekvádore, v rokoch 1944-1972 postupne účinkoval vo viacerých misiách medzi Kiwarmi. Po návrate z misií pôsobil ako správca farnosti v Šuriankach.

Literatúra:

Lexikón katolíckych kňazských osobností Slovenska. - Bratislava : Lúč, 2000. - S. 763-764.

Veľké Zálužie : obec s históriou : monografia dejín obce / Peter Keresteš ; [Peter Vince ; fotografie Ján Huňady, Peter Rafaj, Róbert Žilík]. - 1. vyd. - Nitra : Enars, [2012], s. 293-294.

162.

GLONČÁK, Alojz - 75. výročie narodenia

7. september 1940 Veľké Borové - 23. júl 1981 Sereď

Metalurg, stredoškolský učiteľ. V rokoch 1963-77 pôsobil ako vysokoškolský pedagóg v Bratislave, od roku 1977 profesor Strednej priemyselnej školy chemickej v Šali. Autor štúdií o fyzikálnej metalurgii a medzných stavoch materiálov, najmä s ohľadom na spracovanie kovov a využitie ultrazvuku, kt. uverejňoval v odbornej tlači a zborníkoch.

Literatúra:

Slovenský biografický slovník. - Zv. 2.: E-J. - Martin : Matica slovenská, 1987. - S. 194.

163.

KALIX, Eugen - 65. výročie úmrtia

22. december 1898 Nitra - 7. september 1950 Maracaibo (Venezuela)

Hudobný pedagóg a skladateľ, klavírny virtuóz. Brat Vojtecha K. Pochádzal z hudobne podnetného prostredia. Svoj talent rozvíjal najprv v súkromnej škole v Nitre, potom v Budapešti a Prahe. Vynikajúci klavírny umelec, koncertoval po celej Európe. Po vojne sa presťahoval do Venezuely.

Literatúra:

Slovenský biografický slovník. - Zv. 3.: K-L. - Martin : Matica slovenská, 1989. - S. 26.

Významné osobnosti Nitry / Zost. Anton Pažitný. - Nitra : Mesto Nitra a Mestský úrad v Nitre, 1998. - S. 71-72.

164.

OZÁBAL, Jozef - 135. výročie narodenia

10. september 1880 Moravský Ján - 18. január 1953 Cífer

Pedagóg, osvetový pracovník, didaktický spisovateľ. V rokoch 1919-23 školský inšpektor v Nitre, 1923-39 v Zlatých Moravciach. Zakladateľ Miestneho odboru Matice slovenskej v Nitre a v Zlatých Moravciach, dirigent speváckeho zboru tekovských učiteľov Žitavan, organizátor prvého slovenského divadelného predstavenia po 1918 v Nitre.

Literatúra:

Slovenský biografický slovník. - Zv. 4.: M-Q. - Martin : Matica slovenská, 1990. - S. 361.

Významné osobnosti Nitry / Zost. Anton Pažitný. - Nitra : Mesto Nitra a Mestský úrad v Nitre, 1998. - S. 177.

165.

ESTERHÁZY, Mikuláš - 370. výročie úmrtia

8. apríl 1582 Galanta - 11. september 1645 Grosshöflein (Rakúsko), poch. v Trnave

Krajinský hodnostár, uhorský palatín. Študoval na jezuitských školách v Trnave, Šali a vo Viedni. V roku 1619 hlavný kapitán Nových Zámkov a stredoslovenských banských miest, 1622 krajinský sudca, od 1625 palatín Uhorska. Zúčastnil sa protitureckých bojov a víťaznej bitky pri rieke Nitra v roku 1623. V roku 1618 dostal vyznamenanie rytiera Zlatej ostrohy, 1628 ako prvý v Uhorsku dostal vyznamenanie Rádu zlatého rúna.

Literatúra:

Slovenský biografický slovník. - Zv. 2.: E-J. - Martin : Matica slovenská, 1987. - S. 30-31.

Šaľa / Ladislav Bukovszky ... [et al.]; zostavovateľka Veronika Nováková. - Šaľa : Mesto Šaľa, 2004. - S. 198.

166.

KARVAŠ, Jozef - 110. výročie narodenia

12. september 1905 Kalinčiakovo - Levice - 30. apríl 1982 Banská Bystrica

Učiteľ, vlastivedný pracovník. V rokoch 1929-39 profesor Obchodnej akadémie v Nitre, 1939-45 jej riaditeľ. Zaoberal sa najmä históriou a archeológiou, autor článkov a štúdií v odborných časopisoch. Kustód múzea v Nitre, neskôr jeho správca. Funkcionár športových klubov, v rokoch 1925-35 hráč futbalového oddielu AC Nitra.

Literatúra:

Slovenský biografický slovník. - Zv. 3.: K-L. - Martin : Matica slovenská, 1989. - S. 46-47.

Významné osobnosti Nitry / Zost. Anton Pažitný. - Nitra : Mesto Nitra a Mestský úrad v Nitre, 1998. - S.173.

167.

CAGÁŇ, Matej - 155. výročie úmrtia

12. február 1786 Trenčín - 12. september 1860 Nitra

Bernolákovec, člen Tatrína. V rokoch 1809-15 pôsobil v Nitre, aktívne sa zúčastňoval na bernolákovskom hnutí. Bol horlivým širitelom slovenských a českých kníh.

Literatúra:

Významné osobnosti Nitry / Zost. Anton Pažitný. - Nitra : Mesto Nitra a Mestský úrad v Nitre, 1998. - S. 168.

168.

MRVA, Ján - 120. výročie narodenia 35. výročie úmrtia

15. september 1895 Moravský Ján - 24. jún 1980 Nitra

Mestský policajný komisár, regionálny historik, publicista. Pracoval v Nitre od r. 1919 ako župný úradník, v rokoch 1926-48 pôsobil ako policajný komisár. Zaoberal sa históriou Nitry, zhromažďoval súčasné i staršie regionálne dokumenty a vybudoval početnú zbierku regionálnej literatúry. Spracoval dejiny nitrianskych tlačiarň a ich produkciu za roky 1838-1957. V rokoch 1919-1948 prispieval do nitrianskych periodík.

Literatúra:

Slovenský biografický slovník. - Zv. 4.: M-Q. - Martin : Matica slovenská, 1990. - S. 235.

Významné osobnosti Nitry / Zost. Anton Pažitný. - Nitra : Mesto Nitra a Mestský úrad v Nitre, 1998. - S. 102-103.

169.

BUZALKA, Michal - 130. výročie narodenia

18. september 1885 Svätý Antol - 7. december 1961 Tábor (Česká republika), poch. vo Svätom Antole

Cirkevný hodnostár, pedagóg. V rokoch 1912-20 administrátor fary v Skýcove. Od 1922 profesor, 1932-35 riaditeľ seminára v Trnave, 1935 pápežský prelát, 1936 rektor seminára v Bratislave, 1938 bratislavský kanonik, titulárny biskup a vikár trnavskej apoštolskej administratúry. V rokoch 1941-45 generálny poľný vikár slovenskej armády. Stúpenec autonomistického hnutia, redaktor Slováka, vydavateľ Katolíckych novín, predseda Spolku sv. Cyrila a Metoda.

Literatúra:

Lexikón katolíckych kňazských osobností Slovenska. - Bratislava : Lúč, 2000. - S. 169-170.

Slovenský biografický slovník. - Zv. 1.: A-D. - Martin : Matica slovenská, 1986. - S. 356.

170.

FORGÁČ (Forgách), Mikuláš XI. - 220. výročie úmrtia

1731 hrad Gýmeš (Jelenc) - 20. september 1795 Bratislava, poch. vo Veľkom Záluží

Stoličný hodnostár. V rokoch 1777-1784 a 1790 nitriansky župan. Politický konzervatívec, jeden z vodcov šľachtickej opozície proti habsburskému absolutizmu. Autor politických úvah o forme a princípoch vládnutia v monarchii. V rokoch 1768-1785 sa zdržiaval prevažne v ujlackom kaštieli, kde vybudoval moderný veľkopodnik s rozvinutým majerským hospodárením a riadenou správou.

Literatúra:

Slovenský biografický slovník. - Zv. 2.: E-J. - Martin : Matica slovenská, 1987. - S. 109.

Veľké Zálužie : obec s históriou : monografia dejín obce / Peter Keresteš ; [Peter Vince ; fotografie Ján Huňady, Peter Rafaj, Róbert Žilík]. - 1. vyd. - Nitra : Enars, [2012], s. 290-292.

171.

FOLTÍN, Michal - 110. výročie narodenia

23. september 1905 Predajná - 1. december 1969 Bratislava

Pedagóg, publicista. Pôsobil ako učiteľ v Šali, 1930-31 vo Váhovciach, 1931-50 na učiteľskom ústave a Pedagogickom inštitúte, napokon odborný učiteľ v Bratislave. Venoval sa teórii a praxi elementárnych tried, zhotovoval pomôcky na nácvik čítania a písania. Autor odborných článkov, od 1940 odborný redaktor periodika Naša škola, 1948 časopisu Zornička, spoluautor a prekladateľ metodických príručiek a pedagogických čítaniek.

Literatúra:

Biografický lexikón Slovenska. - Zv. 2.: C-F. - Martin : Slovenská národná knižnica, 2004. - S. 607-608.

172.

ŠTÚR, Ján - 110. výročie úmrtia

21. september 1827 Uhrovec - 23. september 1905 Malé Bierovce (časť Adamovských Kochanoviec), poch. v Trenčíne

Publicista, úradník, účastník slovenského povstania 1848/49, brat Ľudovíta Štúra. V rokoch 1857-1863 bol stoličným úradníkom vo Vrábľoch, kde vykonával funkciu sirotského otca pre mesto a okolie. V roku 1876 pôsobil v Zlatých Moravciach.

Literatúra:

Slovenský biografický slovník. - Zv. 5.: R-Š. - Martin : Matica slovenská, 1992. - S. 531.

Vráble / Jozef Trubíni. - Vráble : Mesto Vráble, 1994. - S. 103.

173.

HORHY, Michal - 235. výročie narodenia

25. september 1780 Dyčka - 5. február 1856 Budapešť (Maďarsko)

Poľnohospodársky odborník. Priekopník mechanizácie poľnohospodárstva v Uhorsku. Do základnej školy chodil v Nitre, resp. v Bratislave.

Literatúra:

Slovenský biografický slovník. - Zv. 2.: E-J. - Martin : Matica slovenská, 1987. - S. 380.

174.

BLEHO, Ernest - 100. výročie narodenia

27. september 1915 Močenok - 22. november 1988 Trnava

Kňaz, cirkevný právnik. V rokoch 1931-1935 študoval na gymnáziu v Zlatých Moravciach, potom v saleziánskom ústave v Šaštíne, zmaturoval v Kláštore pod Znievom. Filozofické a teologické štúdiá absolvoval v Turíne a v Bratislave. Medzitým už prednášal cirkevné právo na Saleziánskom teologickom inštitúte vo Svätom Kríži nad Hronom. Bol väznený a po prepustení z väzenia pracoval v rokoch 1960-1968 ako skladník v Pozemných stavbách v Trnave. V roku 1969 sa vrátil do pastorácie a spravoval farnosť v Trnave-Kopánke.

Literatúra:

Lexikón katolíckych kňazských osobností Slovenska. - Bratislava : Lúč, 2000. - S. 119.

175.

PONGRÁC, Karol - 85. výročie úmrtia

31. august 1872 Senica-Sotiná - 27. september 1930 Cabaj-Čápor, poch. v Nitre

Výtvarník, akademický maliar a technik. Študoval v Budapešti, Deutenhoffene a Mníchove, v roku 1898 absolvoval študijný pobyt v Paríži a Ríme. Žil a tvoril vo svojom ateliéri na Zobore v Martinskej doline v Nitre, ktorú zobrazil na viacerých svojich dielach. Venoval sa aj hudbe ako klavirista.

Literatúra:

Slovenský biografický slovník. - Zv. 4.: M-Q. - Martin : Matica slovenská, 1990. - S. 514.

Významné osobnosti Nitry / Zost. Anton Pažitný. - Nitra: Mesto Nitra a Mestský úrad v Nitre, 1998. - S. 114-115.

176.

SLÁDEČEK, Michal - 135. výročie narodenia

28. september 1880 Močenok - 5. august 1922 Močenok

Robotník, predstaviteľ robotníckeho hnutia. Bol zastrelený žandármi počas štrajku poľnohospodárskych robotníkov, keď sa pokúsil vyslobodiť uväznených organizátorov štrajku. Obec Močenok bola premenovaná po ňom v rokoch 1951-1992.

Literatúra:

Po stopách našich priekopníkov / Pavol Uhrín. - Bratislava : Osvetový ústav, 1964. - S. 127.

Skvosty Močenka / Gabriela Borzová ; Peter Buday, Michal Lašut; [preklad Jana Káčerová]. - 1. vyd. - Martin : Fomi, 2013. - S. 142-143.

OKTÓBER

177.

MAHOLÁNYI (Machulinský), Ján - 380. výročie narodenia

1. október 1635 Machulince - 11. apríl 1699 Viedeň (Rakúsko)

Barón, uhorský kancelár, hlavný radca. Bol sekretárom a tajomníkom Juraja Selepčeniho-Pohronca. V roku 1661 sa stal tajomníkom uhorskej kráľovskej kancelárie, 1665 ministrom vnútra. Od roku 1693 dvorný radca vo Viedni, potom kancelár cisára Leopolda I.

Literatúra:

Rodák z Machuliniec na cisárskom dvore / Ondrej Valach. In: Tekovské noviny. - Roč. XX, č. 9 (2010), s. 4.

Rodák z Machuliniec na cisárskom dvore / Ondrej Valach. In: Tekovské noviny. - Roč. XX, č. 10 (2010), s. 4.

178.

MORVAY, Gyula - 110. výročie narodenia

2. október 1905 Tvrdošovce - 21. február 1998 Pécs (Maďarsko)

Básnik, pedagóg. V roku 1929 pôsobil ako učiteľ v Tešedíkove, potom v Rimavskej Sobotě, od 1940 žil a pôsobil v Maďarsku. Člen hnutia Šarló, predstaviteľ radikálnej ľudovej literatúry. Vydal tri básnické zbierky a napísal monografiu obce Tvrdošovce.

Literatúra:

A cseh/szlovákiai magyar irodalom lexikona 1918-2004 / Főszerkesztő Fónod Zoltán. - 2. opr., rozš. vyd. - Bratislava : Madách-Posonium, 2004. - S. 292.

A szlovákiai magyarok néprajza / József Liszka. - Budapest : Osiris Kiadó ; Dunaszerdahely : Lilium Aurum, 2002. - S. 438.

179.

BALAŠA (Balassa), Pavol - 310. výročie úmrtia

29. marec 1644 Žitavce - 2. október 1705 Trnava

Cirkevný hodnostár, spisovateľ. Filozofiu a teológiu študoval v Grazi a v Trnave. V rokoch 1667-76 profesor humanitných vied v Košiciach a v Trnave, 1677 ostrihomský kanonik, 1677-79 farár v Jelke, 1680 gemerský, 1684 šaštínsky archidiakon, 1690 titulárny biskup, 1694 arcibiskupský vikár v Trnave. Autor veršovaných prác na počesť bakalárov a magistrov trnavskej univerzity, genealógie rodu, úvodu k dielu G. Hevenesiho Succus prudentiae... (1701).

Literatúra:

Biografický lexikón Slovenska. - Zv. 1.: A-B. - Martin : Slovenská národná knižnica, 2002. - S. 179.

Lexikón katolíckych kňazských osobností Slovenska. - Bratislava : Lúč, 2000. - S. 46.

80.

PÁZMÁN (Pázmány), Peter - 445. výročie narodenia

4. október 1570 Oradea (Rumunsko) - 19. marec 1637 Bratislava

Náboženský spisovateľ, cirkevný hodnostár, politik. V rokoch 1601-03 pôsobil ako misionár v Šali a v Košiciach, 1607-16 na dvore nitrianskeho biskupa a ostrihomského arcibiskupa F. Forgáča, 1616 ostrihomský arcibiskup, 1629 kardinál v Trnave. Podporoval budovanie cirkevných škôl, ústavov a činnosť reholí. Písal kázne, modlitebné knihy, polemiky.

Literatúra:

Lexikón katolíckych kňazských osobností Slovenska. - Bratislava : Lúč, 2000. - S. 1061-1063.

Slovenský biografický slovník. - Zv. 4.: M-Q. - Martin : Matica slovenská, 1990. - S. 422 .

Významné osobnosti Nitry / Zost. Anton Pažitný. - Nitra : Mesto Nitra a Mestský úrad v Nitre, 1998. - S. 177.

Šafa / Ladislav Bukovszky ... [et al.] ; zostavovateľka Veronika Nováková. - Šafa : Mesto Šafa, 2004. - S. 34-36, 206-207.

181.

DÚBRAVKA, Atanáz - 305. výročie úmrtia

23. apríl 1659 Prievidza - 4. október 1710 Nitra

Spisovateľ, osvetový pracovník, piarista. Pôsobil ako profesor na gymnáziách a kazateľ v Prievidzi, neskôr v Nitre, kde bol v rokoch 1703 - 04 riaditeľom školy, striedavo aj učiteľ vo Svätom Jure a v Brezne. Autor šk. drámy Reus charitatis Christus Jesus (1690) a lat. veršov, pričom školské hry so študentmi aj nacvičoval. R. 1710 počas morovej epidémie v Nitre navštevoval postihnutých nákazou, pomáhal im finančne i lekárskymi radami, až sám sa morom nakazil a chorobe podľahol.

Literatúra:

Biografický lexikón Slovenska. - Zv. 2.: C-F. - Martin : Slovenská národná knižnica, 2004. - S. 353.

182.

**BOB, Jozef - 80. výročie narodenia
5. výročie úmrtia**

6. október 1935 Tekovská Nová Ves - 6. november 2010 Bratislava

Autor literatúry faktu, filmový a televízny scenárista, literárny kritik. Študoval na gymnáziu v Nitre a Leviciach a na Filozofickej fakulte UK v Bratislave. Pôsobil ako šéfredaktor v časopisoch Kultúrny život a Literárny týždenník, redaktor Čs. televízie, redaktor a vedúci odboru producentských činností v Ústave zdravotnej výchovy, riaditeľ Domu slov. literatúry Národného literárneho centra, generálny riaditeľ sekcie umenia Ministerstva kultúry Slovenskej republiky. Autor knižných publikácií a literárnych scenárov pre film a televíziu, ako aj viacerých titulov životopisných próz.

Literatúra:

Encyklopédia slovenských spisovateľov. - Zv. 1.: A-O.- Bratislava : Obzor, 1984. - S. 56.

Slovník slovenských spisovateľov 20. storočia / Augustín Maťovčík ... [et al.]. - Bratislava : Vydavateľstvo Spolku slovenských spisovateľov ; Martin : Slovenská národná knižnica, 2001. - S. 42.

183.

GRIESBACH, Augustín - 65. výročie úmrtia

26. november 1873 Trnava - 8. október 1950 Vinodol

Učiteľ, ovocinár. Pôsobil vo Vinodole. Tvorca cyklu ovocinárskych prednášok o prácach v obecných škôlkach, výsadbe, štepení, chorobách, škodcoch, spracovaní a speňažovaní ovocia, ktorý usporiadal Hospodársky spolok údolia Nitry.

Literatúra:

Slovenský biografický slovník. - Zv. 2.: E-J. - Martin : Matica slovenská, 1987. - S. 228.

Významné osobnosti Nitry / Zost. Anton Pažitný. - Nitra : Mesto Nitra a Mestský úrad v Nitre, 1998. - S. 171.

184.

ZÁBORSKÝ, Viliam - 95. výročie narodenia

9. október 1920 Vrábľa - 5. február 1982 Praha (Česká republika), poch. v Bratislave

Herec, pedagóg, národný umelec. Od roku 1940 bol členom činohry SND v Bratislave. V rokoch 1944-50 pôsobil ako pedagóg na Štátnom konzervatóriu, od roku 1950 na VŠMU v Bratislave. Od roku 1972 predseda Zväzu slovenských divadelných umelcov. Venoval sa javiskovej reči a rozvoju recitátorského umenia. Účinkoval v pásmach poézie, vytvoril mnoho dramatických postáv v inscenáciách, vo filme i v televízii.

Literatúra:

Slovenský biografický slovník. - Zv. 6.: T-Ž. - Martin : Matica slovenská, 1994. - S. 387-388.

Vrábľa / Jozef Trubíni. - Vrábľa : Mesto Vrábľa, 1994. - S. 104.

185.

MOJTO, František - 130. výročie narodenia

10. október 1885 Pruské - 11. január 1971 Nitra

Učiteľ, školský pracovník, verejný činiteľ. Pôsobil v Nitre od roku 1922 ako učiteľ, v rokoch 1935-1945 riaditeľ ľudovej školy na Zobore. Autor viacerých učebníc a príručiek, redaktor odborných pedagogických periodík. V rokoch 1929-35 poslanec Národného zhromaždenia. V rokoch 1932-1945 starosta Nitry. Významne sa zaslúžil o výstavbu a modernizáciu mesta.

Literatúra:

Slovenský biografický slovník. - Zv. 4.: M-Q. - Martin : Matica slovenská, 1990. - S. 210.

Významné osobnosti Nitry / Zost. Anton Pažitný. - Nitra : Mesto Nitra a Mestský úrad v Nitre, 1998. - S. 101-102.

186.

VALEHRACHOVÁ-Matulayová, Margita - 25. výročie úmrtia

8. jún 1909 Rajec - 10. október 1990 Bratislava

Spisovateľka, prekladateľka, autorka literatúry faktu, učiteľka. V rokoch 1932-36 pôsobila ako stredoškolská profesorka na štátnom gymnáziu v Nitre. Venovala sa literárnohistorickej biografistike a literatúre faktu. Zaujímal sa o ženy v slovenskej literatúre, napísala knihy o vynálezcoch a vedcoch.

Literatúra:

Lexikón slovenských žien. - Martin : Slovenská národná knižnica, 2003. - S. 258.

Slovenský biografický slovník. - Zv. 6.: T-Ž. - Martin : Matica slovenská, 1994. - S. 212-213.

Reálie a personálie Nitry / Anton Pažitný. - V Nitre : Dom Matice slovenskej, 2006. - S. 252.

187.

HÁBEL, František Xavér - 255. výročie narodenia

12. október 1760 Trenčín - 13. október 1846 Nitra

Prekladateľ, cirkevný hodnostár, bernolákovec. Študoval a pôsobil v Nitre ako rímskokatolícky kaplán, rektor seminára a 1834 nitriansky titulárny biskup. Zakladajúci člen Slovenského učeného tovaríšstva, člen jeho nitrianskeho Pobočného stánku. Prekladal diela z nemčiny a latinčiny do bernolákovskej slovenčiny.

Literatúra:

Lexikón katolíckych kňazských osobností Slovenska. - Bratislava : Lúč, 2000. - S. 433.

Slovenský biografický slovník. - Zv. 2.: E-J. - Martin : Matica slovenská, 1987. - S. 255.

Významné osobnosti Nitry / Zost. Anton Pažitný. - Nitra : Mesto Nitra a Mestský úrad v Nitre, 1998. - S. 54-55.

188.

WEISZ, Eduard - 150. výročie narodenia

12. október 1865 Nové Sady - 20. apríl 1938 Bratislava

Lekár, balneológ. Študoval na gymnáziu v Nitre a v Trnave, medicínu vo Viedni a v Budapešti. Od roku 1893 kúpeľný lekár v Piešťanoch, kde viedol Robotnícky penziónát. Propagátor kúpeľnej liečby a jej zrovnoprávnenia s klinickou terapiou.

Literatúra:

Slovenský biografický slovník. - Zv. 6.: T-Ž. - Martin : Matica slovenská, 1994. - S. 358.

189.

ÜRGE, Ignác - 175. výročie narodenia

14. október 1840 Žihárec - 1898 Čína

Misionár. Ako kaplán pôsobil na viacerých miestach. V roku 1869 v Grazi vstúpil do lazaristického rádu. Ako misionár pôsobil v Maďarsku, od roku 1880 v Číne. Jeho štúdie o čínskych spoločenských, politických a náboženských pomeroch boli uverejnené v katolíckych novinách " Katholikus Hitterjedési folyóirat", Magyar Sion a Földrajzi Közlemények.

Literatúra:

Magyar életrajzi lexikon. - Zv. 2.: L-Z. - Budapest : Akadémiai Kiadó, 1969. - S. 933.

Kalendár nám pripomína //ž/. In: Katolícke noviny. - Roč. 110, č. 41 (1995), s. 10.

190.

JAKLIN, Blažej - 320. výročie úmrtia

1642 - - 17. október 1695 Viedeň

Náboženský spisovateľ, cirkevný hodnostár. R. 1691 nitriansky biskup a župan. V Nitre na Zobore dal prebudovať kláštor a v r. 1695 v ňom usadil kamaldulov. V Chráme Panny Márie na Kalvárii v Nitre dal postaviť hlavný oltár. Je autorom viacerých cirkevno-náboženských prác.

Literatúra:

Lexikón katolíckych kňazských osobností Slovenska. - Bratislava : Lúč, 2000. - S. 574-575.

Slovenský biografický slovník. - Zv. 2.: E-J. - Martin : Matica slovenská, 1987. - S. 506.

191.

TYRŠEL, Ľudovít - 90. výročie úmrtia

25. marec 1873 Skalica - 17. október 1925 Nitra

Kníhtlačiar, redaktor, verejný činiteľ. Od roku 1920 bol majiteľom kníhtlačiarne v Nitre. Bol zodpovedným redaktorom, majiteľom a vydavateľom týždenníka Nitrianske noviny. Národne uvedomelý, autor pravopisnej príručky slovenčiny. Bol verejne činný, aktívne pracoval vo viacerých slovenských kultúrnych a živnostenských spolkoch.

Literatúra:

Slovenský biografický slovník. - Zv. 6.: T-Ž. - Martin : Matica slovenská, 1994. - S. 161.

Významné osobnosti Nitry / Zost. Anton Pažitný. - Nitra : Mesto Nitra a Mestský úrad v Nitre, 1998. - S. 155-156.

192.

NEUGEBAUER, Eduard - 150. výročie úmrtia

3. február 1826 Bratislava - 20. október 1865 Nitra

Kníhtlačiar. Syn Jozefa Neugebauera, zakladateľa prvej známej remeselnej tlačiarne v Nitre. Pôsobil ako vedúci, od roku 1857 majiteľ tlačiarne v Nitre. Tlačil knihy, noviny, drobné tlače (rôzne tlačivá) v slovenčine, latinčine, maďarčine a v nemčine.

Literatúra:

Slovenský biografický slovník. - Zv. 4.: M-Q. - Martin : Matica slovenská, 1990. - S. 284.

Významné osobnosti Nitry / Zost. Anton Pažitný. - Nitra : Mesto Nitra a Mestský úrad v Nitre, 1998. - S. 106.

193.

FÁNDLY, Juraj - 265. výročie narodenia

21. október 1750 Častá - 7. marec 1811 Ompitál-Dofany

Spisovateľ, katolícky kňaz, kultúrny pracovník, národný buditeľ. Spoluzakladateľ a organizátor Slovenského učeného tovarišstva. Pôsobil ako kaplán v Seredi, v rokoch 1776-1780 farár v Lukáčovciach, do 1807 v Naháči, na odpočinku žil v Doľanoch. Často chodieval do Šale za svojím priateľom.

Literatúra:

Encyklopédia slovenských spisovateľov. - Zv. 1.: A-O. - Bratislava : Obzor, 1984. - S. 129-131.

Lexikón katolíckych kňazských osobností Slovenska. - Bratislava : Lúč, 2000. - S. 322-323.

Slovenský biografický slovník. - Zv. 2.: E-J. - Martin : Matica slovenská, 1987. - S. 53-54.

194.

MUTKOVIČ, Ján - 15. výročie úmrtia

26. júl 1929 Trnava - 21. október 2000 Šaľa

Učiteľ, telovýchovný funkcionár, publicista. Od roku 1957 žil v Šali. Pôsobil ako pedagóg na Strednej všeobecnovzdelávacej škole a gymnáziu v Šali. Venoval sa športu. V Šali založil ľahkú atletiku, viedol hádzanársky oddiel. Autor atletických ročeniek a monografických prác a spoluautor knihy 100 rokov organizovanej atletiky na Slovensku.

Literatúra:

Spomíname na Jána Mutkoviča / František Tóth. - Fotogr. 1. In: Slovo Šaľanov. - Roč. 15, č. 12 (2010), s. 35.

195.

SÖRÉNI, Ladislav - 345. výročie narodenia

24. október 1670 Trenčín - 13. november 1752 Nitra

Cirkevný hodnostár, náboženský spisovateľ. Od roku 1709 kanonik a katedrálny archidiakon, v rokoch 1715-1719 rektor kňazského seminára v Nitre. V roku 1722 bol vyslancom nitrianskej kapituly na stavovskom sneme v Bratislave. Mal bohaté vedomosti z cirkevného i občianskeho práva a bol autorom viacerých prác z tejto problematiky.

Literatúra:

Slovenský biografický slovník. - Zv. 5.: R-Š. Martin : Matica slovenská, 1992. - S. 317.

Lexikón katolíckych kňazských osobností Slovenska. - Bratislava : Lúč, 2000. - S. 1264-1265.

Významné osobnosti Nitry / Zost. Anton Pažitný. - Nitra : Mesto Nitra a Mestský úrad v Nitre, 1998. - S. 135-136.

196.

ĎURČANSKÝ, Demeter - 160. výročie narodenia

25. október 1855 Žilina - 3. marec 1922 Nitra

Cirkevný hodnostár, národovec. V Nitre študoval a od roku 1910 pôsobil ako kanonik, roku 1918 rektor seminára, prorektor teologického štúdia, správca Diecéznej knižnice, roku 1921 veľprepoš a generálny vikár. Po vzniku ČSR predseda Slovenskej národnej rady v Nitre.

Literatúra:

Lexikón katolíckych kňazských osobností Slovenska. - Bratislava : Lúč, 2000. - S. 281.

Významné osobnosti Nitry / Zost. Anton Pažitný. - Nitra : Mesto Nitra a Mestský úrad v Nitre, 1998. - S. 36-37.

197.

**KOPÁL, Ján - 90. výročie narodenia
15. výročie úmrtia**

25. október 1925 Malé Kršteňany - 4. máj 2000 Nitra

Literárny vedec, univerzitný profesor. Od roku 1955 pôsobil na pedagogickej škole v Nitre, od 1959 na Pedagogickej fakulte v Nitre. Venoval sa literárnohistorickému výskumu a kritike v oblasti literatúry pre deti a mládež. Autor a

spoluautor vysokoškolských a stredoškolských učebníc, učebných textov a odborných článkov, editor vedeckých monografií a zborníkov.

Literatúra:

Slovník slovenských spisovateľov 20. storočia / Augustín Maťovčík ... [et al.]. - Bratislava : Vydavateľstvo Spolku slovenských spisovateľov ; Martin : Slovenská národná knižnica, 2001. - S. 237.

Realie a personálie Nitry / Anton Pažitný. - V Nitre : Dom Matice slovenskej, 2006. - S. 175-176.

198.

GONTKO, Miloš - 40. výročie úmrtia

13. október 1897 Dolná Crivina (Rumunsko) - 26. október 1975 Zlaté Moravce

Úradník, spisovateľ, dramatik, prozaik. V rokoch 1925-40 úradník lesnej správy v Žitavanoch a v Zlatých Moravciach, 1948-58 zamestnanec Združených služieb v Zlatých Moravciach, kde od roku 1958 žil na dôchodku. Autor divadelných a rozhlasových hier z dedinského prostredia.

Literatúra:

Encyklopédia dramatických umení Slovenska. - Zv. 1.: A-L. - Bratislava : Veda, 1989. - S. 420.

Encyklopédia slovenských spisovateľov. - Zv. 1.: A-O. - Bratislava : Obzor, 1984. - S. 165.

Slovenský biografický slovník. - Zv. 2.: E-J. - Martin : Matica slovenská, 1987. - S. 203.

199.

HAMPL, Ján - 120. výročie narodenia 45. výročie úmrtia

26. október 1895 Týnec nad Labem (Česká republika) - 26. október 1970 Brno (Česká republika)

Vysokoškolský profesor, agrochemik. V rokoch 1952-1967 pôsobil na Vysokej škole poľnohospodárskej v Nitre ako profesor, vedúci Katedry biochémie, prodekan Agrochemickej fakulty, 1956-58 prorektor. Venoval sa najmä zisťovaniu škôd spôsobených priemyselnými exhalátmi. Autor a spoluautor odborných a vedeckých prác, štúdií a článkov.

Literatúra:

Slovenský biografický slovník. - Zv. 2.: E-J. - Martin : Matica slovenská, 1987. - S. 277.

Významné osobnosti Nitry / Zost. Anton Pažitný. - Nitra : Mesto Nitra a Mestský úrad v Nitre, 1998. - S. 55-56.

200.

BAGAR, Andrej - 115. výročie narodenia

29. október 1900 Trenčianske Teplice - 31. júl 1966 Bratislava

Herec, režisér, divadelný pedagóg, dramatik, prekladateľ, publicista, verejný činiteľ, národný umelec, účastník SNP, organizátor kultúrneho života. V rokoch 1922-23 študoval herectvo na pražskom konzervatóriu. Debutoval v zájazdovom súbore SND, člen divadiel v Košiciach, Pardubiciach, Bratislave a v Martine. Zakladateľ Krajového divadla Nitra. Podľa neho je pomenované Divadlo A. Bagara v Nitre.

Literatúra:

Biografický lexikón Slovenska. - Zv. 1.: A-B. - Martin : Slovenská národná knižnica, 2002. - S. 144-146.

Encyklopédia dramatických umení Slovenska. - Zv. 1.: A-L. - Bratislava : Veda, 1989. - S. 56-59.

Slovenský biografický slovník. - Zv. 1.: A-D. - Martin : Matica slovenská, 1986. - S. 97-98.

201.

JELENÁK, Ľudovít - 95. výročie narodenia

30. október 1920 Merašice - 9. október 1999 Nitra

Akademický maliar, vysokoškolský profesor. V rokoch 1951-1956 študoval na Vysokej škole výtvarných umení v Bratislave. V rokoch 1959-1988 pôsobil na Pedagogickej fakulte v Nitre, do roku 1986 vedúci Katedry výtvarnej výchovy. Popri pedagogicko-výtvarnej činnosti sa venoval komornej maľbe, najmä olejom.

Literatúra:

Malý slovník slovenských výtvarných umelcov. - 1. diel : A-K. - Bratislava : Slovenský fond výtvarných umení. - S. 215.

Malý slovník slovenských výtvarných umelcov. - V Bratislave : Slovenský fond výtvarných umení, 1981. - S. 209.

202.

BÁBI, Tibor - 90. výročie narodenia

30. október 1925 Báb - 23. jún 1978 Bratislava

Básnik, spisovateľ, prekladateľ, redaktor. Od roku 1951 pôsobil ako redaktor časopisov v Bratislave. Člen skupiny maďarských básnikov v ČSR, kt. vstúpila do literatúry po skončení druhej svetovej vojny. Básne uverejňoval v časopisoch od roku 1951. Autor próz, umeleckých reportáží, literárnokritických a literárnohistorických článkov. Do maďarčiny prekladal najmä českú a slovenskú poéziu.

Literatúra:

Biografický lexikón Slovenska. - Zv. 1.: A-B. - Martin : Slovenská národná knižnica, 2002. - S. 128.

Slovenský biografický slovník. - Zv. 1.: A-D. - Martin : Matica slovenská, 1986. - S. 88-89.

203.

PALUĎAY (Palugyai), Imrich - 235. výročie narodenia

31. október 1780 Palúdzka (súčasť Liptovského Mikuláša) - 23. júl 1858 Nitra

Cirkevný hodnostár. Od roku 1838 biskup v Nitre, 1849 skutočný vnútorný tajný radca. Podporoval rozvoj cirkevného školstva a národno-náboženské podujatia slovenských kňazov. V Nitre vybudoval dievčenský ústav a Malý seminár, v Močenku kaštieľ. Venoval sa cirkevnej histórii.

Literatúra:

Lexikón katolíckych kňazských osobností Slovenska. - Bratislava : Lúč, 2000. - S. 1042.

Slovenský biografický slovník. - Zv. 4.: M-Q. - Martin : Matica slovenská, 1990. - S. 389.

Významné osobnosti Nitry / Zost. Anton Pažitný. - Nitra : Mesto Nitra a Mestský úrad v Nitre, 1998. - S. 110-111.

204.

KUCHÁRIK, Karol - 80. výročie narodenia 30. výročie úmrtia

31. október 1935 Prievidza - 5. október 1985 Nitra

Bábkoherec. Od roku 1953 pôsobil v Bábkovom divadle v Nitre. Predstaviteľ realistickej nitrianskej bábkovodičskej školy.

Literatúra:

Encyklopédia dramatických umení Slovenska. - Zv. 1.: A-L. - Bratislava : Veda, 1989. - S. 643.

NOVEMBER

205.

JANIČ, Ján Baptista - 285. výročie narodenia 235. výročie úmrtia

1. november 1730 Častá - 26. jún 1780 Mojmirovce

Univerzitný profesor, kňaz, filozof. Filozofiu študoval na univerzite v Košiciach, teológiu v Trnave, tretiu probáciu si robil v Banskej Bystrici. Pôsobil ako profesor na rôznych miestach, ako kaplán v Szekszárde, farár v Bratislave, od roku 1776 v Mojmirovciach.

Literatúra:

Lexikón katolíckych kňazských osobností Slovenska. - Bratislava : Lúč, 2000. - S. 588-589.

Slovenský biografický slovník. - Zv. 2.: E-J. - Martin : Matica slovenská, 1987. - S. 525.

206.

FORMÁNEK, Rudolf - 40. výročie úmrtia

4. máj 1892 Veselé nad Váhom - 4. november 1975 Nitra

Cirkevný hodnostár, publicista, redaktor. Študoval a od roku 1918 pôsobil v Nitre ako špirituál malého seminára, riaditeľ biskupského konviktu a diecézny knihovník, od 1941 rektor malého seminára, trenčiansky archidiakon, neskôr pápežský prelát a veľprepošt Nitrianskej kapituly. V rokoch 1913-1948 zostavoval, redigoval a prispieval do Ročenky Misijného spolku na Slovensku, uverejnil prácu Misijné hnutie Nitry, v ktorej zachytil všetky misijné aktivity v meste pod Zoborom.

Literatúra:

Biografický lexikón Slovenska. - Zv. 2.: C-F. - Martin : Slovenská národná knižnica, 2004. - S. 620.

Lexikón katolíckych kňazských osobností Slovenska. - Bratislava : Lúč, 2000. - S. 355-356.

Realie a personálie Nitry / Anton Pažitný. - V Nitre : Dom Matice slovenskej, 2006. - S. 122-134.

207.

VÁGRI, Pavol - 275. výročie narodenia

5. november 1740 Nitra - 17. september 1789 Beluša

Kňaz, stredoškolský profesor, homiletický spisovateľ. Študoval v Nitre a po vysviacke jedenásť rokov pôsobil ako profesor histórie v nitrianskom seminári. Bol vynikajúcim kazateľom, jeho kázne vyšli tlačou.

Literatúra:

Významné osobnosti Nitry / Zost. Anton Pažitný. - Nitra : Mesto Nitra a Mestský úrad v Nitre, 1998. - S. 158.

208.

MARTINČEK (Mártonvölgyi), Ladislav - 105. výročie narodenia

5. november 1910 Martin - 11. november 1984 Nitra

Právnik, publicista, regionálny historik. Pôsobil v Nitre ako advokát. Zaujímal sa o dejiny nitrianskeho regiónu, najmä zbieraníu povestí. Spracoval a knižne vydal povesti o obciach Od prameňa rieky Nitry až po jej ústie pri Komárne (1941). Je autorom mnohých článkov o významných osobnostiach a udalostiach Nitry prvej polovice 20. storočia.

Literatúra:

Významné osobnosti Nitry / Zost. Anton Pažitný. - Nitra : Mesto Nitra a Mestský úrad v Nitre, 1998. - S. 90.

209.

RAJTAR, Peter - 25. výročie úmrtia

22. december 1912 Sľažany - 5. november 1990 Sľažany, poch. v Hronskom Beňadiku

Kňaz, trpiteľ za vieru. Študoval na gymnáziu v Zlatých Moravciach. V rokoch 1949-50 pôsobil v Nitre a tu ho zastihlo rozpustenie reholí. Bol deportovaný a väznení až do konca r. 1960. Po prepustení z väzenia pracoval ako pokladník v Banskej Bystrici, od 31. 7. 1968 správca farnosti v Hronskom Beňadiku, od 1971 farár v Dolnom Dubovom, od 1. 2. 1990 v Hronskom Beňadiku.

Literatúra:

Lexikón katolíckych kňazských osobností Slovenska. - Bratislava : Lúč, 2000. - S. 1142.

210.

VAGNER, Jozef - 105. výročie úmrtia

23. jún 1833 Mojmírovce (Urmin) - 6. november 1910 Nitra

Cirkevný hodnostár, historik. Študoval v Nitre, Nových Zámkoch, teológiu na univerzite v Budapešti. Pôsobil ako kaplán v Močenku a v Nitre, pracoval v diecéznej kancelárii, farár v Oponiciach, 1871 čestný kanonik, 1872 správca farnosti Nitra - Dolné mesto, 1875 nitriansky sídelný kanonik, 1879 titulárny prepošt, 1901 pápežský prelát. V roku 1879 sa stal prvým správcom novovytvorenej diecéznej knižnice v Nitre. Prispieval do časopisov, vydal viaceré knižné publikácie a jeho dve práce zostali v rukopise.

Literatúra:

Významné osobnosti Nitry / Zost. Anton Pažitný. - Nitra : Mesto Nitra a Mestský úrad v Nitre, 1998. - S. 157-158.

211.

HANKO, Milan (Elemír) - 105. výročie narodenia

8. november 1905 Malá Čausa - 12. február 1966 Nitra

Literárny historik, publicista, stredoškolský profesor. Študoval na gymnáziách v Prievidzi a v Nitre a na Filozofickej fakulte UK v Bratislave. Ako stredoškolský profesor pôsobil na rôznych miestach, neskôr redaktor a šéfredaktor denníkov a Slovenskej tlačovej kancelárie, od 1949 archivár v Bojniciach a v Nitre. Literárne činný od roku 1926, publikoval básne, poviedky a recenzie.

Literatúra:

Slovenský biografický slovník. - Zv. 2.: E-J. - Martin : Matica slovenská, 1987. - S. 281-282.

Slovník slovenských spisovateľov 20. storočia / Augustín Maňovčík ... [et al.]. - Bratislava : Vydavateľstvo Spolku slovenských spisovateľov ; Martin : Slovenská národná knižnica, 2001. - S. 135-136.

Významné osobnosti Nitry / Zost. Anton Pažitný. - Nitra : Mesto Nitra a Mestský úrad v Nitre, 1998. - S. 57.

212.

RAJCI (Rajczy), Ján - 190. výročie úmrtia

1747 Žitavské Ďarmoty (dnes Žitavce) - 9. november 1825 Tesárske Mlyňany

Kňaz, bernolákovský literát. Od roku 1782 farár v Topoľčiankach, od 1789 v Tesároch nad Žitavou. Obnovil, prestaval a rozšíril tesársky kostol, v Novej Vsi nad Žitavou začal stavať nový kostol sv. Juraja. Svojimi literárnymi príspevkami sa zaradil medzi bernolákovcov, ktorých podporoval.

Literatúra:

Lexikón katolíckych kňazských osobností Slovenska. - Bratislava : Lúč, 2000. - S. 1139.

Z dejín farnosti Tesárske Mlyňany / Milan Hromník. - Vrábľa : GOLD TLAČ, 1996. - S. 58-59.

213.

STUPKA, Anton - 55. výročie úmrtia

20. február 1884 Hrádek - Tedražice (Česká republika) - 9. november 1960 Nitra

Hudobný pedagóg, zbormajster, organizátor hudobného života. Hudbu študoval v Rakúsku a v Prahe. Do Nitry prišiel ako vojak a dirigent vojenskej hudby v roku 1904. Usídlil sa tu natrvalo a pôsobil ako učiteľ hudby na gymnáziu, zbormajster a dirigent. Bol aktívnym organizátorom hudobného života v Nitre – organizoval koncerty, na ktorých vystupovali svetoznami umelci.

Literatúra:

Slovenský biografický slovník. - Zv. 5.: R-Š. - Martin : Matica slovenská, 1992. - S. 377.

Významné osobnosti Nitry / Zost. Anton Pažitný. - Nitra : Mesto Nitra a Mestský úrad v Nitre, 1998. - S. 139-140.

214.

PRVÝ, Urban Martin - 240. výročie narodenia

175. výročie úmrtia

11. november 1775 Chtelnica - 28. február 1840 Nitra

Kazateľ, náboženský spisovateľ, bernolákovec. Po skončení teológie pôsobil ako slovenský kazateľ v peštianskom, od júla 1807 v nitrianskom kláštore, ktorý sa stal jeho trvalým pôsobiskom. Jeho kázne zostali v rukopise vo františkánskych kláštoroch. Písal po slovensky.

Literatúra:

Lexikón katolíckych kňazských osobností Slovenska. - Bratislava : Lúč, 2000. - S. 1126.

Bibliografia bernolákovcov / Imrich Kotvan. - Martin : Matica slovenská, 1957. - S. 271-272.

215.

ŠMOTLÁK, Anton - 95. výročie narodenia

15. november 1920 Nitra - 24. január 1979 Bratislava

Fotograf - reportér, dokumentarista, stenograf. V rokoch 1941-45 stenograf a novinár Slovenskej tlačovej kancelárie, 1945-47 lektor kurzov pri odbornej škole YMCA, 1948-51 redaktor Spravodajskej agentúry Slovenska a Čs. tlačovej kancelárie, 1951-52 vedúci lektor Osvetovej besedy pri ÚNV, od 1952 redaktor týždenníka Sloboda v Bratislave. Autor 12 stenografických publikácií, spolupracoval so stenografickými časopismi a venoval sa aj divadelnej fotografii.

Literatúra:

Slovenský biografický slovník. - Zv. 5.: R-Š. - Martin : Matica slovenská, 1992. - S. 483.

216.

ZELNÍK, Jaroslav - 90. výročie narodenia

16. november 1925 Košice - 12. marec 1986 Nitra

Genetik, zootecnický výskumník. Od roku 1952 pôsobil na Vysokej škole poľnohospodárskej v Nitre, od 1968 vedecký pracovník Výskumného ústavu živočíšnej výroby v Nitre. Autor knižných publikácií, učebných textov, vedeckých prác a odborných článkov, orientovaných hlavne na chovateľskú verejnosť. Vyšľachtil plemeno Nitriansky králik a Zoborský králik.

Literatúra:

Slovenský biografický slovník. - Zv. 6.: T-Ž. - Martin : Matica slovenská, 1994. - S. 432-433.

Významné osobnosti Nitry / Zost. Anton Pažitný. - Nitra : Mesto Nitra a Mestský úrad v Nitre, 1998. - S. 181.

217.

**BANGHA, Vojtech - 135. výročie narodenia
75. výročie úmrtia**

16. november 1880 Nitra - 29. apríl 1940 Budapešť (Maďarsko)

Politik, učiteľ, jezuita. Pôsobil ako profesor gymnázia, redaktor a kazateľ, misionár vo Veľkej Británii, v Holandsku, USA, Ríme a v Južnej Amerike. Hlavný ideológ a organizátor kresťansky orientovanej politiky v medzivojnovom Maďarsku. Samostatne vydal vyše 60 prác náboženského zamerania.

Literatúra:

Lexikón katolíckych kňazských osobností Slovenska. - Bratislava : Lúč, 2000. - S. 54.

Slovenský biografický slovník. - Zv. 1.: A-D. - Martin : Matica slovenská, 1986. - S. 134.

218.

DEŽERICKÝ (Desericius), Jozef Inocent - 250. výročie úmrtia

25. marec 1702 Dolné Orešany - 16. november 1765 Vác (Maďarsko)

Teológ, historik, diplomat, stredoškolský profesor. Študoval v Nitre a pôsobil v rokoch 1728-29 ako profesor rádového gymnázia, 1732-33 profesor teológie. Autor diela o veľkomoravských tradíciách Nitry a najstarších uhorských dejinách. Písal i prírodovedné pojednania, básne, náboženskú literatúru, vynikajúci rečník.

Literatúra:

Lexikón katolíckych kňazských osobností Slovenska. - Bratislava : Lúč, 2000. - S. 237-238.

Slovenský biografický slovník. - Zv. 1.: A-D. - Martin : Matica slovenská, 1986. - S. 468-469.

Významné osobnosti Nitry / Zost. Anton Pažitný. - Nitra : Mesto Nitra a Mestský úrad v Nitre, 1998. - S. 169.

219.

BRAXÁTOR, František - 95. výročie narodenia

18. november 1920 Nitra - 26. december 1991 Ženeva (Švajčiarsko), poch. v Nitre

Právnik, publicista, vydavateľ, organizátor exilových spolkov a časopisov. Študoval na gymnáziu v Nitre a na právnickej fakulte UK v Bratislave. Pôsobil ako robotník v Zlatých Moravciach, vedúci sekretár v pivovare v Nitre. R. 1968

emigroval do Švajčiarska. V Zürichu založil slov. vydavateľstvo Poľana. Spoluzakladateľ a popredný funkcionár Svetového kongresu Slovákov, začas jeho podpredseda, osobný poradca jeho predsedu. Autor monografických diel, článkov, štúdií a úvah.

Literatúra:

Biografický lexikón Slovenska. - Zv. 1.: A-B. - Martin : Slovenská národná knižnica, 2002. - S. 544-545.

Významné osobnosti Nitry / Zost. Anton Pažitný. - Nitra : Mesto Nitra a Mestský úrad v Nitre, 1998. - S. 23-24.

220.

CSIZMADIA, Sándor - 155. výročie úmrtia

4. november 1772 Vlčany - 21. november 1860 Pešť (Maďarsko)

Právnik, redaktor, prekladateľ. Po štúdiách práva pôsobil ako pokladník baróna Podmaniczského v Budapešti. Zbierku svojich literárnych prekladov vydal v roku 1805 (spolu s K. Farkasom). V rokoch 1821-1826 pôsobil ako spoluredaktor časopisu Hazai és Külföldi Tudósítások (Domáci a zahraničný spravodajca), ktorý neskôr aj sám redigoval. Jeho preklad divadelnej hry Kotzebueho mali v repertoári peštianske a koložvárske divadlá.

Literatúra:

Új magyar irodalmi lexikon. - Budapest : Akadémiai Kiadó, 1994. - S. 1828.

221.

ŠAMKO, Jozef - 35. výročie úmrtia

15. február 1908 Mojmírovce - 23. november 1980 Bratislava

Hudobný pedagóg, muzikológ, organizátor hudobného života, publicista. V rokoch 1927-32 pôsobil ako učiteľ ľudovej školy v Mojmírovciach. Založil a viedol žiacke a robotnícke divadelné a hudobno-spevácke súbory, organizoval teoretické i praktické kurzy hudobnej výchovy, prednášal a písal odborné i populárne články z oblasti hudobnej pedagogiky a sociológie.

Literatúra:

Encyklopédia dramatických umení Slovenska. - Zv. 2.: M-Ž. - Bratislava : Veda, 1990. - S. 408.

Pedagogická encyklopédia Slovenska. - Zv. 2.: P-Ž. - Bratislava : Veda, 1985. - S. 349.

Slovenský biografický slovník. - Zv. 5.: R-Š. - Martin : Matica slovenská, 1992. - S. 430.

222.

PRUŽINSKÝ, Dominik - 20. výročie úmrtia

30. júl 1921 Topoľčianky - 23. november 1995 Topoľčianky

Jazdec, majster športu, mnohonásobný majster SR a viacnásobný majster ČSSR v drezúre. Pôsobil v Plemenárskom podniku Topoľčianky, jazdec Tatrana Topoľčianky.

Literatúra:

Najúspešnejší športovci okresu Nitra - '80 //dž/. In: Nitriansky hlas. - Roč. 22, č. 8 (1981), s. 6.

Roky plodnej práce //eg/. In: Hlas ľudu. - 5.6.1982.

223.

CVINČEK, Andrej - 135. výročie narodenia

27. november 1880 Olešná - 16. máj 1949 Nitra

Politik, cirkevný hodnosťár. Študoval na gymnáziu v Nitre, od roku 1926 nitriansky kanonik, 1937 pápežský prelát, 1938 apoštolský protonotár. V medzivojnovom období jeden z vedúcich predstaviteľov Čs. strany ľudovej na Slovensku, 1928-38 poslanec krajinského zastupiteľstva. Počas 2. sv. vojny sa zapojil do odboja, člen ilegálnej SNR. Od 1945 podpredseda Demokratickej strany. R. 1945-46 poslanec a podpredseda NZ, 1946-48 člen a podpredseda SNR, 1946 spolutvorca a signatár aprílovej dohody.

Literatúra:

Slovenský biografický slovník. - Zv. 1.: A-D. - Martin : Matica slovenská, 1986. - S. 388.

Lexikón katolíckych kňazských osobností Slovenska. - Bratislava : Lúč, 2000. - S. 188-189.

Významné osobnosti Nitra / Zost. Anton Pažitný. - Nitra : Mesto Nitra a Mestský úrad v Nitre, 1998. - S. 168.

224.

HÁBER, Felix - 120. výročie narodenia

28. november 1895 Zbehy - okolo 1944 (pravdepodobne v koncentračnom tábore)

Spisovateľ, redaktor, učiteľ. Študoval na gymnáziu v Nitre. Pôsobil ako redaktor, 1922-29 majiteľ a redaktor satirického časopisu Šibenice, okolo 1937 profesor obchodnej akadémie v Bratislave. Tvorca populárnej kolportážnej literatúry, v umeleckej tvorbe tvoril výlučne politické veršované pamflety a krimi-romány.

Literatúra:

Slovenský biografický slovník. - Zv. 2.: E-J. - Martin : Matica slovenská, 1987. - S. 255.

225.

GAŠPARÍK, Július Ernest - 90. výročie narodenia

28. november 1925 Tesárske Mlyňany - 1. január 1974 Bratislava

Verejný činiteľ, právnik. V rokoch 1936-44 študoval na gymnáziu v Zlatých Moravciach. Šéfredaktor Ľud-u.

Literatúra:

Slovenský biografický slovník. - Zv. 2.: E-J. - Martin : Matica slovenská, 1987. - S. 168.

226.

PAULIK, Ondrej - 175. výročie narodenia

29. november 1840 Podvažie - Považská Bystrica - 3. marec 1927 Nitra

Lesný inžinier, vinohradník. V Nitre pôsobil ako lesný inžinier Nitrianskeho biskupstva do 1. apríla 1911, keď odišiel do dôchodku. Po katastrofálnej fyloxére v roku 1882 obnovil zoborské vinice odrodami Klevner (Rulandské šedé) a Rizling vlašský štepením na americký podpník.

Literatúra:

Významné osobnosti Nitra / Zost. Anton Pažitný. - Nitra : Mesto Nitra a Mestský úrad v Nitre, 1998. - S. 113.

227.

WEIL, Maurice Henri - 170. výročie narodenia

29. november 1845 Paríž (Francúzsko) - 13. júl 1924 Pusztakövecses (Štrkovec), poch. v Šali-Veči

Veliteľ, dôstojník, spisovateľ. Od roku 1870 nositeľ francúzskeho štátneho vyznamenania Rytier čestnej légie (Chevalier de la Légion d'Honneur). Na Slovensko prišiel ako vojak francúzskych légii, ktoré mali garantovať južnú hranicu budúceho Československa. Napísal niekoľko kníh z oblasti dejín vojenstva.

Literatúra:

Vítajte v mesta Šaľa / Text : Július Morávek. - Šaľa : Focesa, 2008. - S. 33.

O zabudnutom rytierovi v Šali / Roman Králik. - Fotogr. 1. In: Slovo Šaľanov. - Roč. XVI, č. 3 (2011), s. 6.

228.

ZÁBREDSKÝ, Andrej - 20. výročie úmrtia

30. november 1906 Široké - 29. november 1995 Nitra

Úradník, spisovateľ, prozaik, publicista, ochotnícky režisér, organizátor kultúrnych podujatí. Od roku 1964 žil na dôchodku v Nitre, kde sa aktívne venoval kultúrnej činnosti, najmä rozvíjaniu ochotníckeho divadla v obciach okresu ako autor, režisér, dramaturg i člen mnohých súťažných porôt. Písal novely, rozhlasové hry a pásma, verše, romány, v článkoch zachytával kultúrne dianie v Nitre a okrese. V r. 1995 mu bola udelená Cena mesta Nitra.

Literatúra:

Encyklopédia slovenských spisovateľov. - Zv. 2.: P-Ž. - Bratislava : Obzor, 1984. - S. 258-259.

Slovník slovenských spisovateľov 20. storočia / Augustín Maťovčík ... [et al.]. - Bratislava: Vydavateľstvo Spolku slovenských spisovateľov; Martin: Slovenská národná knižnica, 2001. - S. 509.

Významné osobnosti Nitry / Zost. Anton Pažitný. - Nitra : Mesto Nitra a Mestský úrad v Nitre, 1998. - S. 165- 166.

229.

FRIDECZKY, Akúcius - 115. výročie narodenia

30. november 1900 Bratislava - 21. február 1974 Nitra

Vysokoškolský profesor, agrotechnik. R. 1923–25 adjunkt cukrovaru Sládkovičovo v Alekšinciach, 1925-39 správca cirkevných majetkov, 1939-52 hospodársky úradník na viacerých miestach, od 1952 pôsobil na Vysokej škole poľnohospodárskej v Nitre, bol vedúcim Katedry základov agrotechniky, potom Katedry všeobecného poľnohospodárstva. Autor a spoluautor knižných publikácií, vedeckých štúdií, odborných a popularizačných článkov.

Literatúra:

Pedagogická encyklopédia Slovenska. - Zv. 1.: A-O. - Bratislava : Veda, 1984. - S. 260.

Slovenský biografický slovník. - Zv. 2.: E-J. - Martin : Matica slovenská, 1987. - S. 125.

Významné osobnosti Nitry / Zost. Anton Pažitný. - Nitra : Mesto Nitra a Mestský úrad v Nitre, 1998. - S. 44.

DECEMBER

230.

VÁRADY (de Dicske), Karol - 205. výročie narodenia

1. december 1810 Dyčka - 1896 Veľké Lovce

Kňaz. Pôsobil ako kaplán vo Vrábľoch a Žihárce, roku 1839 pomocný administrátor farnosti v Nedede, potom v Michale nad Žitavou a nakoniec vo Vrábľoch. Od novembra 1850 do septembra 1861 pôsobil vo Veľkom Lapáši, potom prešiel do Veľkých Loviec.

Literatúra:

Reško, Alexander : Dyčka. - Vrábľa : Mesto Vrábľa, 2007. - S. 91.

231.

ARNOLD, Jozef - 20. výročie úmrtia

12. jún 1916 Nitra - 1. december 1995 Bratislava

Organizátor lekárnictva, dôstojník. Študoval na vojenských školách v Trenčíne, Hraniciach na Morave, v Prostějove, farmáciu na Lekárskej fakulte SU v Bratislave a na Karlovej univerzite v Prahe. V rokoch 1938-1948 pôsobil v armáde, v rokoch 1940-43 ako veliteľ leteckej roty v Nitre. Po preradení do zálohy pôsobil ako správca lekárne v Košiciach a v Bratislave.

Literatúra:

Biografický lexikón Slovenska. - Zv. 1.: A-B. - Martin : Slovenská národná knižnica, 2002. - S. 110-111.

232.

TURČEK, František - 100. výročie narodenia

3. december 1915 Podhorany - Bádice - 4. marec 1977 Banská Štiavnica

Ekológ, zoológ. Študoval na gymnáziu v Nitre. V rokoch 1942-44 revírník komposesorátu v Nitre. Autor 13 knižných prác.

Literatúra:

Slovenský biografický slovník. - Zv. 6.: T-Ž. - Martin : Matica slovenská, 1994. - S. 141.

233.

**BERČĚNI (Bercsényi), Mikuláš - 350. výročie narodenia
290. výročie úmrtia**

6. december 1665 hrad Tematín (dnes v katastri obce Hrádok) - 6. november 1725 Tekirdag (Turecko), poch. v Košiciach

Kurucký veliteľ, generál. Študoval na trnavskej univerzite, vojenstvo v službách palatína Pavla Esterháziho. R. 1685 kapitán Šale, 1696-98 hl. veliteľ vojsk v Hornom Uhorsku, župan Užskej stolice, roku 1705 hlavný generál povstaleckých vojsk a prvý senátor. Po porážke povstania odišiel do tureckej emigrácie.

Literatúra:

Biografický lexikón Slovenska. - Zv. 1.: A-B. - Martin : Slovenská národná knižnica, 2002. - S. 374.

Slovenský biografický slovník. - Zv. 1.: A-D.- Martin : Matica slovenská, 1986. - S. 223.

234.

FRAŠTACKÝ, Štefan - 115. výročie narodenia

6. december 1900 Beluša - 13. december 1983 Nitra

Lekár-chirurg. Od 1. 8. 1935 pôsobil v Nitre ako prednosta chirurgického a gynekologicko-pôrodnického oddelenia nitrianskej nemocnice a ako externý pedagóg na Strednej zdravotníckej škole v Nitre. Ako jeden z prvých na svete uskutočnil náhrady orgánov brušnej dutiny s použitím transplantátu a zaviedol vnútornú drenáž žľčových ciest. Zaslúžil sa o výstavbu nových objektov a budovanie nových oddelení nemocnice.

Literatúra:

Biografický lexikón Slovenska. - Zv. 2.: C-F. - Martin : Slovenská národná knižnica, 2004. - S. 643.

Významné osobnosti Nitry / Zost. Anton Pažitný. - Nitra : Mesto Nitra a Mestský úrad v Nitre, 1998. - S. 42-43.

235.

THURÓCZY, Karol - 165. výročie narodenia

8. december 1850 Nitra - Dolné Krškany - 10. december 1909 Nitra - Dolné Krškany

Lekár. Po štúdiách od roku 1876 žil a pracoval v Nitre. Od roku 1890 hlavný župný lekár Nitrianskej stolice. Autor monografie o stave osvety a hospodárstva v Nitrianskej župe, odborných lekárskech a hospodárskych článkov a knižných prác. Od 1895 titulárny kráľovský radca, člen Lekársko-medicínskeho spolku župy Nitrianskej a viacerých dobročinných spolkov.

Literatúra:

Slovenský biografický slovník. - Zv. 6.: T-Ž. - Martin : Matica slovenská, 1994. - S. 59.

Významné osobnosti Nitry / Zost. Anton Pažitný. - Nitra : Mesto Nitra a Mestský úrad v Nitre, 1998. - S. 180.

236.

**BALAŽOVIČ, Štefan Odorik - 205. výročie narodenia
140. výročie úmrtia**

10. december 1810 Močenok - 11. august 1875 Nitra

Historik, profesor, kňaz. Študoval a pôsobil v Nitre, v rokoch 1836-1843 profesor filozofie a teológie, 1856-59 vedúci slovenských náboženských misií, predstavený kláštora v Nitre, 1868 provinciálny vikár rehole. Autor stručných dejín, tzv. mariánskej provincie františkánov v Uhorsku a náboženskej beletristickej práce.

Literatúra:

Lexikón katolíckych kňazských osobností Slovenska. - Bratislava : Lúč, 2000. - S. 48.

Slovenský biografický slovník. - Zv. 1.: A-D. - Martin : Matica slovenská, 1986. - S. 120.

Významné osobnosti Nitry / Zost. Anton Pažitný. - Nitra : Mesto Nitra a Mestský úrad v Nitre, 1998. - S. 16.

237.

KRÍŽ-GABULA, Karol - 105. výročie narodenia

10. december 1910 Nitra - 7. december 1937

Účastník odboja, interbrigadista. Po leteckom výcviku slúžil ako poľný pilot v hodnosti desiatnika v leteckom pluku č. 3 v Nitre. Ako účastník občianskej vojny v Španielsku dostal hodnosť kapitána a vyslúžil si hodnotenie výborného a veľmi odvážneho letca. Zahynul dňa 7. decembra 1937 nad ostrovom Mallorca, keď jeho lietadlo zostrelili. Krajský súd v Nitre ho v roku 1942 vyhlásil za mŕtveho a za deň úmrtia stanovil 31. december 1939.

Literatúra:

Významné osobnosti Nitra / Zost. Anton Pažitný. - Nitra : Mesto Nitra a Mestský úrad v Nitre, 1998. - S. 85-86.

238.

KMEŤKO, Karol - 140. výročie narodenia

12. december 1875 Dolné Držkovce - Veľké Držkovce - 22. december 1948 Nitra

Cirkevný hodnostár, náboženský spisovateľ, národovec. Študoval na gymnáziu v Nitre, teológiu v Budapešti. Od roku 1921 nitriansky biskup, od 1944 titulárny arcibiskup. V rokoch 1918-1922 bol poslancom NZ, v roku 1918 signatár Deklarácie slovenského národa. Pričinil sa o vybudovanie misijného domu v Nitre a kláštora na Zobore, o postavenie kostolov, katolíckych kultúrnych domov a škôl. Autor publikácií a článkov v cirkevných periodikách.

Literatúra:

Lexikón katolíckych kňazských osobností Slovenska. - Bratislava : Lúč, 2000. - S. 686-687.

Slovenský biografický slovník. - Zv. 3.: K-L. - Martin : Matica slovenská, 1989. - S. 117.

Významné osobnosti Nitra / Zost. Anton Pažitný. - Nitra : Mesto Nitra a Mestský úrad v Nitre, 1998. - S. 78.

239.

ŠAMKO, Emil - 100. výročie narodenia

13. december 1915 Poľný Kesov - 13. marec 1989 Bratislava

Prekladateľ, libretista. Študoval v Bratislave a v Lipsku hudobnú vedu, germanistiku a sólový spev. Trvale žil a pôsobil v Nemecku ako pedagóg, dirigent, vedúci umeleckých súborov, hudobný dramaturg televízie, prekladateľ a libretista oper.

Literatúra:

Encyklopédia dramatických umení Slovenska. - Zv. 2.: M-Ž. - Bratislava : Veda, 1990. - S. 408.

240.

BIELEK, Andrej - 90. výročie úmrtia

12. apríl 1867 Raková - 15. december 1925 Nitra, poch. v Kysuckom Novom Meste

Náboženský publicista, prekladateľ, kňaz. Študoval na gymnáziu v Žiline a v Nitre, teológiu v Budapešti a Olomouci. Pôsobil ako učiteľ náboženstva vo Wroclawi a v Českom Těšíne, 1920 profesor teológie v Bratislave, od 1921 kanonik v Nitre. Náboženskými článkami prispieval do novin a kalendárov.

Literatúra:

Lexikón katolíckych kňazských osobností Slovenska. - Bratislava : Lúč, 2000. - S. 110.

Slovenský biografický slovník. - Zv. 1.: A-D. - Martin : Matica slovenská, 1986. - S. 246.

Významné osobnosti Nitra / Zost. Anton Pažitný. - Nitra : Mesto Nitra a Mestský úrad v Nitre, 1998. - S. 167.

241.

MARTVOŇOVÁ-HORNUNGOVÁ, Anna - 25. výročie úmrtia

3. október 1922 Nitra - 16. december 1990 Bratislava

Operná speváčka, popredná slovenská sopranistka. V rokoch 1940-1941, 1946-1950 členka zboru opery, od 1951 sólistka opery SND v Bratislave, 1943-45 sólistka Slovenského ľudového divadla v Nitre. Venovala sa aj koncertnej činnosti, vystupovala so Slovenskou filharmóniou, hosťovala na viacerých domácich i zahraničných scénach, spolupracovala s rozhlasom a televíziou.

Literatúra:

Encyklopédia dramatických umení Slovenska. - Zv. 2.: M-Ž. - Bratislava : Veda, 1990. - S. 39.

Lexikón slovenských žien. - Martin : Slovenská národná knižnica, 2003. - S. 160-161.

242.

BARTOŠ, Peter Pavol - 40. výročie úmrtia

11. jún 1901 Stará Turá - 18. december 1975 Bratislava

Matematik, stredoškolský profesor. V rokoch 1932-37 študoval matematiku a fyziku na Prírodovedeckej fakulte Masarykovej univerzity v Brne. V rokoch 1944-61 pôsobil v Zlatých Moravciach ako stredoškolský profesor. Autor stredoškolských učebníc matematiky, štúdií, metodických a odborných článkov. Publikoval vyše 20 prác z elementárnej geometrie a teórie čísiel.

Literatúra:

Biografický lexikón Slovenska. - Zv. 1.: A-B. - Martin : Slovenská národná knižnica, 2002. - S. 257-258.

Slovenský biografický slovník. - Zv.1.: A-D. - Martin : Matica slovenská, 1986. - S. 159.

243.

DZIAN, Štefan - 320. výročie narodenia

19. december 1695 Velčice - 11. máj 1779 Jáger (Maďarsko) Košice?

Náboženský spisovateľ, pedagóg. V roku 1714 vstúpil do jezuitskej rehole, noviciát absolvoval vo Viedni a v Győri. V rokoch 1718-20 študoval filozofiu, 1724-27 teológiu v Košiciach. Pôsobil ako profesor filozofie a etiky, špirituál, rektor seminára a riaditeľ gymnázia. Striedavo pôsobil v Jágri a v Košiciach.

Literatúra:

Lexikón katolíckych kňazských osobností Slovenska. - Bratislava : Lúč, 2000. - S. 278.

Slovenský biografický slovník. - Zv. 1.: A-D. - Martin : Matica slovenská, 1986. - S. 536.

244.

STUDENÝ, František - 35. výročie úmrtia

2. júl 1911 Nová Ves nad Žitavou - 22. december 1980 Bratislava

Maliar, výtvarný pedagóg, národný umelec. Študoval na reálnom gymnáziu v Zlatých Moravciach, v rokoch 1932-1938 kreslenie na Českom vysokom učení technickom, 1933-1939 zemepis na Prírodovedeckej fakulte Karlovej univerzity v Prahe. Pedagogicky pôsobil na stredných školách v Tisovci a v Bratislave. Väčší počet svojich obrazov odkázal Nitrianskej štátnej galérii v Nitre.

Literatúra:

Pedagogická encyklopédia Slovenska. - Zv. 2.: P-Ž. - Bratislava : Veda, 1985. - S. 331.

Slovenský biografický slovník. - Zv. 5.: R-Š. - Martin : Matica slovenská, 1992. - S. 373-374.

245.

**ENGEL, Ignác - 110. výročie narodenia
45. výročie úmrtia**

23. december 1905 Nitra - 30. august 1970 Bratislava

Typograf, funkcionár KSČ, nositeľ Radu práce. Študoval a pôsobil v Nitre, od roku 1929 v Bratislave. Po roku 1945 pôsobil v hospodárskych funkciách, od 1961 technický redaktor Slovenského vydavateľstva krásnej literatúry.

Literatúra:

Slovenský biografický slovník. - Zv. 2.: E-J. - Martin : Matica slovenská, 1987. - S. 17.

246.

HUMPL, Ján - 85. výročie narodenia

23. december 1930 Hostín (Česká republika) - 2. február 2012 Česká republika

Pedagóg, poľnohospodársky inžinier. Dlhé roky pôsobil ako pedagóg a riaditeľ stredných škôl v Šali. Zaslúžil sa o vznik Strednej poľnohospodárskej technickej školy v Šali a o založenie odboru chovu koní s celoslovenskou pôsobnosťou na SOUP v Šali. Vychovával vynikajúcich parkúrových jazdcov a spolu s Janou Majdlenovou založil voltážny oddiel. V roku 2009 ocenený Cenou mesta Šaľa.

Literatúra:

Odišiel vzácny človek - náš pán riaditeľ / Magdaléna Birnšteinová. - Fotogr. 1. In: Slovo Šaľanov. - Roč. XVII, č. 3 (2012), s. 9.
Ocenenia mesta. In: Šaľa. - Roč. XI, č. január-február (2010), s. 10-13.

247.

FARMADIN, Rudolf - 5. výročie úmrtia

14. január 1956 Nitra - 24. december 2010 Nitra, poch. Nitrianskych Hrnčiarovciach

Karatista, tréner, majster športu. V rokoch 1979-1981 majster ČSSR v karate. Od roku 1991 bol prezidentom a trénerom Karate klubu Farmex Nitra. Patril medzi najúspešnejších trénerov karate na Slovensku. V dorasteneckých a juniorských kategóriách vychoval piatich majstrov Európy.

Literatúra:

Najúspešnejší športovci okresu - 81' /dž/. In: Nitriansky hlas. - Roč. 23, č. 6 (1982), s. 6.
Smútok medzi karatistami : odišiel Rudolf Farmadín / (SITA, R). - Fotogr. 1. In: My Nitrianske noviny. - Roč. 20, č. 1 (2011), s. 22.

248.

JESENSKÝ, Janko - 70. výročie úmrtia

30. december 1874 Martin - 27. december 1945 Bratislava, poch. v Martine

Spisovateľ, básnik, prekladateľ, popredný predstaviteľ neskorého realizmu, národný umelec. Pôvodným povoláním právnik. V rokoch 1923-1929 nitriansky župan. V čase pôsobenia v Nitre napísal časť románu Demokrati a pripravil do tlače druhú zbierku básní Verše II (1923). Po roku 1938 aktívny účastník protifašistického odboja.

Literatúra:

Encyklopédia slovenských spisovateľov. - Zv. 1.: A-O. - Bratislava : Obzor, 1984. - S. 263-267.
Slovenský biografický slovník. - Zv. 2.: E-J. - Martin : Matica slovenská, 1987. - S. 554-555.
Významné osobnosti Nitry / Zost. Anton Pažitný. - Nitra : Mesto Nitra a Mestský úrad v Nitre, 1998. - S. 69-70.

249.

POLSKÝ, Dlhomír (Majer Andrej) - 80. výročie úmrtia

16. október 1864 Kysucké Nové Mesto - 28. december 1935 Kysucké Nové Mesto

Básnik, kňaz. Študoval na františkánskom gymnáziu v Žiline a Nitre. Ťažiskom jeho tvorby bola poézia, ktorou sa zaradil k medzigeneračnej skupine básnikov hviezdoslavovského typu a slovenskej moderny. Okrem básní publikoval náboženské aj vlastenecké články v novinách, časopisoch a zborníkoch.

Literatúra:

Encyklopédia slovenských spisovateľov. - Zv. 2.: P-Ž. - Bratislava : Obzor, 1984. - S. 421.
Lexikón katolíckych kňazských osobností Slovenska. - Bratislava : Lúč, 2000. - S. 862-863.
Slovenský biografický slovník. - Zv. 4.: M-Q. - Martin : Matica slovenská, 1990. - S. 27.

250.

BAJLA, Ján - 30. výročie úmrtia

12. marec 1921 Nitra - 28. december 1985 Bratislava

Diplomat, spisovateľ science fiction pre mládež, publicista. Študoval na gymnáziu a obchodnej akadémii v Nitre, popri zamestnaní Vysokú školu ekonomickú v Bratislave. Ovládal šesť cudzích jazykov. Zastával rad organizačných funkcií vo viacerých inštitúciách, od roku 1969 pracoval na Ministerstve zahraničných vecí v Prahe. Autor niekoľkých krátkych cestopisných televíznych filmov.

Literatúra:

Biografický lexikón Slovenska. - Zv. 1.: A-B. - Martin : Slovenská národná knižnica, 2002. - S. 160-161.
Slovník slovenských spisovateľov pre deti a mládež / zostavovateľ a vedecký redaktor Ondrej Sliacky. - Bratislava : Literárne informačné centrum, 2005. - S. 17.
Významné osobnosti Nitry / Zost. Anton Pažitný. - Nitra : Mesto Nitra a Mestský úrad v Nitre, 1998. - S. 167.

251.

ALAGOVIČ, Alexander - 255. výročie narodenia

30. december 1760 Malženice - 18. marec 1837 Záhreb (Chorvátsko)

Cirkevný hodnostár, pedagóg, bernolákovec. Študoval na gymnáziu v Trnave a v Nitre, teológiu na univerzite v Budíne. Pôsobil ako farár v Močenku a ako profesor a správca kňazského seminára v Nitre. Zakladajúci člen a mecén Slovenského učeného tovarišstva, podporovateľ Spolku milovníkov reči a literatúry slovenskej.

Literatúra:

Lexikón katolíckych kňazských osobností Slovenska. - Bratislava : Lúč, 2000. - S. 10.

Slovenský biografický slovník. - Zv. 1.: A-D. - Martin : Matica slovenská, 1986. - S. 38-39.

Významné osobnosti Nitra / Zost. Anton Pažitný. - Nitra : Mesto Nitra a Mestský úrad v Nitre, 1998. - S. 167.

252.

COBORI, Karol - 150. výročie narodenia

31. december 1865 Holíč - 4. september 1954 Bratislava

Úradník, organizátor hudobného života. V rokoch 1919-1928 riaditeľ mestského úradu a mešťanosta Nitra. Zaslúžil sa o výstavbu mesta (vodovod, kanalizácia, regulácia rieky, obytné domy a i.) a rozvoj kultúrneho života. Z jeho podnetu založili roku 1929 mestskú hudobnú školu.

Literatúra:

Slovenský biografický slovník. - Zv. 1.: A-D. - Martin : Matica slovenská, 1986. - S. 378.

Významné osobnosti Nitra / Zost. Anton Pažitný. - Nitra : Mesto Nitra a Mestský úrad v Nitre, 1998. - S. 26-27.

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

253.

PRIBINA - 1215. výročie narodenia

okolo 800 - pred 21. marec 861

Slovanské knieža. Prvý menom známy vladár z územia Slovenska. Jeho sídlom bola Nitra, kde dal v r. 827 - 28 vysvätiť salzburským arcibiskupom Adalrámom kostol, hoci sám bol v tom čase ešte pohanom. Po vyhnaní Mojmirom I. z Nitra (832 - 833) sa so synom Kocelom usadil v Panónii. Na území obývanom Slovanmi vytvoril rozsiahle kniežatstvo so sídlom v Blatnohrade. Zaslúžil sa o kristianizáciu, na zverenom území dal postaviť 13 kostolov.

Literatúra:

Slovenský biografický slovník. - Zv. 4.: M-Q. - Martin : Matica slovenská, 1990. - S. 537-538.

Významné osobnosti Nitra / Zost. Anton Pažitný. - Nitra : Mesto Nitra a Mestský úrad v Nitre, 1998. - S. 115.

254.

KOCEL' - 1195. výročie narodenia

okolo 820 - okolo 876

Panónske knieža. Bol synom Pribinu. Po ovládnutí nitrianskeho kniežatstva Mojmirom I. okolo roku 833 opustil so svojím otcom Nitru. Po smrti Pribinu okolo r. 860 sa stal jeho nástupcom v panónskom kniežatstve. Osobitnú pozornosť venoval prehĺbeniu kristianizácie. Jeho cirkevné a politické úsilie ovplyvnil pobyt Konštantína-Cyrila a Metoda v r. 867.

Literatúra:

Slovenský biografický slovník. - Zv. 3.: K-L. - Martin : Matica slovenská, 1989. - S. 126.

Významné osobnosti Nitra / Zost. Anton Pažitný. - Nitra : Mesto Nitra a Mestský úrad v Nitre, 1998. - S. 80-81.

255.

RASTISLAV - 1195. výročie narodenia
1145. výročie úmrtia

okolo 820 - po 870

Veľkomoravské knieža. Nastúpil na trón po Mojzírovi I., vládol v r. 846-870. Na jeho žiadosť prišli na Veľkú Moravu v r. 863 sv. Cyril-Konštantín a sv. Metod, ktorí položili základy slovanského písomníctva. Za jeho vlády Veľká Morava mocensky vzrástla a zriadením panónsko-moravskej cirkevnej provincie s biskupom Metodom sa vymanila spod vlády bavorského kléru.

Literatúra:

Slovenský biografický slovník. - Zv. 5.: R-Š. - Martin : Matica slovenská, 1992. - S. 42-43.

Významné osobnosti Nitry / Zost. Anton Pažitný. - Nitra : Mesto Nitra a Mestský úrad v Nitre, 1998. - S. 119.

256.

GORAZD - 1185. výročie narodenia
1125. výročie úmrtia

okolo 830 Močenok? - 890 Krakov?

Prvý po mene známy slovenský svätec, kňaz, pedagóg, vzdelanec európskeho formátu. Pochádzal z okolia Nitry. Bol najvýznamnejším učeníkom a spolupracovníkom sv. Cyrila a sv. Metoda. Vysvätený za kňaza v Ríme v r. 867. Pred smrťou ho sv. Metod určil za svojho nástupcu na arcibiskupskom stolci.

Literatúra:

Slovenský biografický slovník. - Zv. 2.: E-J. - Martin : Matica slovenská, 1987. - S. 204.

Významné osobnosti Nitry / Zost. Anton Pažitný. - Nitra : Mesto Nitra a Mestský úrad v Nitre, 1998. - S. 47-48.

257.

SVÄTOPLUK I. - 1175. výročie narodenia

840 - - 17. marec 894 Nitra (pravdepodobne)

Kráľ, veľkomoravský panovník. Príslušník dynastie Mojzírovcov, najvýznamnejší veľkomoravský panovník. Veľká Morava počas jeho vlády dosiahla najväčšiu územnú rozlohu i vrchol svojej moci. Za jeho vlády bola v r. 880 bulou pápeža Jána VIII. slovenská liturgia definitívne povolená a vytvorená samostatná cirkevná provincia s biskupstvom v Nitre.

Literatúra:

Slovenský biografický slovník. - Zv. 5.: R-Š. - Martin : Matica slovenská, 1992. - S. 386-387.

Významné osobnosti Nitry / Zost. Anton Pažitný. - Nitra : Mesto Nitra a Mestský úrad v Nitre, 1998. - S. 140-141.

258.

VICHING (Wiching) - 1175. výročie narodenia

okolo 840 - po 900 (údajne 12. 9. 899)

Cirkevný hodnostár. Ako člen benediktínskej rehole pôsobil v Nitre v čase vlády údelného vojvodu Svätopluka. Na jeho žiadosť bol v r. 880 vysvätený pápežom Jánom VII. za biskupa so sídlom v Nitre. Intrigovaním proti arcibiskupovi Metodovi dosiahol u pápeža Štefana V. zákaz používania slovienskeho jazyka v liturgii a po návrate na Veľkú Moravu po r. 885 sa pričínal o vyhnanie prívržencov slovienskej liturgie z jej územia.

Literatúra:

Lexikón katolíckych kňazských osobností Slovenska. - Bratislava : Lúč, 2000. - S. 1462.

Slovenský biografický slovník. - Zv. 6.: T-Ž. - Martin : Matica slovenská, 1994. - S. 279.

Významné osobnosti Nitry / Zost. Anton Pažitný. - Nitra : Mesto Nitra a Mestský úrad v Nitre, 1998. - S. 164.

259.

SVĀTOPLUK II. - 1150. výročie narodenia
1110. výročie úmrtia

okolo 865 - okolo 905

Údelný vojvoda (okolo 865 - okolo 905). Syn Svätopluka I., brat veľkomoravského vládcu Mojmíra II. Po otcovej smrti dostal údel vo východnej časti Veľkej Moravy, ku ktorému patrilo (pôv.) aj Nitrianske kniežatstvo. Podľa legendy sa stal mníchom a zomrel ako pustovník na Zobore v Nitre.

Literatúra:

Slovenský biografický slovník. - Zv. 5.: R-Š. - Martin : Matica slovenská, 1992. - S. 387.

Významné osobnosti Nitra / Zost. Anton Pažitný. - Nitra : Mesto Nitra a Mestský úrad v Nitre, 1998. - S. 141.

260.

KONŠTANTÍN Preslavský - 1100. výročie úmrtia

863 pravdepodobne Macedónsko - 915 Preslav

Učeník vierozvestov, biskup. Na naše územie prišiel spolu s vierozvestmi Konštantínom Cyrilom a Metodom i s ďalšími šíriteľmi kresťanstva. V nitrianskej a považskej doline sa veľmi intenzívne podieľal na pastorácii ľudu a patril k vzorným učeníkom a učiteľom. Po rozpustení nitrianskeho zoborského učilišťa musel aj on opustiť Nitru a usadil sa v Preslavi.

Literatúra:

Významné osobnosti Nitra / Zost. Anton Pažitný. - Nitra : Mesto Nitra a Mestský úrad v Nitre, 1998. - S. 82-83.

261.

NAUM sv. - 1105. výročie úmrtia

pred polovicou 9. stor. Macedónsko - 910 Ohrid (Macedónsko)

Cirkevný učiteľ, kňaz. Pochádzal z Macedónska. Pravdepodobne žiak Metodov, r. 898 vysvätený za kňaza v Ríme. Na Veľkej Morave pôsobil ako kňaz a učiteľ na učilišti až do smrti arcibiskupa Metoda. Patrí medzi tzv. sedmopočetníkov, prvých a hlavných svätcov pravoslávnej cirkvi.

Literatúra:

Lexikón katolíckych kňazských osobností Slovenska. - Bratislava : Lúč, 2000. - S. 979.

Slovenský biografický slovník. - Zv. 4.: M-Q. - Martin : Matica slovenská, 1990. - S. 264.

Významné osobnosti Nitra / Zost. Anton Pažitný. - Nitra : Mesto Nitra a Mestský úrad v Nitre, 1998. - S. 104.

262.

MAURUS - 1015. výročie narodenia

okolo 1000 Nitra okolie - pred 1070 Pät'kostolie (Maďarsko)

Biskup v Pät'kostolí, autor najstaršej stredovekej legendy o sv. Svoradovi a Benediktovi. Pochádzal pravdepodobne z okolia Nitra. Najskôr oblát, potom novic benediktínskeho kláštora sv. Hypolita na Zobore v Nitre, kde poznal Svorada-Andreja a Benedikta. Potom prešiel do benediktínskeho kláštora na Panónskej hore, kde bol v r. 1024 vysvätený za kňaza. Biskup od r. 1036, zaslúžil sa o kanonizáciu sv. Andreja-Svorada a Beňadika.

Literatúra:

Lexikón katolíckych kňazských osobností Slovenska. - Bratislava : Lúč, 2000. - S. 904-905.

Slovenský biografický slovník. - Zv. 4.: M-Q. - Martin : Matica slovenská, 1990. - S. 123.

Významné osobnosti Nitra / Zost. Anton Pažitný. - Nitra : Mesto Nitra a Mestský úrad v Nitre, 1998. - S. 93-94.

263.

ANDREJ-SVORAD sv. - 985. výročie úmrtia

10. stor. - okolo 1030

Mních benediktínskeho kláštora na Zobore, pustovník, patrón mesta Nitra. Do rehole vstúpil v benediktínskom kláštore na Zobore za opáta Filipa, prijal rehoľné meno Andrej. Pustovníčil na Zobore a na Skalke pri Trenčíne. Bol pochovaný

v chráme sv. Emeráma v Nitre. Pre svoj asketický život a schopnosť konať zázraky spolu s jeho nasledovníkom Benediktom v r. 1083 ako prví svätci zo Slovenska kanonizovaní.

Literatúra:

Lexikón katolíckych kňazských osobností Slovenska. - Bratislava : Lúč, 2000. - S. 18-20.

Slovenský biografický slovník. - Zv. 1.: A-D. - Martin : Matica slovenská, 1986. - S. 62-63.

Významné osobnosti Nitry / Zost. Anton Pažitný. - Nitra : Mesto Nitra a Mestský úrad v Nitre, 1998. - S. 13-14.

264.

DODOKAY, Alexander - 450. výročie narodenia

1565 stolica Dodoka (Rumunsko) - 1621 Záhreb (Chorvátsko)

Rečník, kazateľ, prekladateľ. Ako misionár navštívil Šaľu prvýkrát v roku 1593, od r. 1597 pôsobil ako gvardián domu jezuitov, 1600-1608 rektor šalianskeho kolégia. Bol vynikajúcim rečníkom, mával kázne aj v obci Dlhá nad Váhom. V roku 1602 založil v Šali Mariánsku kongregáciu. Popri misijnej a kazateľskej činnosti sa venoval aj prekladateľským prácam.

Literatúra:

Šaľa / Ladislav Bukovszky ... [et al.] ; zostavovateľka Veronika Nováková. - Šaľa : Mesto Šaľa, 2004. - S. 197.

265.

TOPOLČIANSKY - Turkobijec, Ján - 450. výročie narodenia

1565 Topolčianky - 1598 poch. v Topolčiankach

Šľachtic z Topolčianok, protiturecký bojovník, významne sa podieľal na obrane krajiny proti Turkom. Bol kapitánom bzovickej pevnosti vo Víglaši a v Leviciach. V rokoch 1592-1595 bol vicegenerálom preddunajského kapitanátu.

Literatúra:

Zabudnutí hrdinovia protitureckých bojov / Miroslav Eliáš. - 1. vyd. - [S.] : Miroslav Eliáš, vlastným nákladom, 2013. - S. 95-96,136.

266.

TELEGDY, Ján - 440. výročie narodenia

1575 Nové Zámky - 1647 ?

Cirkevný hodnostár. Od roku 1619 nitriansky biskup, od 1624 arcibiskup kaločský, do 1644 súčasne administrátor Nitrianskeho biskupstva. Počas stavovského povstania G. Betlena r. 1620 bol nútený odovzdať Nitriansky hrad povstalcom a ujsť do Viedne. R. 1621 dal zreštaurovať vojskami poškodenú biskupskú rezidenciu na nitrianskom hrade, hornú loď katedrály a r. 1626 pristaviť k nej dolný kostol. Zaslúžil sa o vytvorenie veľkého seminára (1619-1644) a 1626 o založenie františkánskeho kláštora v Nitre.

Literatúra:

Lexikón katolíckych kňazských osobností Slovenska. - Bratislava : Lúč, 2000. - S. 1375.

Slovenský biografický slovník. - Zv. 6.: T-Ž. - Martin : Matica slovenská, 1994. - S. 37-38.

267.

VERESMARTY, Michal - 370. výročie úmrtia

1572 Veresmart (Baranianska stolica) - 1645 (Maďarsko)

Cirkevný hodnostár. V roku 1610 konvertoval na katolícku vieru. Študoval na jezuitských kolégiách vo Viedni a v Bratislave. Po vysviacke bol v roku 1613 vymenovaný za farára v Šali, od 1615 kanonik Bratislavskej kapituly a bátsky opát. Autor polemických spisov proti protestantom, prekladateľ.

Literatúra:

Slovenský biografický slovník. - Zv. 6.: T-Ž. - Martin : Matica slovenská, 1994. - S. 262.

Šaľa : kapitoly z histórie mesta / Karol Šmida. - [1. vyd.]. - Šaľa : Mestský úrad, 1993. - S. 142.

Šaľa / Ladislav Bukovszky ... [et al.] ; zostavovateľka Veronika Nováková. - Šaľa : Mesto Šaľa, 2004. - S. 210.

268.

BESNYEI, György Nagymegyeri - 340. výročie narodenia

1675 Veľký Meder - 1749 Modrany

Kňaz reformovanej cirkvi. Pôsobil vo Vlčanoch, v Kamoči a od roku 1727 (iný prameň uvádza r. 1737) do smrti v Modranoch. József Szinnyei uvádza, že r. 1763 počas veľkého zemetrasenia v Komárne musel ešte žiť, pretože zachránil malého Cseh-Szombatiho z ruín, ktorý sa neskôr stal známym lekárom.

Literatúra:

Magyar írók élete és munkái. - Zv. 1/ Szinnyei József. - Budapest : Hornyánszky, 1890. - S. 995-996.

269.

RÓTH, Samuel - 210. výročie narodenia

1805 Veľká (Poprad) - pred 1869 Ujlak (Veľké Zálužie)

Lekárom. Vyštudoval medicínu v Pešti. V roku 1821 vydal tlačou doktorskú dizertáciu o úmrtnosti. Bol praktickým lekárom Forgáčovcov a Jesenákovcov v Ujlaku a liečil aj obyvateľov mestečka. Najstarší údaj o jeho pôsobení v mestečku sa viaže k roku 1830, keď sa uvádza ako medicus. Usadil sa na "Novom rade", kde si postavil dom s popisným číslom 74.

Literatúra:

Veľké Zálužie : obec s históriou : monografia dejín obce / Peter Keresteš ; [Peter Vince ; fotografie Ján Huňady, Peter Rafaj, Róbert Žilík]. - 1. vyd. - Nitra : Enars, [2012], s. 296, 298.

270.

FESZTORÁCZY (Festoráci), Július - 165. výročie narodenia

1850 Nitra - 1906 Nitra

Šibal, bohém, vtipkár - postava starej Nitry. Bol župným úradníkom s väčším gazdovstvom v Čápare. V Nitre vystrájal žarty pred početným obecnstvom bez ohľadu na finančné výdavky a dobrú povesť.

Literatúra:

Nepohodný bohém: postavy (a postavičky) spod Zobora / Ladislav Martinček. - Fotogr. 1. In: Život a kultúra mesta Nitry. - Roč. 5, č. 12 (1981), s. 30-31.

Vtipkár spod Zobora - Július Festoráci : Festival žartu na počesť postavičky z 19. storočia / Anton Števkó. - Fotogr. 1. In: Nitra. - Roč. XXXV, č. 5 (2010), s. 8-9.

271.

**FAITH, Filip - 135. výročie narodenia
70. výročie úmrtia**

1880 Nitra - 1945 Sachsenhausen (Nemecko)

Spisovateľ, novinár, právnik. Právo študoval na univerzite v Budapešti. Po návrate do Nitry r. 1909 sa venoval žurnalistike. V rokoch 1903-05 redaktor Nyitramegyei Ellenőr, od 1910 vydavateľ Nyitravármegyei, neskôr Nyitrai Lapok, 1920-42 redaktor novín Nyitravármegye v Nitre. Po r. 1939 sa venoval literárnej činnosti, vydal viaceré knihy o významných Nitranoch, anekdoty a príhody z Nitry, ktoré sú cenným prameňom k histórii mesta. Autor básnickej zbierky, prozaických prác, ale najmä publikácii s regionálnym zameraním.

Literatúra:

Biografický lexikón Slovenska. - Zv. 2.: C-F. - Martin : Slovenská národná knižnica, 2004. - S. 483.

Slovenský biografický slovník. - Zv. 2.: E-J. - Martin : Matica slovenská, 1987. - S. 48.

Významné osobnosti Nitry / Zost. Anton Pažitný. - Nitra : Mesto Nitra a Mestský úrad v Nitre, 1998. - S. 38.

272.

**SIMON, Alexander - 135. výročie narodenia
60. výročie úmrtia**

1880 ? - 1955 Šaľa

Pedagóg. Bol prvým menovaným riaditeľom a odborným učiteľom trojročnej Odbornej poľnohospodárskej školy v Šali, založenej v roku 1904.

Literatúra:

Šaľa / Ladislav Bukovszky ... [et al.] ; zostavovateľka Veronika Nováková. - Šaľa : Mesto Šaľa, 2004. - S. 208.

Vítajte v mesta Šaľa / Text : Július Morávek. - Šaľa : Focesa, 2008. - S. 33,37.

273.

SZENTIVÁNYI, Zsigmond - 100. výročie úmrtia

1861? - 1915 Šaľa

Zakladateľ, prvý riaditeľ a hlavný inžinier vodoregulačného družstva v Šali, kráľovský radca.

Literatúra:

Vítajte v mesta Šaľa / Text : Július Morávek. - Šaľa : Focesa, 2008. - S. 33.

274.

BLAHO, Pavol - 65. výročie úmrtia

1886 Šalgov - 1950 Šalgov

Starosta obce, obecný funkcionár v Šalgove. Výrazne sa zapájal do života obce v medzivojnovom období. Bol prvým starostom obce v Československej republike v rokoch 1919-1923 a spočiatku aj predsedom Slovenskej ľudovej strany v obci. Dlhoročný člen obecného zastupiteľstva za HSLS a okresného zastupiteľstva v Nitre. Bol predsedom Potravného družstva i Pôdohospodárskeho združenia v obci.

Literatúra:

História obce Svätoplukovo : historický Šalgov / Peter Keresteš. - Nitra : Enars, 2010. - S. 237.

II. UDALOSTI

275.

1075 - prvá písomná zmienka o obci **Pohranice** ; - **940. výročie**

Literatúra: Vlastivedný slovník obcí na Slovensku 2. - Bratislava : Veda, 1977. - S. 413.

276.

1075 - prvá písomná zmienka o obci **Jedľové Kostofany** ; - **940. výročie**

Literatúra: Vlastivedný slovník obcí na Slovensku 1. - Bratislava : Veda, 1977. - S. 511.

Jedľové Kostofany : príroda, história, zvyky a obyčaje / [Darina Turčániová ; Darina Hubáčová, Iveta Kováčová]. - 1. vyd. - [Zlaté Moravce: KMP-A projekt VOCA, 1997]. - 191 s.

277.

1075 - sa spomína obec **Žikava**, patrila opátstvu v Hronskom Beňadiku ; - **940. výročie**

Literatúra: Vlastivedný slovník obcí na Slovensku 3. - Bratislava : Veda, 1978. - S. 383.

925 rokov prvej písomnej zmienky o obci Žikava / Zost. kol. aut. - Žikava : Obecný úrad, 2000. - 156 s.

278.

1075 - prvá písomná zmienka o obci **Ladice** ; - **940. výročie**

Literatúra: Ladice : pozoruhodnosti / [Alexander Reško, Imrich Varga]. - Komárno : Komárňanské tlačiarne a vydavateľstvo, 1997. - 16 s.

279.

1075 - prvá písomná zmienka o obci **Žitavany** ; - **940. výročie**

Literatúra: Žitavany a ich korene : história obcí Kňažice a Opatovce nad Žitavou / Jozef Cibira; aut. prispeli : Jozef Gajdoš, Jozef Hudec. - Zlaté Moravce : Mestský úrad, 2000. - 110 s.

280.

1075 - prvá písomná zmienka o obci **Tesárske Mlyňany** ; - **940. výročie**

Literatúra: Vlastivedný slovník obcí na Slovensku 3. - Bratislava : Veda, 1978. - S. 159.

Z dejín farnosti Tesárske Mlyňany / Milan Hromník. - [Tesárske Mlyňany : Farský úrad, 1996]. - 69 s.

281.

1075 - prvá písomná zmienka o obci **Tajná** ; - **940. výročie**

Literatúra: Vlastivedný slovník obcí na Slovensku 3. - Bratislava : Veda, 1978. - S. 150.

Z minulosti Vrábel' a okolia / Emil Gazdík. - Vlkaš : [vl. nákl.], 1975. - S. 23-25.

282.

1165 - prvá písomná zmienka o obci **Slepčany** ; - **850. výročie**

Literatúra: Vlastivedný slovník obcí na Slovensku 3. - Bratislava : Veda, 1978. - S. 49.

283.

1235 - prvá písomná zmienka o obci **Bádice** ; - **780. výročie**

Literatúra: Vlastivedný slovník obcí na Slovensku 2. - Bratislava : Veda, 1977. - S. 403.

284.

1265 - prvá písomná zmienka o obci **Vráble** ; - **750. výročie**

Literatúra: Vlastivedný slovník obcí na Slovensku 3. - Bratislava : Veda, 1978. - S. 281-282.

Vráble / Jozef Trubíni. - Vráble : Mesto Vráble, 1994. - S. 174.

285.

1265 - prvá písomná zmienka o obci **Šurianky** ; - **750. výročie**

Literatúra: Vlastivedný slovník obcí na Slovensku 3. - Bratislava : Veda, 1978. - S. 145-146.

História obce Šurianky / Gabriela Ambrová. - Šurianky : Obecný úrad, 1995. - 121 s.

286.

1275 - prvá písomná zmienka o obci **Tekovské Nemce** ; - **740. výročie**

Literatúra: Vlastivedný slovník obcí na Slovensku 3. - Bratislava : Veda, 1978. - S. 153.

Tekovské Nemce : monografická historicko - národopisná publikácia o obci / Zostavovatelia : Vincent Janček, Angela Havranová. - Tekovské Nemce : Obecný úrad, 2008. - 304 s.

287.

1275 - prvá písomná zmienka o obci **Volkovce** ; - **740. výročie**

Literatúra: Vlastivedný slovník obcí na Slovensku 3. - Bratislava : Veda, 1978. - S. 280.

Volkovce 1275 - 2000 : monografia obce / Ladislav Mlynka a kol. - Bratislava : Kartprint, 2000. - 228 s.

288.

1275 - prvá písomná zmienka o obci **Neverice** ; - **740. výročie**

Literatúra: Vlastivedný slovník obcí na Slovensku 2. - Bratislava : Veda, 1977. - S. 294.

289.

1275 - prvá písomná zmienka o obci **Machulince** ; - **740. výročie**

Literatúra: Vlastivedný slovník obcí na Slovensku 2. - Bratislava : Veda, 1977. - S. 210.

Machulince / Ondrej Valach, Jozef Baťa a kol. - Machulince : Obecný úrad, [2000], 139 s.

290.

1295 - prvá písomná zmienka o obci **Malé Vozokany** ; - **720. výročie**

Literatúra: Vlastivedný slovník obcí na Slovensku 2. Bratislava : Veda, 1977. - S. 223-224.

291.

1345 - prvá písomná zmienka o obci **Mankovce** ; - **670. výročie**

Literatúra: Vlastivedný slovník obcí na Slovensku 2. - Bratislava : Veda, 1977. - S. 229.

292.

1355 - prvá písomná zmienka o obci **Nová Ves nad Žitavou** ; - **660. výročie**

Literatúra: Vlastivedný slovník obcí na Slovensku 2. - Bratislava : Veda, 1977. - S. 325.

293.

1390 - prvá písomná zmienka o obci **Malé Zálužie** ; - **625. výročie**

Literatúra: Vlastivedný slovník obcí na Slovensku 2. - Bratislava : Veda, 1977. - S. 224.

Malé Zálužie / Jaroslav Čukan. - Malé Zálužie : Obecný úrad ; Nitra : Filozofická fakulta UKF, 2000. - 145 s.

294.

1400 - prvá písomná zmienka o obci **Ivanka pri Nitre** ; - **615. výročie**

Literatúra: Vlastivedný slovník obcí na Slovensku 1. - Bratislava : Veda, 1977. - S. 497.

Dejiny Ivanky pri Nitre / Peter Keresteš. - Nitra ; Bratislava : Cad Press, 2003. - 288 s.

295.

1875 - založenie **Dobrovoľného hasičského zboru v Šali** ; - **140. výročie**

Literatúra: Šaľa : kapitoly z histórie mesta / Karol Šmida. - [1. vyd.]. - Šaľa : Mestský úrad, 1993. - S. 201-206.

296.

1875 - vznikla v jednej miestnosti s 20 posteľami prvá **nemocnica** v Zlatých Moravciach ; - **140. výročie**

Literatúra: 120 rokov nemocnice Zlaté Moravce. - Zlaté Moravce : Nemocnica s poliklinikou, [1990]. - 22 s.

297.

1885 - 30. novembra bola v Nitre slávnostne otvorená **Diecézna knižnica** ; - **130. výročie**

Literatúra: 100 rokov historickej knižnice / Lívia Fábryová. In: Život a kultúra mesta Nitry. - Roč. 10, č. 1 (1986), s. 21.

298.

1895 - vznikla v Nitre prvá mestská **telefónna ústredňa** a telegrafný úrad ; - **120. výročie**

Literatúra: Takáč, Pavol : Stará pošta. In: Život a kultúra mesta Nitry. - Roč. 4, č. 6 (1980), s. 25.

299.

1900 – otvorili v Nitre **Župné múzeum Nitrianskej župy** ; - **115. výročie**

Literatúra: Nitra - mesto múzeí a galérií ; [A. Lőrincová a kol. ; foto P. Rafaj, F. Kolář]. - [1. vyd.]. - Nitra : Mesto Nitra, 2012. - [22 s.].

Múzeá / Laco Zrubec. In: Nitra / Zost. Juraj Fojtík. - Bratislava : Obzor, 1978. - S. 179.

300.

1925 - začal v uliciach Nitry premávať ako dopravný prostriedok prvý **autobus** ; - **90. výročie**

Literatúra: Prvé autobusy v našom meste / Pavol Takáč. In: Život a kultúra mesta Nitry. - Roč. 6, č. 3 (1982), s. 27-28.

301.

1945 - 16. marca nemeckí fašisti **vypálili** partizánsku obec **Skýcov** v okrese Zlaté Moravce ; - **70. výročie**

Literatúra: Skýcovská dráma sa nesmie opakovať / Mikuláš Gál. In: Nitriansky hlas. - Roč. 21, č. 11 (1980), s. 2.

302.

1945 - 30. marca sovietska Červená armáda **oslobodila** mesto **Nitru** od nemeckých fašistov ; - **70. výročie**

Literatúra: Písal sa 30. marec 1945 / Karol Jedlička. In: Život a kultúra mesta Nitry. - Roč. 2, č. 3 (1978), s. 12-14.

303.

1950 - 14. januára začalo svoju činnosť Krajské **divadlo** v Nitre, dnes Divadlo Andreja Bagara; - **65. výročie**

Literatúra: Encyklopédia dramatických umení Slovenska. - Zv. 2.: M-Ž. - Bratislava : Veda, 1990. - S. 612.

Divadlo Nitra : 1950-1970 / Zostavil Ján Laca. - [Nitry : Krajské divadlo, 1970]. - [44] s.

304.

1955 - vznikla obec **Báb** zlúčením Veľkého a Malého Bábu; - **60. výročie**

Literatúra: Vlastivedný slovník obcí na Slovensku 1. - Bratislava : Veda, 1977. - S. 111.

305.

1960 - 1. júla sa stalo **Bábkové divadlo** v Nitre samostatnou umeleckou inštitúciou, od 13.3.2009 Staré divadlo Karola Spišáka v Nitre; - **55. výročie**

Literatúra: Encyklopédia dramatických umení Slovenska. - Zv. 1.: A-L. - Bratislava : Veda, 1989. - S. 51-52.

306.

1960 - vznikla obec **Hruboňovo** zlúčením obcí Výčapky a Suľany ; - **55. výročie**

Literatúra: Vlastivedný slovník obcí na Slovensku 1. - Bratislava : Veda, 1977. - S. 466.

307.

1960 - vznikla obec **Podhorany** zlúčením Bádíc, Mecheníc a Sokolníkov ; - **55. výročie**

Literatúra: Vlastivedný slovník obcí na Slovensku 2. - Bratislava : Veda, 1977. - S. 403.

308.

1960 - vznikla Poľnohospodárska technická škola v Nitre, dnes **Stredná poľnohospodárska a veterinárna škola**; - **55. výročie**

Literatúra: Stredná odborná škola veterinárna v Nitre oslávila 50. výročie vzniku / (AP). - Fotogr. 7. In: My Nitrianske noviny. - Roč. 20, č. 7 (2011), s. 12.

309.

1965 - 1. septembra vzniklo v Nitre **Gymnázium** na Párovskej ulici ; - **50. výročie**

Literatúra: Gymnázium, Párovská ul. Nitra - 20 rokov / Zost. Magdaléna Gajdošová. - [Nitry] : [Gymnázium Nitra, 1985]. - 45 s.

310.

1965 - začala svoju činnosť **Nitrianska galéria** v Nitre ; - **50. výročie**

Literatúra: Nitra - mesto múzeí a galérií ; [A. Lörincová a kol. ; foto P. Rafaj, F. Kolář]. - [1. vyd.]. - Nitry : Mesto Nitry, 2012. - [22 s.] ;

311.

1985 - v októbri bolo založené Osobitné odborné učilište v Mojmirovciach, dnes **Odborné učilište internátne (OUI) Mojmirovce**; - **30. výročie**

Literatúra: 20. výročie založenia Odborného učilišťa internátneho / Iveta Štefanovičová. In: Mojmirovčan. - Roč. 11, č. 12 (2005), s. 10.

312.

1990 - 27. augusta bola zriadená prvá diecézna katolícka škola na Slovensku s úradným názvom **Základná škola svätého Gorazda** v Nitre ; - **25. výročie**

Literatúra: 10 rokov Základnej školy sv. Gorazda : 1990 - 2000. - Nitry : Základná škola sv. Gorazda, [2000]. - 69 s.

313.

1990 - 19. decembra oficiálne začal svoju činnosť **Literárny klub Janka Jesenského** v Nitre; - **25. výročie**

Literatúra: Z večerov pri fontáne vznikol klub : Literárny klub Janka Jesenského oslávil 15. narodeniny / (sy). In: Nitry. - Roč. 31, č. 2 (2006), s. 26-27.

MDT : 015 (437.622):929
NÁZOV : Kalendár výročí osobností a udalostí okresov Nitra, Šaľa a Zlaté Moravce na rok 2015
PODNÁZOV : Súpis jubilujúcich osobností a udalostí okresov Nitra, Šaľa a Zlaté Moravce
ZOSTAVOVATEĽ : Viola Bieliková
ZODP. REDAKTOR : Mgr. Monika Lobodášová, riaditeľka Krajskej knižnice K. Kmeťka v Nitre
MIESTO VYDANIA : Nitra
ROK VYDANIA : 2014
VYDAVATEĽ : Krajská knižnica Karola Kmeťka v Nitre
NÁKLAD : 30 kusov

ISBN 978-80-85143-62-1
EAN 9788085143621